

Popodalaina

Na Popodalaina

¹ Pa popodalaina na Tamasa sa vapodakia sa na oka beto na abana.

² Ego na abana sa na nyararana beto na ivuluna, beto na rodomo sa sa sado vailivutainia sa na arena kolo lilisina beto ko na Gagalana na Tamasa sa alea na arena na kolo.

³ Beto sa paranga sa na Tamasa, <<Mi kabere tu>>, Sau poni sa sa kabereona tu.

⁴ Ego ko na Tamasa sa sa dogoria sa na kabere sa sa vavagua, poni sa vaipikatainiria na Tamasa sa na kabere beto na rodomo.

⁵ Beto na Tamasa sa vaisongonia na Rane sa na kabere goto na rodomo sa vaisongonia na Bongi. Ego sa gore sa na vevelu beto sa sae sa na vuvugei-isa sa na rane momoe.

⁶ Beto sa paranga sa na Tamasa, <<Mi votu kai voloso vavagalo eqa pa vaikorapaina na kolo ko mi pikataruai na kolo pa narena beto pa kauruna>>, sau.

⁷ Ko sa roitinia na Tamasa sa kai voloso vavagalo eqa ko sa vaipikatainiria sa na kolo pa kauruna na voloso vavagalo eqa beto na kolo pa narena na voloso vavagalo eqa. Ko sa gore votu sisa.

⁸ Beto na Tamasa sa vaisongonia na <<Oka>> sa na voloso vavagalo eqa. Ego sa gore sa na vevelu beto sa sae sa na vuvugei-isa sa na rane vinarua.

⁹ Beto sa paranga sa na Tamasa, <<Mai boko vaikamu pa kai ia sa na kolo pa kauruna na oka

ko mi podaka votu na peso pidilina>>, sau. Poni sa gore votu sisa.

¹⁰ Beto na Tamasa sa vaisongonia na <<Abana>> sa na peso pidilina beto na kolo vaikamuna sa vaisongonia na <<Kolo>>. Ego sa dogoria na Tamasa sa vavagua sisa.

¹¹ Beto sa paranga sa na Tamasa, <<Mi toaia na umuma sa na abana: ira na okokoto umuma qai vua kiko beto ira na gogou vuvua qai vuaniria na vua sa pore kikodi sa mai toa pa abana>>, sau. Poni sa gore votu sisa.

¹² Ko sa vapidokoria na abana sa na umuma: ira na okokoto umuma qai vua kiko beto ira na okokoto gogou qai vuaniria na vua sa pore kikodi. Ego sa dogoria na Tamasa sa vavagua sisa.

¹³ Ego sa gore sa na vevelu beto sa sae sa na vuvugei- isa sa na rane vinaue.

¹⁴ Beto sa paranga sa na Tamasa, <<Mai kole tu na kabere pa voloso vavagalo eqa pa oka ko mi vaipikatainiria na rane beto na bongi. Ko ira sa mai uleniria sira na vinagigila, ira na okokoto totooso, ira na rane beto ira na aoro,

¹⁵ beto ira sa mai kabere pa voloso vavagalo eqa pa oka ko mi vania na kabere na abana>>, sau. Poni sa gore votu sisa.

¹⁶ Ko na Tamasa sa roitiniria karu kabere lavata- na kabere lavatana ko mina kuta uanania na rane beto na kabere iketena ko mina kuta uanania na bongi, beto na Tamasa sa roitiniria tugu vei sira na seru.

¹⁷ Ko na Tamasa sa vakoleria pa voloso vavagalo eqa pa oka sa aipira ko mai vania na kabere na abana,

¹⁸ beto ko mai lalaeniria na rane beto na bongi, beto ko mai vaipikatainiria na kabere beto na rodomo sau. Ego sa dogoria na Tamasa sa vavagua sisa.

¹⁹ Ego sa gore sa na vevelu beto sa sae sa na vuvugei- isa sa na rane vinamade.

²⁰ Beto sa paranga na Tamasa, <<Na kolo sa mai miminete vapodakaria na minete manugu toadi, beto na mammanugu mai tatava podaka votu pa narena na abana beto pa vavagalo eqa kauruna na voloso vavagalo eqa na oka>>, sau.

²¹ Ko sa vapodakaria na Tamasa sira na mammanugu lalavata pa ivere, doru okokoto sakasa toadi qai rijo kanoko ira qai miminete vapodakaria na kolo, beto doru okokoto mammanugu tatava. Ego sa dogoria na Tamasa sa vavagua sisa.

²² Na Tamasa sa mananiria sira, pira sau, <<Mu vua, mu soku, beto mu pugelia na kolo pa ivere, beto na mammanugu tatava mai soku pa abana>>, sau

²³ Ego sa gore sa na vevelu beto sa sae sa na vuvugei- isa sa na rane vinalima.

²⁴ Beto sa paranga sa na Tamasa, <<Na abana mi vapidoko voturia na okokoto mammanugu toadi: na okokoto mammanugu papausu, na mammanugu qai gaverere pa peso, beto na mammanugu pirudi pa abana>>, sau. Poni sa gore votu sisa.

²⁵ Ko sa roitiniria na Tamasa sira na okokoto mammanugu pirudi pa abana, na okokoto mammanugu papausu beto doru okokoto mammanugu qai gaverere pa peso. Ego sa dogoria na Tamasa sa vavagua sisa.

²⁶ Beto sa paranga sa na Tamasa, <<Aria ko ta roitinia na tinoni tutia na kireda, mai vevei puputa gita, beto mai kopuniria na igigana pa ivere, na mamangu tatava pa vavagalo eqa, ira na mamangu papausu, na abana doruna, beto doru mamangu qai gavere pa peso>>, sau.

²⁷ Ko na Tamasa sa vapodaka tutinia na kirena mekana sa na tinoni,

Pa kirena na Tamasa sa vapodakania sisa;

Sa vapodakaniria na marene beto na rereko.

²⁸ Na Tamasa sa mananiria beto pira sauniria na Tamasa, <<Mu vua, mu soku, beto mu pugelia na abana, beto mu vakauriria beto mu kuta uananiria sira na igana pa ivere, na mamangu tatava pa vavagalo eqa beto doru mamangu qai gavere pa peso>>, sau.

²⁹ Beto sa paranga na Tamasa, <<Inana, qa vanigou sira doru umuma qai vua kiko pa doru ia pa abana beto ira doru gogou qai vua pore kikodi, ko ira sa mai tetekudi tamugou sira.

³⁰ Goto ira doru mamangu pirudi pa abana beto ira doru mamangu tatava pa vavagalo eqa beto doru mamangu qai rijo kanoko pa peso, ira doru sakasa qai singonia na toa, ira sa qa vaniria na umuma egequru ko mina dia tetekuna>>, sau. Poni sa gore votu sisa.

³¹ Ego na Tamasa sa doria doru sakasava sa roitiniria sa sa vavagua jola sisa. Ego sa gore sa na vevelu beto sa sae sa na vuvugei- isa sa na rane vinavonomo.

2

¹ Ego ko qai taroiti vaokoto sa na oka beto na abana beto doru vaiminetai sakasa pa leodi.

² Ego ko pa rane vinavitu na Tamasa sa tei vaokotia tu sa na ona roiti sa kole roitiniria, ko pa rane vinavitu sa minereniria isa sira doru ona roiti sa roitiniria.

³ Beto sa manania na Tamasa sa na rane vinavitu beto sa vadia sira ura pa rane isa sa sa minereniria isa sira doru ona roiti vavapodaka sa roitiniria.

Na Tinoni Momoe beto Na Rereko

⁴ Aipira sa na vavakatodi na oka beto na abana totonai qai tavapodaka.

Ego totonai sa roitina i Iahova Tamasa na abana beto na oka-

⁵ perangana sa qai oqoro bola votupa abana sa doru mumuqu beto doru umuma pa mumuqu qai oqoro pidoko sae, ura i Iahova Tamasa sa oqoro vagore tarinia na okoro sa na abana beto kepore na tinoni bi roitia na peso,

⁶ ba na rovu kolo sa iolo votu pa abana ko sa vabukua sa na are doruna na peso.

⁷ Beto sa bolobakilinia i Iahova Tamasa pa kovuruna na peso sa na tinoni beto sa singo tarinia na singo toana sa na isuna poni sa votu tinoni toana sira.

⁸ Ego i Iahova Tamasa sa umai sa kai inuma pa Idini pa kale sagere tapo, ko ketakoi sa vasuverenia isa sa na tinoni sa bolobakilinia.

⁹ Beto sa vapidokoria i Iahova Tamasa pa peso sa doru gogou qai babata jonga beto qai gagani jonga. Ko pa korapana na inuma isa sa turu sa

na gou vaivatoana beto na gou vaivagigalaina na jongana beto na ikerena.

¹⁰ Ego kai ovuku sa votu koko vei pa Idini ko sa vabukua sa na inuma, beto koko ketakoi sa sa pikata ko sa made kae batu ovuku.

¹¹ Na isongona na ovuku momoe sa pa Pisoni, isa sa vividulai tututia sa na ia doruna pa Havila ketakoi sa kole na qolo.

¹² (Na qolo pa ia ketakoi sa na qolo jongana; na duki otata umumanga jonga beto na patu jojonga ba qai kole tugu ketakoi.)

¹³ Na isongona na ovuku vinarua sa pa Qihoni, isa sa vividulai tututia sa na ia doruna pa Kusi.

¹⁴ Na isongona na ovuku vinaue sa pa Tiqirisi, isa sa rerege vei kale sagere taponi pa Asua. Beto ko na ovuku vinamade sa isa pa Eupareti.

¹⁵ Ego sa tekua i Iahova Tamasa sa na tinoni ko sa vasuveria pa inuma pa Idini ko mi roitia beto mi kopunia sau.

¹⁶ Beto sa ule vania i Iahova Tamasa sa na tinoni, pira saunia, <<Ira doru gou pa inuma muna boka teku gaganimua vuadi sao,

¹⁷ goto pa gou vaivagigalaina na jongana beto na ikerena sa muneke teku gania na vuana, ura na ranena tugu muna teku gania ao na vuana sa muna mate sosoto>>, saunia.

¹⁸ Beto sa paranga si Iahova Tamasa, <<Sake jonga sa na tinoni mina suvere meka. Mana roiti vania kai tinoni vaitokai isa mina vavaburoa sisa>>, sau.

¹⁹ Ego sa tei bolobakiliniria tu i Iahova Tamasa perangana pa peso sa doru mamanugu pirudi pa mumuqu beto doru mamanugu tatatava pa

vavagalo eqa. Ko sa toni lameniria tana tinoni ko mi batiria beto na sa mina vakukuniria sau. Ko ai isongo sa vakukuniria na tinoni sira na okokoto mamnugu toadi sa isa tugu sa na isongodi.

²⁰ Ko sa vakukuniria na isongo na tinoni sa doru mamnugu papausu, doru mamnugu tatava pa vavagalo eqa beto ko doru mamnugu mamade nene pirudi pa mumuqu. Ba na tinoni sa sake batia sa kai tinoni vaitokai bi boka vavaburoa sisa.

²¹ Ko sa vagorenia kai puta muma lavata i Iahova Tamasa sa na tinoni, ko totonai sa korapa puta isa sa sa unusu tekua sa kai pupuda pa raraqona na tinoni beto sa tako liguni masana.

²² Beto sa varoitia i Iahova Tamasa sa na pupuda sa tekunia tana tinoni ko sa vavotuni rereko, beto sa toni laonia tana tinoni.

²³ Poni sa paranga sa na tinoni,

<<Kopira tu api sa!

Na pupudana na pupudaqu,

Beto na masana na masaqu!

Api sa mina isongona na maqota,

Ura tana marene sa taunusu teku sapi>>, *
sau.

²⁴ Ko pa ginugua vei isa sa na marene mina loai na tamana beto tinana ko mina togasa lao tana maqotana, ko mai mekarai kai tinidi sira karu.

²⁵ Ego ko ira karu na tinoni beto na maqotana sa na gagadodi beto qaike vaikea sira karu.

* **2:23** Pa paranga Hiburu <<na maqota>> sa na paranga <<is-sah>> goto <<na marene>> sa na paranga <<is>>. Ko qai vaiqiro sa karu paranga aipira.

3

Na Tinoni Sa Kasopia Na Vavanau

¹ Ego na dole sa sa babalau vaivagona jolaniria ira doru mamanugu mumuqu sa roitiniria i la-hova Tamasa. Ko pira saunia sa na maqota, <<Ai vei? Sa sosoto tugu sa na Tamasa sa pojai, Munake isongo gania na vuana kai gou pa inuma sau?>> saunia.

² Poni sa paranga lao tana dole sa na maqota, <<Na vuadi na gou pa inuma sa mene boka ganirigu,

³ goto na vuana gu na gou sa turu pa vaikora-paina na inuma sa sa pojai na Tamasa munake gania beto munake ulia ura kita mu mate sau,>> sau sisa.

⁴ Poni sa paranga lao tana maqota sa na dole, <<Minake isongo apulugou na mate sagou!

⁵ Ura na Tamasa sa gigilaiona sa isa tugu na ranena muna gania agou sa na vuana na gou isa sa kode mina revanga na matamiu ko muna vei na Tamasa, isa sa gigilai na jongana beto na ikerena,>> saunia.

⁶ Totonai sa doria na maqota sa mina gagani jonga sa na vuana na gou beto sa babata jonga na dorona beto sa vaivanyorogua sa na gou ura sa boka vaivagigalai, poni sa sa tekuria kaki vuana ko sa gania beto sa vania tugu vei na marenena sa korapa suvere tavitia ko sa gania.

⁷ Ego beto ko sa qai revanga gu sa na matadi ira karu, ko qai gigilai sa na gagadodi gu sira karu. Ko qai mekarai vaiukinia ira karu sa na equru gou piqi beto ko qai ude vapaeniria na gagadodi.

⁸ Beto qai nongoria ira karu sa na rarakotona i Iahova Tamasa sa korapa lelekogona pa inuma totonai sa lomosogogore tapo na rane, ko sa ovo vapaeona pa vaikorapai gogou pa inuma sa na tinoni beto na maqotana ko mike batiria i Iahova Tamasa qarigu.

⁹ Poni sa kukua i Iahova Tamasa sa na tinoni, <<Pai sao?>> saunia.

¹⁰ Poni pira sau, <<Na rarakotomu ao sa qa nongoria pa inuma, poni sa qa matagutu ura na gagadoqu sara ko qa ovoqua,>> sau.

¹¹ Poni pira sau sa i Iahova na Tamasa, <<I sei sa pojanigo sa na gagadomu sao sau? Ai vei qu gania ao sa na vuana na gou qa suqutunigo munake gania qaunigo ara?>> saunia.

¹² Poni sa paranga sa na tinoni, <<Na maqota qu vasuvere tavitiniapi sa isa sa vanisiu kaki vuana ko qa gania,>> sau.

¹³ Poni sa parangia i Iahova Tamasa sa na maqota, <<Na sa sa qu roitinia ao alepi?>> saunia.

Poni sa paranga na maqota, <<Na dole sa vagonasiu ko soni vei sa qa gania,>> sau.

Na Leleve Tana Tamasa

¹⁴ Ego ko i Iahova Tamasa sa parangia sa na dole, pira saunia, <<Ura na ginugua vei qu roitinia ao sa na tapata le alepi, sa

Na leleve tamu sa mina mangini jola jolaniria tadira doru papausu

Beto tadira doru mamangu mamade nene pirudi!

Muna gavere gatolonia na lobamu

Beto muna gani kavuru peso

Doruna na rane na mua toa.

15 Mana vakolea ara sa kai vaikana pa vaikora-
paimu ao beto na rereko,
Beto pa vaikorapaina na kikomu ao beto na
kikona na rereko.

Isa mina vapalekai na batumu,
Beto ao muna vapalekai na kikijulu ne-
nena,>> saunia.

16 Goto na rereko sa pira saunia,
<<Mana vamotai ara sa na mua vitigi,
Ko pa vitigi muna vapodoria ao sa na koburu.
Muna nyoroguania ao sa na marenemu,
Ba isa mina lalaenigo sao,>> saunia.

17 Pana tana marene sa pira saunia, Ura qu
nongoria ao sa na ovovelena na maqotamu ko qu
gania na vuana na gou isa qa suqutunigo ara, ko
munake gania qaunigo, ko

<<Sa taleve sa na peso pa ginuguamu ao;
Muna gosoria na vitigi beto muna gania na
gagani
Doruna na rane pa mua toa.

18 Na buburu beto na gogou vavaioaka mina vapi-
doko vanigo,
Beto ao sa na eqequru pa mumuqu gu sa muna
ganiria.

19 Mina ipata na isumatamu beto
Muna gania na gamu gagani
Tinganai muna mule lao pa peso,
Ura ketakoi tugu qu tateku votu sao.
Ura na kavuru peso sao
Ko pa kavuru peso tugu sa muna mule lao,>>
saunia.

²⁰ Ko na marene sa vakukunia i Ivi sa na maqotana ura isa sa mina tinadi doruna na tinoni toadi.*

²¹ Ego i Iahova na Tamasa sa roiti vania na poko vuliti manugu mamade nenena sa na marene beto na maqotana.

²² Beto pira sau si Iahova na Tamasa, <<Inana ke! Na tinoni sa kopira sa vei kame gita, sa gigilai na jongana beto na ikerena. Ko kopira kita mi kaqama ko mi lokete mule sa pa gou vaivatoana ko mi gania ko mi toa kamua na kamua,>> sau

²³ Ko i Iahova na Tamasa sa iju variua pa inuma pa Idini ko mi roitia sa na peso ketakoi sa koko lame vei sau.

²⁴ Ko sa iju vavotu riua sa na tinoni beto sa vatoqoa pa inuma pa Idini pa kale sagere tapo sa na kerubimi† beto kai benisi vuvurungu memea sa kapidolo lao lame ko sa kopunia na soana sa lao pa gou vaivatoana.

4

I Keni beto I Ebolo

¹ Ego na marene sa kole tavitia si Ivi na maqotana ko sa bogata ko sa vapodoa isa si Keni, poni pira sau sa na maqotana, <<Qa vaporea ara sa kai tinoni pa vaitokai tai Iahova,>> sau.*

* **3:20** Pa paranga Hiburu sa na isongo <<Ivi>> sa nongoro vei na paranga na ginuana sa <<na tinoni toadi>>. † **3:24** Pa paranga Hiburu sa na <<kerubim>> sau. Na <<kerubim>> sa ira na manugu qai kopunia na susuverena tana Tamasa. * **4:1** Na isongona i <<Keni>> beto na paranga Hiburu isa sa tapeluku <<Qa vaporea>> sa na ovelaidi sa qai vaiqiro.

² Pa liguna lao sa vapodoa mule isa si Ebolo na tasina.[†]

Ego i Ebolo sa na tinoni kopu gogodo sipi, goto i Keni sa na tinoni umuma pa peso.

³ Ego sa jola kai totošo kakasana sa sa pogoso pa vuana na peso si Keni ko na ona vaivana lao tai Iahova sau.

⁴ Poni i Ebolo ba sa pogoso tugu pa podo moedi ira nona sipi beto sa pogoso lameniria sa na gogosoto jongaidi nona sipi. Poni i Iahova sa doro tavaraguania si Ebolo beto na ona vaivana,

⁵ goto i Keni beto na ona vaivana sa sake doro tavaraguaniria. Ko sa iku vuvurungia si Keni ko sa titigore betona na isumatana.

⁶ Poni pira saunia i Iahova si Keni, <<Ai sa vei ko sa iku vuvurungigo tu? Ai sa vei ko sa titigore betona tu na isumatamu?

⁷ Vei muna roitinia ao sa na tuvisi, poni sa muna engamua gu sao? Goto vei munake roitinia ao sa na tuvisi, poni na sela sa sa korapa opo veranigo gu pa atakamana, ko ao sa na ona nyorogua isa ba ao tu sa muna lalaenia isa,>> saunia.

⁸ Ego sa parangia i Keni si Ebolo na tasina ko totonai tu qai korapa pa mumuqu, sa sa turu rajai i Keni si Ebolo na tasina ko sa vaivamate pale.

⁹ Beto sa parangia i Iahova si Keni, <<Pai tu i Ebolo na tasimu?>> saunia.

Poni pira sau si Keni, <<Koi! Qake gigilai.>> <<Na qua jujuno ara ko mana kole kopunia sa na tasiqu?>> sau.

[†] **4:2** Na ginuana na isongo <<Habel>> isa sa tapeluku Ebolo sa <<na rovu kolo, singo>>. Na toa tai Ebolo sa aputai jola vei na rovu kolo babi na singo tinoni

¹⁰ Poni pira sau si Iahova, <<Na sa qu roitinia sao? Mu vainongoro ko! Na ovovelena na orunguna na tasimu sa sa kekebo lame taqu koko pa peso.

¹¹ Ko kopira ao sa, sa leve palenigo na peso isa sa mamanga ko sa bukua na orunguna na tasimu pa limamu ao.

¹² Tonai muna roitia ao sa na peso, sa na peso mina aru mulenia nona neqi ko minake vanigo na vagisona. Muna kai tinoni lekogo lao lame beto muna vidulai lao lame pa peso sao,>> saunia.

¹³ Poni sa paranga lao tai Iahova si Keni, <<Kei! Sa lavata jola vivitiginia na qua ngongo sa na vinakilasa qa gosoria api sa.

¹⁴ Pa ngeni api qu iju votu palenisiu pa ia ko kopira mana pae pa isutamamu ao sara. Kopira mana kai tinoni lekogo lao lame beto kai tinoni vidulai lao lame pa peso sara, ko ira na tinoni mai batisiu sa kode mai vai vamate palesiu,>> sau.

¹⁵ Ba pira saunia i Iahova si Keni, <<Dai! Minake vei isa. Na tinoni mina vai vamatea i Keni sa mina gosoriagana ka vitu vinakilasa,>> sau. Beto sa sa vakolenia kai vinagigila i Iahova si Keni ko ira mai batia sa maike kotia sau.

¹⁶ Ko sa votu taloa pa susuverena tai Iahova si Keni beto sa lao suvere pa ia pa Nodi, ‡ pa kale sagere tapo pa Idini.

¹⁷ Ego i Keni sa kole tavitia sa na maqotana ko sa vabogatia ko sa vapodoa si Inoke. Pana toতো

‡ 4:16 Pa paranga Hiburu na ginuana na isongo <<Nodi>> sa <<Lekogo lao lame>>, na ovelena sa vaiqiro vei na paranga <<Nadi>>, isa na paranga na ginuana <<Lekogo lao lame>> beto isa mina vei i Keni sau pa 4:12, 14.

isa sa sa korapa roitinia isa sa kai gugusu ko sa vaisongo tutunia tugu i Inoke na tuna marene sa na gugusu isa.

¹⁸ Ego pa ti Inoke qi pore si Iradi, ko i Iradi qi vaporea si Mehujaeli, i Mehujaeli qi vaporea si Metusaeli, beto i Metusaeli qi vaporea si Lemeki.

¹⁹ Ego i Lemeki sa tekuria sa karu maqota, na isongona kame si Ada beto na isongona na vinaruana si Zila.

²⁰ I Ada sa vapodoa si Jabali; isa na tamadi ira qai susuvere pa aqao beto ira qai papausu manugu mamade nenedi.

²¹ Na isongona na tasina marene si Jubali; isa na tamadi ira qai rarusia na mike beto qai ivivu.

²² I Zila ba sa pore tuna marene tugu, na isongona si Tubaliken, na tinoni sa roroiti votuniria soku gogoto sakasa roroitidi pa aeana beto na boronisi. Na luluna rereko i Tubaliken si Naama.

²³ Ego pira sauniria i Lemeki sa karu maqotana, <<Ada beto i Zila, mu nongoria na ovovelequ ara; Agou na maqotana i Lemeki, mu vatalingania na parangaqu.

Qa vai vamatea ara kai tinoni sara ura sa vapalekasiu,

Qa vai vamatea ara kai koburu ura sa kirususi.

²⁴ Vei ka vitu vinakilasa mina gosoriagana

Sa na tinoni sa vamatea i Keni,

Poni sa na tinoni sa vamatea i Lemeki

Sa mina gosoriagana ka vitungavulu vitu vinakilasa,>> sauniria.

²⁵ Ego i Adama sa kole tavitia mule sa na maqotana ko sa vapodoa sa kai marene ko sa

vaisongonia i Seti, § <<ura na Tamasa sa vakole vanisiu mule kai koburu na beina i Ebolo, isa sa vai vamatea i Keni,>> sau sa na maqotana.

²⁶ I Seti sa vaporea tugu vei sa kai tuna marene, ko qi vaisongonia i Enosi.

Ego pa toতোসা isa sira na tinoni sa qai podalai gigigalia sa na isongona i Iahova.

5

Na Tutina i Adama Kamu tai Noa

¹ Alepi sa na vavakatona na veveina na tutina i Adama.

Totonai sa vapodakia sa na tinoni sa na Tamasa, sa sa roitinia pa kirena na Tamasa.

² Na marene beto na rereko sa sa roitininia ko sa mananiria beto sa vaisongoniria <<Na Tinoni* >> totonai sa vapodakaria.

³ Totonai sa kai gogoto uengavuluputa aorona si Adama, sa sa vaporea isa sa kai tuna marene pa kirena mekana, vei puputa tugu mekana, ko sa vaisongonia i Seti.

⁴ Ko pa liguna sa vaporea isa si Seti, sa sa suvere mutu vesugogoto aoro si Adama ko sa vaporeria mule isa sa kaki goto tuna marene na tuna rereko.

⁵ Ko na vaikamuna doru rane sa suveria i Adama sa ka sia gogoto uengavuluputa aoro, beto sa sa mate.

§ 4:25 Pa paranga Hiburu sa na isongona i <<Seti>> beto na paranga sa tapeluku <<sa vakole vanisiu>> sa na ovelaidi qai vaiqiro. Totonai sa podo sa na koburu api poni sa na maqotana i Adama sa doro veinia na Tamasa sa vakole vania kai koburu ko sa vei sa vaisongonia i Keni. * 5:2 Pa paranga Hiburu na paranga <<Adama>> na ginuana sa <<Na Tinoni>>.

⁶ Totonai sa kai gogoto lima aorona si Seti, sa qi vaporea isa si Enosi.

⁷ Ko pa liguna qi vaporea isa si Enosi, sa qi suvere mutu vesugogoto vitu aoro si Seti ko qi vaporeria mule sa kaki goto tuna marene na tuna rereko.

⁸ Ko na vaikamuna doru rane sa suveria i Seti sa ka sia gogoto manogarua aoro, beto sa sa mate.

⁹ Totonai sa siangavuluputa aorona si Enosi, sa qi vaporea isa si Kenani.

¹⁰ Ko pa liguna qi vaporea isa si Kenani, sa qi suvere mutu vesugogoto manogalima aoro si Enosi ko qi vaporeria mule isa sa kaki goto tuna marene na tuna rereko.

¹¹ Ko na vaikamuna doru rane sa suveria i Enosi sa ka sia gogoto lima aoro, beto sa sa mate.

¹² Totonai sa vitungavuluputa aorona si Kenani, sa qi vaporea isa si Mahalaleli.

¹³ Ko pa liguna qi vaporea isa si Mahalaleli, sa qi suvere mutu vesugogoto madengavuluputa aoro si Kenani ko qi vaporeria mule sa kaki goto tuna marene na tuna rereko.

¹⁴ Ko na vaikamuna doru rane sa suveria i Kenani sa ka sia gogoto manogaputa aoro, beto sa sa mate.

¹⁵ Totonai sa vonomongavulu lima aorona si Mahalaleli, sa qi vaporea isa si Jaredi.

¹⁶ Ko pa liguna qi vaporea isa si Jaredi, sa qi suvere mutu vesugogoto uengavuluputa aoro si Mahalaleli ko qi vaporeria mule sa kaki goto tuna marene na tuna rereko.

¹⁷ Ko na vaikamuna doru rane sa suveria i Mahalaleli sa ka vesugogoto siangavulu lima aoro, beto sa sa mate.

¹⁸ Totonai sa kai gogoto vonomongavulu karu aorona si Jaredi, sa qi vaporea isa si Inoke.

¹⁹ Ko pa liguna sa vaporea isa si Inoke, sa qi suvere mutu vesugogoto aoro si Jaredi ko qi vaporeria mule sa kaki goto tuna marene na tuna rereko.

²⁰ Ko na vaikamuna doru rane sa suveria i Jaredi sa ka sia gogoto vonomongavulu karu aoro, beto sa sa mate.

²¹ Totonai sa vonomongavulu lima aorona si Inoke, sa qi vaporea isa si Metusela.

²² Ko pa liguna sa vaporea isa si Metusela, i Inoke sa rerege tavitia na Tamasa kue gogoto aoro ko qi vaporeria mule sa kaki goto tuna marene na tuna rereko.

²³ Ko na vaikamuna doru rane sa suveria i Inoke sa kue gogoto vonomongavulu lima aoro.

²⁴ Ego i Inoke sa sa rerege tavitia na Tamasa ko qi maragutu, ura na Tamasa qi teku variua.

²⁵ Totonai sa kai gogoto vesungavulu vitu aorona si Metusela sa qi vaporea isa si Lemeki.

²⁶ Ko pa liguna qi vaporea isa si Lemeki, sa qi suvere mutu vitu gogoto vesungavulu karu aoro si Metusela ko qi vaporeria mule sa kaki goto tuna marene beto tuna rereko.

²⁷ Ko na vaikamuna doruna rane sa suveria i Metusela sa ka sia gogoto vonomongavulu sia aoro, beto sa sa mate.

²⁸ Totonai sa kai gogoto vesungavulu karu aorona si Lemeki, sa qi vaporea isa sa kai tuna marene,

²⁹ ko sa vakukunia i Noa isa ura pira sau, Api sa

mina vamanotogita[†] pa oda roiti mamatadi beto na vitigina na limada sa veinia na peso sa levenia i Iahova, sau

³⁰ Ko pa liguna qi vaporea Noa, sa qi suvere mutu lima gogoto sia ngavulu sia aoro si Lemeki ko qi vaporeria mule kaki goto tuna marene beto tuna rereko.

³¹ Ko na vaikamuna doru rane sa suveria i Lemeki sa ka vitu gogoto vitungavulu vitu aoro, beto sa sa mate.

³² Ego totonai sa lima gogoto aorona si Noa, sa qi vaporeria i Noa sira Semu, i Gami beto i Japeti.

6

Na Popogoso Kolo Lavata

¹ Ego totonai qai popodalai soku tu lalaodia pa peso sira na tinoni ko qai vaporeria na tudia rereko,

² sa ira na marene tuni Tamasa sa qai batiria qai babata jonga sira na tudia rereko na tinoni, ko qai viledia ko qai tekuni maqotadi sa na tudia rereko na tinoni.

³ Poni pira sau si Iahova, <<Na Gagalaqu ara sa minake togasa jola tana tinoni ura na masa gu sisa. Ko na ona rane susuvere sa mina kamua kai gogoto rabeteputa aoro gu,>> sau.

⁴ Ego ira na bubutu tinoni Nepilimi sa qai kora suvere pa peso pa totoaso ira beto vei tugu pa liguna lame totonai ira na marene tuni Tamasa qai tomeria sa na tudia rereko na tinoni beto ko

[†] 5:29 Pa paranga Hiburu na paranga <<Noa>> sa vaiqiro vei na paranga <<manoto>>.

qai vaporeniria na koburu. Ira sira na varene pa moa, na tinoni pore isongodi.

⁵ Ego sa doria i Iahova sa lavata sa na toa lululasana tana tinoni pa peso beto ko doru kobu rorove pa bulona sa na gagale ikerena gu doruna rane.

⁶ Ko sa roqu takulangania i Iahova sa vei isa sa roitinia sa na tinoni pa peso ko sa vitigia tu na bulona.

⁷ Ko pira sau si Iahova, <<Mana tavusu palenia ara pa narena na peso sa na tinoni isa qa vapodakia, podalai tugu tana tinoni ko kamua tadira na mamangu mamade nenedi beto ira na mamangu qai gavere pa peso beto ira na mamangu tatava pa vavagalo eqa, ura qa roqu takulangania ara sa vei qa roitiniria ara sira,>> sau

⁸ Ba i Noa sa sa doro tavaraguania i Iahova.

⁹ Alepi sa na vavakatona i Noa.

I Noa sa kai tinoni tuvisina, kepore sa kai opopu bi tajutunia tadira na sasae tinoni sa suvere tavitiria, beto ko i Noa sa sa rerege tavitia na Tamasa.

¹⁰ Ego ko sa vaporeria i Noa sa ka ue tuna marene: i Semu, i Gami beto i Japeti.

¹¹ Ego na peso sa sa lulasa pa dodogoro tana Tamasa beto sa pugelia na toa vavaikana.

¹² Na Tamasa sa doria na peso sa lulasa betona tu, ura doru masa toadi sa lulasa betona sa na dia uana pa peso.

¹³ Ko pira saunia Tamasa si Noa, Mana vaman Yao beto paleniria ara sa doru masa toadi, ura sa pugele taria na peso sa na dia toa vavaikana ira ko kopira mana piara pale ara sa na peso, sau.

¹⁴ Ko mu roitinia kai aka pa gou tiki, mu vakoleniria na lose pa leona beto mu pokonia na tita pa leona beto peguruna.

¹⁵ Pira muna roiti veinia sisa: Na aka sa mina kue gogoto kobu lima na kakasana, lima ngavulu kobu lima na revatana beto uengavulu kobu lima na ululuna.

¹⁶ Muna roitinia na isuna sa na aka ko na saena sa mina kobu lima koko pa paparana na tinina na vaka. Beto muna vakolenia kai atakamana pa leona na vaka beto muna roitiniria sa ka ue sape susuverena, pa kauruna, pa kokorapana beto pa narena.

¹⁷ Ara kopira mana vagore tarinia na popogoso kolo ara sa na peso ko mina piararia sa doru masa toadi qai singonia na toa pa kauruna na oka, dodoru vinapodaka pa peso sa mai manyao beto.

¹⁸ Ba ara sa mana vatoqoa na qua vinaego tamu ko ao sa muna tome pa aka, ao beto vei tugu ira na tumu marene, na maqotamu beto ira ka ue maqotadi ira na tumu marene.

¹⁹ Beto muna toni tomeniria pa leo aka sa okokoto karu pa doru minete mamamugu toadi, na marene na rereko, ko muna vatoa vasareria.

²⁰ Ira okokoto karu pa kai minete mamamugu tatava, pa kai minete mamamugu mamade nenedi, beto doru kai minete mamamugu qai gavere pa peso sa mai tome lame tamu ko mai toa.

²¹ Beto ao sa muna tekuria sa doru kai gagani qai boka tagani ko muna vatana vaikamuniria ko isa sa mina tetekuna tamu beto tadira, saunia.

²² Ko i Noa sa roitiniria tugu sa doruna vei puputa sa garununia na Tamasa.

7

I Noa beto Nona Tatamana Qai Tome pa Aka

¹ Ego pira saunia i Iahova si Noa, <<Mu tome lao pa leo aka, ao beto na mua tatamana doruna, ura ao gu sa qa batia ara na tinoni tuvisimu pa sasae tinoni alepi.

² Pana doru kai okokoto mamamugu mamade nenena liosona mu tekua karu minete vitu, na marene beto na kalena rereko, beto pa doru kai okokoto mamamugu mamade nenena nake liosona mu tekua karu, na marene beto na kalena rereko,

³ beto vei tugu pa doru kai okokoto manugu tatatava pa vavagalo eqa mu tekua karu minete vitu, okokoto kai marene na rereko, ko mai aru jokelia na kikona na toa pa arena doru eqa pa peso.

⁴ Ka vitu rane gu sa kole beto ara mana vagoreni okoro ara sa pa peso pa leona ka made ngavuluputa rane beto ka made ngavuluputa bongi, ko mana tavusu paleria ara pa arena na peso sa doru sakasava toadi qa roitiniria,>> saunia.

⁵ Ko i Noa sa roitiniria sa doruna vei sa garununia i Iahova.

⁶ Ego i Noa sa ka vonomo gogoto aorona sa totonai sa gorena na popogoso kolo sa na peso.

⁷ Ko i Noa, ira na tuna marene, na maqotana beto ka ue roana sa qai lao tome pa aka ko qai ukunia sa na popogoso kolo.

⁸ Pana mamamugu mamade nenedi liosodi beto pa mamamugu mamade nenedi nake liosodi, beto

pa mammanugu tatava beto pa doru mammanugu qai gaverē pa are peso

⁹ sa qai okokoto kakaru, kai marene beto kai rereko, sa qai tome tutia i Noa pa aka tutia tugu isa vei na Tamasa sa garununia i Noa.

¹⁰ Ego ko sa jola gu ka vitu rane poni sa sa gorea na popogoso kolo sa na peso.

¹¹ Ego ko pa vinavonomo gogoto aorona na toa tai Noa, ko na vinarua popu ko vinamanoga vitu rane pa popu isa na rane isa sa doru vuvuguna na kuta kolo lilisina sa qai pujaka pisiri votu beto na toba pie pa oka sa qai taporaka.

¹² Ko na okoro sa gorea sa na peso pa ka made ngavuluputa rane beto ka made ngavuluputa bongi.

¹³ Na vavagila ranena tugu isa sa sa tomea i Noa sa na aka beto vei tugu ira na tuna marene, i Semu, i Gami, beto i Japeti, na maqotana beto ira ka ue roana rereko.

¹⁴ Qai toni tome tavitiniria tugu vei sa doru okokoto mammanugu mamade nene pirudi, doru okokoto mammanugu mamade nene papausu, doru okokoto mammanugu gagaverē pa peso, doru okokoto mammanugu tatava, beto doru manugu pore babanadi.

¹⁵ Ko qai lame tai Noa ko qai lao tome pa aka sa doru mammanugu toadi vaikaledi qai singonia na toa.

¹⁶ Ira na mammanugu mamade nenedi qai tome lao sa na marene na rereko pa doru mammanugu isa tugu vei sa garununia i Noa na Tamasa. Beto sa sa patei taria i Iahova si Noa.

¹⁷ Ego ko ka made ngavuluputa rane sa sa iolo

vaituti pa are peso sa na popogoso kolo ko totonai sa mota na kolo poni sa ovulia ko sa vaiolia pa arena na peso sa na aka.

¹⁸ Ego ko sa vaituti neqi na ovuluna sa na kolo ko sa pugele vadururia sa na are peso ko na aka sa alea na vilitina na kolo.

¹⁹ Ko na vaituti neqina na ovuluna na kolo pa are peso sa lavata vaivagabara ko sa amuria sa doru kubo ululudi pa kauruna na oka doruna.

²⁰ Na iolo saena na ovuluna kolo sa papada manogalima kobu lima sa amuria sa na batudi na kubo.

²¹ Ko doru masa toadi qai gaveria na peso sa qai manyao beto- na mamangu tatatava, mamangu papausu, na mamangu pirudi beto doruna na mamangu qai miminetia na are peso, beto ko doru na tinoni.

²² Doruna qai singonia na toa pa ia pidilina sa qai mate.

²³ Ko sa tavusu paleria i Iahova sa doru sakasa toadi qai kole pa are peso, na tinoni, na mamangu mamade nenedi, na mamangu gaveri beto na mamangu tatava pa vavagalo eqa, ko qai tatavusu pale pa peso sa aipira. I Noa gu mekana beto ira qai koi tavitia pa aka sa qai tavasare.

²⁴ Ko na vaituti neqina na ovuluna na kolo pa are peso sa sa sake tatana gore kai gogoto lima ngavuluputa rane.

8

Sa Makogore Na Popogoso Kolo

¹ Ego na Tamasa sa roqu kamua si Noa beto doru mamangu mamade nene pirudi beto doru

mamanugu papausu qai koi tavitia isa pa aka, ko sa ipa gorenia isa pa peso sa na gava ko sa makogore sa na kolo.

² Ego ira na vuvugu pa kolo lilisi beto na toba pie pa oka sa qai tajojongo suqutu ko sa taaru vanogoto sa na okoro pa vavagalo eqa.

³ Na ovuluna na kolo pa are peso sa mate vaituti gore, ko pa liguna kai gogoto lima ngavuluputa rane poni sa sa vukele gore mate sa na kolo,

⁴ ko pa vina manoga vitu rane na popu vina vitu sa sa gore togo makele pa batudi na kukubo pa Ararati sa na aka.

⁵ Na kolo sa vukele vaituti gore tinganai sa kamua na vina manogaputa popu, ko pa rane momoe na vina manogaputa popu sa qai podaka votu gu sira na batudi na kukubo.

⁶ Ego pa liguna ka made ngavuluputa rane sa revangia i Noa sa na vuidana na aka sa roitinia isa

⁷ ko sa garunu variua sa kai belama, ba sa riu kole gu tatava lelekogona ko tinganai sa pidili betona sa na kolo pa peso.

⁸ Poni sa garunu variua mule isa sa kai kuru ko mi gigilai sa vei bi na vukele gorena na kolo sa tei kamu tu pa peso ba dai sau.

⁹ Ba na kuru sake isongo batia kai ia ketakoi bi boka toqonia na nenena ura na kolo sa korapa amua sa doru arena na peso, ko sa tatava muleona gu tai Noa pa aka. Ko i Noa sa kaqama votunia na limana ko sa teku vatomea pa aka sa na kuru.

¹⁰ Ko sa vera kai vitu rane mutu si Noa beto sa kai garunu vavotu riu mule koko pa aka sa na kuru.

¹¹ Totonai sa tatava mule kamu na vevelu poni

sa sa garatia pa mangana isa sa kai equru olive na koni tapudokona! Poni sa gigilai i Noa sa sa tei vukele gore tu pa arena na peso sa na kolo.

¹² Ego ko sa verania pa liguna kai vitu rane mutugu beto sa garunu variua mutu isa sa na kuru, ba kopira sake gabala mule kamu ligu sa na kuru.

¹³ Ego pa rane momoe na popu momoe pa vina vonomo gogoto kame aorona i Noa sa sa pidili beto sa na kolo pa arena na peso. Poni sa teku pale i Noa sa na pateina na aka beto mi doro sau poni sa batia sa sa pidili beto sa na arena na peso.

¹⁴ Ko pa vina rabete vitu rane na vina rua popu sa sa pidili gagapu gu sa na peso.

¹⁵ Poni sa parangia na Tamasa si Noa, pira sau,

¹⁶ <<Mu votu pa aka ao beto na maqotamu beto ira na tumu marene beto na maqotadi.

¹⁷ Mu toni votuniria doru okokoto puku manugu masa toadi qai koi tavitigo- ira na manugu tatava, na manugu mamade nenedi, beto doru manugu gaveri qai gaveria na are peso- ko mai miminete pa peso beto mai vua beto mai soku pa peso>>, sau sisa.

¹⁸ Ko sa votu si Noa beto na maqotana beto ira na tuna marene beto na maqotadi.

¹⁹ Doruna manugu mamade nenedi beto doru manugu gaveri pa peso beto doru manugu tatava- doruna qai gaveria na peso sa qai votu pa aka vaituti pa okokoto dia pukuna.

I Noa sa Vavakuvu Lao Tai Iahova

²⁰ Ego pa liguna isa sa roitinia i Noa sa kai idi patu vavavakuvuna tai Iahova beto sa tekuria

sa kaki mamangu mamade nene liosodi beto
kaki mamangu tatava liosodi ko sa vavakuku-
niria pa idi vavakukuvuna.

²¹ Poni sa umanga jongai i Iahova sa na umanga
jongana na vavakukuvu ko pira sau pa bulona,
Maneke leve ligunia ara sa na peso pa ginuguana
na tinoni, nake savana doru nyorogua pa bulona
na tinoni sa na ikerena podalai tu na koburuna,
beto maneke koti liguria ara sa doru mamangu
toadi qa roitiniria.

²² <<Ai mina kakasana vei sa na totošo tana
peso, sa
Na totošo vavuvusu kiko beto na totošo papaduku,
Na lomošo beto na mangini
Na totošo tapo beto na totošo okoro
Na rane beto na bongi
Sa maike minere kokoroto,>> sau.

9

Na Vinaego sa roitinia na Tamasa tai Noa

¹ Beto poni sa mananiria na Tamasa sira Noa
beto na tuna marene, pira sauniria, Mu vua, mu
soku, beto mu pugelia na abana.

² Mai matagutu neneqerenigou agou sa doru
mamangu mamade nene pirudi pa abana beto
doru mamangu tatava pa vavagalo eqa, doru
mamangu qai rijo kanoko pa peso, beto pa doru
igana pa kolo. Qai kole lao pa limamiu agou sa
aipira.

³ Doruna na sakasava toadi qai rijo kanoko sa
na tetekuna tamugou. Vei tugu qa vanigou ira
na umuma sa, kopira qa vanigou ara sa doru
sakasava.

⁴ Ba na masa isa sa korapa kolea na orungu toana, sa munake isongo tekua.

⁵ Beto na orunguna na toa tamugou sa qa nyoroguania sosoto mana gigilai na vavakatona. Mana nyoroguania tugu vei sa na vavakato pa doru mamnugu mamade nenedi. Beto pa okokoto tinoni ba mana nyoroguania tugu sa na vavakatona na tavitina sa vamatea.

⁶ <<Na tinoni mina vamate tinoni,
Na tinoni tugu mina vamatea sisa;

Ura pa kirena na Tamasa
Sa roitinia sa na tinoni.

⁷ Goto agou sa, mu vua beto mu soku beto mu vaivapipidoko pa abana ko mu vasokua?>> sau Sisa.

⁸ Beto sa paranga na Tamasa lao pa tai Noa tavitiria na tuna marene, pira sau,

⁹ <<Kopira qa vatoqoa ara sa na qua vinaego ko qa vatoqonigou agou beto ko ira na tutimiu pa liguna lao

¹⁰ beto ira na mamnugu toadi qai suvere tavitigou- na mamnugu tatava, na mamnugu papausu, beto doru mamnugu mamade nene pirudi, doruna tugu qai tuti votugou pa akadoruna mamnugu toadi pa abana.

¹¹ Qa vatoqoa ara sa na qua vinaego ko qa vatoqonigou agou: Minake isongo tateku pale ligu pa popogosona na kolo sa doru na toa, minake isongo lame ligu sa na popogoso kolo ko mina piaria sa na abana,>> sauniria.

¹² Beto sa paranga mutu sa na Tamasa, <<Alepi sa na vinagigilana na vinaego qa roitinia ara tamugou beto tadira doruna mamnugu toadi

qai suvere tavitigou, na vinaego tana doru sasae tinoni korapa lame.

¹³ Qa vakolea ara pa lei sa na bibigo ko isa sa na vinagigilana na vinaego pa vaikorapaiqu ara beto na kasia abana.

¹⁴ Totonai mana valamea ara sa na lei papauku pa arena na abana ko mina bola votu sa na bibigo, poni sa

¹⁵ mana roroqu kamua ara sa na qua vinaego tamugou beto ko tadira doru okokoto puku manugu toadi. Minake isongo lame ligu sa na popogoso kolo isa mina piaria doruna na toa.

¹⁶ Totonai mina bola votu sa na bibigo pa lei, poni sa mana batia beto ko mana roroqu kamua ara sa na qua vinaego kole jolana pa vaikorapaina na Tamasa beto tadira doru okokoto gogoto manugu toadi pa abana,>> sau.

¹⁷ Ko na Tamasa sa parangia si Noa, <<Alepi sa na vinagigilana na vinaego qa vatoqoa ara ko qa vatoqonisiu mekaqu beto ira doruna na toa qai kole pa abana,>> saunia.

Ira Na Tuna Marene i Noa

¹⁸ Ira na tuna marene i Noa qai votu pa aka sira Semu, i Gami beto i Japeti. I Gami sa vaporea si Kenani.

¹⁹ Aipira sira kue tuna marene i Noa, beto ko tadira qai koko lame vei sira na tinoni qai qaqatia tinganai vei eqa pa abana.

²⁰ Ego i Noa sa kai tinoni umuma, sa podalai roitinia gu sa kai inuma qurepi.

²¹ Totonai sa bukua kaki kolona na qurepi, poni sa sa digere ko na gagadona gu sa sa kole putagana pa leona nona aqaqo.

²² I Gami isa na tamana i Kenani sa sa bati poai sa na gagadona na tamana ko sa ule vaniria sira karu tugana pa peguru.

²³ Ba ira Semu i Japeti sa qai tekua kai poko ko qai vakole pala karovia pa varadi beto ko qai rerege togolo mule pokoto taria sa na tamadi ko qai tuki vapaea. Qai bata vasoudia ko maike batia sa na gagadona na tamadi qarigu.

²⁴ Totonai sa dorava pa liguna sa buku vadigere-nia si Noa beto sa gigilai na sa qi roitinia tana na tuna marene pa ligu,

²⁵ sa pira sau,,

<<Mi taleve si Kenani!

Mina pinausu tadira na pinausu sisa

Ko mina vei tugu sisa tadira na tugana,>> sau.

²⁶ Beto pira sau,

<<Mi tavatarasae si Iahova, na Tamasa tai Semu!

Mi nona pinausu i Semu si Kenani.

²⁷ Na Tamasa mi varijo valavatia sa na pikata ia tai Japeti;

Mi suvere pa aqao tai Semu si Japeti,

Beto i Kenani mi nona pinausu isa,>> sau sisa.

²⁸ Pa liguna na popogoso kolo sa, sa suvere kue gogoto lima ngavuluputa aoro mutu si Noa.

²⁹ Ko na vaikamuna na aoro sa suveria i Noa sa ka sia gogoto lima ngavuluputa aoro, beto sa sa mate.

10

Na Isongodi Ira Na Pupuku Tinoni

¹ Alepi sa na vavakatona i Semu, i Gami beto i Japeti, ira na tuna marene i Noa qai vapore tudia marene pa liguna na popogoso kolo.

Na Pupuku Tinoni Tai Japeti

² Ira na tuna marene i Japeti sa: I Qoma, i Maqoqu, i Madai, i Javani, i Tubali, i Meseki beto i Tirasi.

³ Ira na tuna marene i Qoma sa: I Asikenazi, i Ripati beto i Toqama.

⁴ Ira na tuna marene i Javani sa I Elisa, i Tasisi, na tutina i Kitimi beto na tutina i Rodamini.

⁵ (Pa tadira aipira na tinoni qai susuvere tata pa babatana sa qai qaqata rijo votu lao pa dia pipikata ia pa dia gorena pa korapana na dia pukuna pa okokoto dia parangana.)

Na Pupuku Tinoni Tai Gami

⁶ Ira na tuna marene i Gami sa: I Kusi, i Miziraimi, i Puti beto i Kenani.

⁷ Ira na tuna marene i Kusi sa I Seba, i Havila, i Sabita, i Rama beto i Sabiteka.

Ira na tuna marene i Rama sa: I Seba beto i Dedani.

⁸ I Kusi sa vaporea si Nimirodi isa kai varene neneqina pa abana totonai sa lavata sae.

⁹ Kai tinoni ropa neneqina tai Iahova; sa vei isa sa na paranga sa tapopoja sa, <<Mu vevei i Nimirodi kai tinoni ropa neneqina tai Iahova,>> sasau sa na paranga.

¹⁰ Ira na kuta gugusu lavata momoe pa ona binangara isa sa pa Babiloni, pa Ereki, pa Akadi beto pa kaline keta pa ia pa Sina.

¹¹ Beto koko pa ia isa sa lao pa Asiria ketakoi sa sa roitinia isa sa pa Ninive, pa Rehoboti Ire, pa Kala

¹² beto pa Reseni isa pa vaikorapaina pa Ninive beto na gugusu lavata pa Kala.

¹³ I Miziraimi sa vaporeria sira na puku tinoni Ludaii, Anamai, Naputuhai,

¹⁴ Paturutai, Kasulhai (ketakoi qai koko lame vei ira na puku tinoni Pilisitaini) beto Kaputorai.

¹⁵ I Kenani sa vaporea si Sidon na tuna marene pa moa beto ira na puku tinoni Hitai,

¹⁶ Jebusai, Amorai, Qiqasai,

¹⁷ Hivai, Akai, Sinai,

¹⁸ Avadai, Zemarai beto Hamatai.

Pa liguna lao na bubutu Kenani sa qai qaqatia tinganai vei eqa

¹⁹ ko na voloso pa Kenani sa kamu tu koko pa Sidoni lao vei pa Qera kamu tu pa Qaza, beto poni sa lao vei pa Sodomu, pa Qomora, pa Adima beto pa Zeboimi kamu tu pa Lasa.

²⁰ Aipira sira na tuna marene i Gami pa dia gorena beto parangana pa dia pipikata ia beto pukuna.

Na Pupuku Tinoni Tai Semu

²¹ I Semu isa na tasina momoe i Japeti ba sa pore tuna marene tugu. Isa sa na dia tite ira doru na marene pa tutina i Ebe.

²² Ira na tuna marene i Semu: I Elami, i Asu, i Apasadi, i Ludi beto i Aramu.

²³ Ira na tuna marene i Aramu: I Uzu, i Hulu, i Qeta beto i Meseki.

²⁴ I Apasadi sa vaporea si Sela, beto i Sela sa vaporea si Ebe.

²⁵ Karu na tuna marene si Ebe: Kame na isong-ona si Peleqi, ura pa totošo sa korapa suvere isa sa na abana sa sa tapikata; na tasina marene si Jokotani.

²⁶ I Jokotani sa vaporeria sira Alimodadi, i Se-lepi, i Hazamaveti, i Jera

²⁷ i Hadorami, i Uzali, i Dikila,

²⁸ i Obali, i Abimaeli, i Seba,

²⁹ i Opi, i Havila beto i Jobabi. Ira doru aipira sa na tuna marene i Jokotani.

³⁰ Na pikata ia qai suveria sa gogojo koko pa Mesa ko sa lao vei pa Sepa, pa ia kukubona pa kale sagere tapo.

³¹ Aipira sira na tuna marene i Semu pa dia gorena, dia parangana, dia pipikata ia beto pukuna.

³² Ko aipira sa na goreni na tuna marene i Noa pa okokoto dia tututi pa korapana na dia pukuna. Koko pa goreni aipira, na pupuku tinoni sa qaqa-tia doru eqa pa abana pa liguna na popogoso kolo.

11

Na Ruma Ululuna Pa Babeli

¹ Ego na abana doruna sa kame gu sa na paranga ko kai paranga gu sa qai paparangania.

² Totonai qai oro lao vei pa kale sagere tapo sira na tinoni sa, qai kamua sa kai arare lavata pa Sina ko qai suvere togasa ketakoi.

³ Qai vaiparanga lao lame sira, <<Aria, ta roiti biriki tu beto ta vamangini vamaururia,>> qarigu. Ko qaike varoitia sa na patu goto na biriki tu beto nake nyelaka peso goto na tita tu.

⁴ Beto poni qai paranga, <<Aria ko ta roiti vanigita tu kai gugusu lavata, mi turua kai ruma ululuna ko na batuna mi iolo sae kamua tu na oka, ko mi pore isongoda kita mai vaqaqatagita tinganai vei doru eqa pa abana,>> qarigu.

⁵ Ba I Iahova sa gore lagere doria sa na gugusu lavata beto na ruma ululuna isa qai korapa roitinia ira na tinoni.

⁶ Ko sa paranga si Iahova, <<Koi! Kai puku tinoni gu sa aipira ko kai paranga gu sa qai parangania sira doru. Ko api sa qai podalai roitinia gu ko kopira sa kepore kai sakasa mai nyogua roitinia ira mina tapataria.

⁷ Ko Aria, ta gore vairurainiria sa na dia paranga ko maike vanongorainiria sa na sakasa mai pojaria,>> sau sisa.

⁸ Ko sa vaqaqataria tinganai vei eqa pa abana i Iahova sira ko qai beto roitinia sa na gugusu lavata.

⁹ Ko na ginugua vei isa sa sa tavaisiongonia Babeli sa na ia isa ura ketakoi i Iahova sa vairurainiria sa na paranga tana kasia abana doruna.* Ko koko ketakoi sa i Iahova sa vaqaqataria tinganai vei eqa pa abana doruna sira na tinoni.

Na Tututi Koko Tai Semu Kamu Ti Ebarami

¹⁰ Alepi sa na vavakatona na tutina i Semu.

Karu aoro pa liguna na popogoso kolo, totonai kai gogoto aorona si Semu, qi vaporea isa si Apasadi.

¹¹ Beto pa liguna qi pore i Apasadi sa qi suvere mutugu ka lima gogoto aoro si Semu ko qi vaporeria mutugu sa kaki tuna marene na rereko.

¹² Totonai qi kamua ka uengavululima aorona si Apasadi, qi vaporea isa si Sela.

* **11:9** Pa paranga Hiburu na isongo <<Babel>> beto na paranga <<Balal>> na ginuana sa <<vairurai>> qai vaiqiro.

¹³ Beto pa liguna qi pore i Sela sa qi suvere mutugu ka made gogoto ka ue aoro si Apasadi ko qi vaporeria mutugu sa kaki tuna marene na rereko.

¹⁴ Totonai qi kamua ka uengavuluputa aorona si Sela, qi vaporea isa si Ebe.

¹⁵ Beto pa liguna qi pore i Ebe sa qi suvere mutugu ka made gogoto ka ue aoro si Sela ko qi vaporeria mutugu sa kaki tuna marene na rereko.

¹⁶ Totonai qi kamua ka uengavulu made aorona si Ebe, qi vaporea isa si Peleqi.

¹⁷ Beto pa liguna qi pore i Peleqi sa qi suvere mutugu ka made gogoto uengavuluputa aoro si Ebe ko qi vaporeria mutugu sa kaki tuna marene na rereko.

¹⁸ Totonai qi kamua ka uengavuluputa aorona si Peleqi, qi vaporea isa si Reu.

¹⁹ Beto pa liguna qi pore i Reu sa qi suvere mutugu karu gogoto sia aoro si Peleqi ko qi vaporeria mutugu sa kaki tuna marene na rereko.

²⁰ Totonai qi kamua ka uengavulu karu aorona si Reu, sa qi vaporea isa si Seruqi.

²¹ Beto pa liguna qi pore i Seruqi sa qi suvere mutugu karu gogoto vitu aoro si Reu ko qi vaporeria mutugu sa kaki tuna marene na rereko.

²² Totonai qi kamua ka uengavuluputa aorona si Seruqi, qi vaporea isa si Naho.

²³ Beto pa liguna qi pore i Naho sa qi suvere mutugu ka aru gogotoputa aoro si Seruqi ko qi vaporeria mutugu sa kaki tuna marene na rereko.

²⁴ Totonai qi kamua ka rabete sia aorona si Naho, qi vaporea isa si Tera.

²⁵ Beto pa liguna qi pore i Tera sa qi suvere mutugu kai gogoto manogasia aoro si Naho ko qi vaporeria mutugu sa kaki tuna marene na rereko.

²⁶ Pa liguna qi kamua ka vitu ngavuluputa aorona si Tera, qi vaporeria isa sira Ebarami, i Naho beto i Harani.

Na tutina i Tera

²⁷ Alepi sa na vavakatona na tutina i Tera.

I Tera sa vaporeria sira Ebarami, i Naho beto i Harani. Beto i Harani sa vaporea si Loti.

²⁸ Totonai korapa toana tu i Tera na tamana sa, sa mate si Harani pa Ur na gugusu tadira na tinoni Kaledia, na ia ketakoi sa podo.

²⁹ Ira Ebarami beto i Naho sa qai okoto teku maqotadi. Na isongona na maqotana i Ebarami si Serai beto na isongona na maqotana i Naho si Milika; i Milika sa na tuna rereko i Harani isa na tamadi ira Milika i Isika.

³⁰ Ego i Serai sa qi kepore tuna ura na egoro sisa.

³¹ I Tera sa tonia si Ebarami isa na tuna marene, i Loti nona mabusu isa na tuna i Harani beto i Serai na roana isa na maqotana i Ebarami beto ko qai mekarai taloa pa Ur na gugusu tadira na tinoni Kaledia ko mai lao pa Kenani qarigu. Ba totonai qai kamu pa Harani sa, qai suvere togasa gu ketakoi.

³² Sa kamua karu gogoto lima aorona si Tera beto sa sa mate pa Harani.

12

I Iahova sa kukua si Ebarami

¹ Ego qi pojanía i Iahova si Ebarami, <<Mu loai na mua gugusu, na tavitimu beto na mua tata-mana beto ko mu lao pa ia mana vabatinigo ara.

² Mana roiti veinigo kai bubutu tinoni poreveveina ara sao

Beto mana mananigo ara sao;

Mana vaporeveveinaia ara sa na isongomu ao,

Beto ao sa muna vuvugu vaniria na mana ira na tinoni.

³ Mana mananiria ara sira na tinoni mai man-anigo,

Isa mina levenigo ao sa ara mana levenia tugu;

Beto doruna na tinoni pa abana

Sa mai teku mana tamu,>> qiu sisa.

⁴ Ko sa taloa si Ebarami vei sa ule vei vania perangana i Iahova ko i Loti sa qaqiri tutia sisa. Ka vitu ngavulu lima aorona si Ebarami totonai sa taloa riu koko pa Harani

⁵ Sa tonia si Serai na maqotana, i Loti na vabuguna, doru na isisongo qai kole tauku vaikamuniria beto ira na tinoni qai tekuria pa Harani, beto ko qai gore vei pa ia pa Kenani tinganai ko qai kamu tu ketakoi.

⁶ Ego sa rerege tomea i Ebarami sa na ia isa ko sa kamu tu pa ia sa kole na gou lavata pa More pa Sekemu. Na totoiso isa sa ira na bubutu tinoni Kenani sa qai suvere pa ia isa.

⁷ Sa votu tai Ebarami si Iahova ko sa paranga, <<Na vuamu ao mana vaniria ara sa na ia lani,>> saunia. Ko sa vaturua i Ebarami sa kai ia vavakukuvuna ketakoi lao tai Iahova isa qi votu tana.

⁸ Beto koko ketakoi sa sa gogojo lao vei tu pa moedi na kukubo pa kalena pa Beteli keta pa sagere tapo ko sa vaturua nona aqaqo pa vaiko-rapaina pa Beteli keta pa suvu tapo beto pa Ai keta pa sagere tapo. Ketakoi sa vaturua isa sa kai ia vavakukuvuna lao tai Iahova beto sa kuku vatarasae isa sa na isongona i Iahova.

⁹ Beto poni sa taloa si Ebarahami ko sa gogojo gore vei tu pa Negev.

I Ebarami Pa Ijipi

¹⁰ Ego sa raja sa na songe pa ia isa, ko i Ebarami sa sa gore ko mi suvere vei kai tinoni karovona tu pa Ijipi sau ura sa raja vaneneqi sa na songe.

¹¹ Totonai sa tata tome pa ijipi poni sa pira sau si Ebarami lao tai Serai na maqotana, <<Ago! Qa gigilai qua ara sa na rereko babata jonga sao.

¹² Totonai mai batigo ira na tinoni Ijipi sa pira marigu, Na maqotana tugu isa sa le alepi marigu. Ko mai vaisiu sara goto ao kode maike kotigo.

¹³ Ko na luluqu ara sina munaguniria ko mai kopu vatalenisiu beto maike vamate talenisiu ara sao,>> saunia.

¹⁴ Ko totonai sa kamu pa Ijipi si Ebarami sa, qai batia tugu ira tinoni Ijipi sa na rereko babata jonga si Serai.

¹⁵ Beto totonai qai batia ira na tinoni lalavata tai Pero sisa sa qai riu vanyonyoro vania si Pero ko sa tatoni lao pa ruma tana bangara si Serai.

¹⁶ Pa laena i Sera sa sa kopu vatalenia i Pero si Ebarami ko sa teku isongoria na sipi, na bu-lumakau, na dongiki marene na rereko, na nab-ulu marene na rereko beto na kameli si Ebarami.

¹⁷ Ba pa laena i Sera na maqotana i Ebarami sa sa varajaniria na mo ikikekerena i Iahova si Pero beto ira na tinoni qai suvere pa nona ruma lavata.

¹⁸ Ko sa kuku vakamua i Pero si Ebarami, pira saunia, <<Na sa sa qu roiti lamenia ao taqu? Na maqotamu tu ao sina, ba ai sa vei ko quke ule vanisiu?

¹⁹ Ai sa vei ko qu paranga, Na luluqu ara sina qugu ko qa tekua ko qa nago veinia na maqotaqu. Ko ina! Tekua na maqotamu. Tonia ko mu riu,>> sau.

²⁰ Beto ko sa parangaria nona tinoni si Pero pa veveina i Ebarami ko qai garunu variua sisa tavi-tia na maqotana beto doru sakasava sa isongoria.

13

Ira Ebarami i Loti Qai Vaipikatai

¹ Ko i Ebarami sa koko pa Ijipi ko sa mule sae pa Negev ko sa tonia isa sa na maqotana beto doru sakasava qi isongoria beto ko i Loti sa tutia sisa.

² Qi tinoni isisongona si Ebarami ko qi isongoria isa sira na mamamugu mamade nene papausu beto na siliva beto na qolo.

³ Sa koko pa Negev sa, sa lao kai ia ka ia tinganai ko sa kamu pa Beteli, pa ia pa vaikorapaina pa Beteli beto pa Ai ketakoi qi vaturu aqaqo mai perangana

⁴ beto ketakoi qi roitinia mai kai ia vavakukuvuna. Ketakoi sa sa kuku vatarasaea i Ebarami sa na isongona i Iahova.

⁵ Ego i Loti isa sa kole tututia lekogo i Ebarami, ba qi isongoria tugu vei na gogodo sipi, na bulumakau beto na aqaqo.

⁶ Ba na ia sa sake padaria totonai qai mekarai suvere ura qai soku jola sa na isisongo tadira karu ko qaike boka mekarai suvere vaikamu.

⁷ Beto qai vavaigua lao gu sira na tinoni kopu ma manugu papausu tadira Ebarami i Loti. Beto ko ira na bubutu tinoni Kenani beto na Perizai ba qai korapa tugu suvere sa ketakoi pa totoiso isa.

⁸ Ko i Ebarahami sa parangia i Loti, pira saunia, <<Tuqu! Take vavaigua gita karu babi ira noda tinoni kopu manugu papausu ura nake goto sa gita karu.

⁹ Ko na ia doruna sa qu batiamua gu ke. Ko ta suvere pikata tu. Vei muna lao vei pa kale meri ao sa, mana lao vei pa kale matua sara ba vei pa kale matua tu munagu sao, sa mana lao vei pa kale meri sara,>> saunia.

¹⁰ Sa enga sae si Loti, sa batia isa sa na are doruna pa Jodani sa sa lolomoso vatale, vevei na inuma tai Iahova, vevei na ia pa Ijipi lao vei pa Zoa. (Api sa tonai sa oqoro piaria pa Sodomu beto pa Qomora i Iahova.)

¹¹ Ko i Loti sa vile mekana sa na are doruna pa Jodani beto ko sa taloa riu lao vei pa kale sagere tapo. Ko qai pikata sira karu.

¹² I Ebarami sa suvere pa ia pa Kenani, goto i Loti sa suvere pa vaikorapaidi na gugusu lalavata pa arare lavata ko sa vaturua nona aqaoqo tata pa Sodomu.

¹³ Ego ira na marene pa Sodomu sa qai kole gu roiti vaikikerai beto roiti valululasa isa vei sake qerania i Iahova.

¹⁴ Ego pa liguna qi taloa riu si Loti koko tai Ebarami, sa paranga si Iahova tana, <<Mu enga

sae koko ketakoi qu korapa turu beto mu doro lao pa kale saena, pa kale gorena, pa kale sagere tapo, beto pa kale suvu tapo.

¹⁵ Doru na ia qu batia sa mana vanigo ao ara beto ira na tutimu ao kamua na kamua

¹⁶ Na tutimu ao sa mana roiti veiniria na kavuruna na peso ara ko na tinoni mina boka anyea na kavuruna na peso sa, mina boka anyea sa na tutimu ao.

¹⁷ Ko lao, mu lekogo dogoria sa na kakasana beto na revatana na ia doruna, ura qa vanigo ara ao,>> saunia.

¹⁸ Ko sa varijoria nona aqaqo si Ebarami ko sa lao suvere tata pa boko gogou lalavata tai Mamiri pa Heboroni, ketakoi sa roitinia isa sa kai ia vavakukuvuna lao tai Iahova.

14

I Ebarami Sa Aloa Si Loti

¹ Pa toতোso api sa i Amaraপেলে na bangara pa Sina, i Arioki na bangara pa Elasa, i Kedolaoma na bangara pa Elami beto i Tidali na bangara pa Qoimi

² sa qai rajai i Bera na bangara pa Sodomu, i Bisa na bangara pa Qomora, i Sinabi na bangara pa Adama, i Semeba na bangara pa Zeboimi beto na bangara pa Bela (isa pa Zoa).

³ Ira doru na babangara qai tapoja liligu aipira sa qai vaikamuniria sira na dia tinoni vaipera pa lolomo pa Sidimi (na solo ivere).

⁴ Ka manogarua aoro sa i Kedolaoma qi bangaraniria sira ba pa vina manogaue aoro sa qai daidia tutia sisa.

⁵ Pa vina manogamade aoro sa, i Kedolaoma beto ira na bangara qai vaivaego ko mai mekarai vaitokai qarigu sa qai riu ko qai vakilasaria sira na bubutu tinoni Repai pa Asiteroti Kanaimi, na bubutu tinoni Zuzi pa Hami, na bubutu tinoni Emai pa Save Kiritaimi

⁶ beto na bubutu tinoni Hori pa kukubo pa Sei, ko lao kamu tu pa Eliparani tata pa qega.

⁷ Beto poni sa qai vidulu mule ko qai lao pa Enimisipati (isa pa Kadesi) ko qai vakilasaria sa na pikata ia doruna tadira na bubutu tinoni Amelekai beto vei tugu ira na bubutu tinoni Amora qai korapa suvere pa Hazazoni Tama.

⁸ Poni na bangara pa Sodomu, na bangara pa Qomora na bangara pa Adama, na bangara pa Zeboimi beto na bangara pa Bela (isa pa Zoa) sa qai mekarai riu ko qai vaturu nanamaria sa na dia tinoni vaipera pa lolomo pa Sidimi

⁹ ko mai rajaria qarigu sira Kedolaoma na bangara pa Elami, i Tidali na bangara pa Qoimi, i Amirapele na bangara pa Sinar beto i Arioki na bangara pa Elasa- ka made bangara qai taleria ira ka lima.

¹⁰ Ego na lolomo pa Sidimi sa sa pugelia na baongo oqili nyelaka tapa ko totonai qai uku tatagara riu sira na bangara pa Sodomu beto pa Qomora sa, kaki dia tinoni vaipera sa qai vukele joloponiria pa baongo oqili goto ira doru sa qai tula riu pa kukubo.

¹¹ Qai aru tekuria ira ka made bangara sa doru isisongo tadira pa Sodomu beto pa Qomora beto na gadia gagani beto ko qai riudia.

¹² Qai teku riunia tugu vei si Loti na vabuguna i

Ebarami beto nona isisisongo ura na suverena pa Sodomu sisa.

¹³ Kame isa sa uku sa sa kamu ko sa vavakato vania si Ebarami na tinoni Hiburu. Ego i Ebarami sa na suverena tata pa gogou lalavata tai Mamiri na tinoni Amoraï, na tasidi marene ira Esikolo, i Ane, ira doru vei qai baere lame taii Ebarami.

¹⁴ Totonai i Ebarami qi nongoronia qai teku riu vapinausia sa na vabuguna, poni sa sa kukuria sira ka ue gogoto manoga vesu tinoni bobokadi pa vaipera qai podo lavata sae pa nona tatamana beto ko sa riu adu tututiria kamu tu pa Dani.

¹⁵ Na bongi sa pikataria i Ebarami sira nona tinoni vaipera ko qai rapataria ko qai vakilasaria beto qai adu vatatagararia kamu tu pa Hoba, kale saena pa Damasikasi.

¹⁶ Sa teku muleniria i Ebarami sa doruna na isisongo beto vei tugu i Loti na vabuguna beto na sakasava sa isongoria, beto tavitiria na rereko beto ira na tinoni mai tavapinausu qariguniria.

¹⁷ Pa liguna sa vakilasia i Kedolaoma beto ira na bangara qai tokania isa sa, na bangara pa Sodomu sa lame gosoria si Ebarami pa lolomo pa Save (isa na lolomo tana bangara) totonai sa mule.

¹⁸ Poni i Melekizedeki na bangara pa Salemi sa pogoso kamu bereti beto na vaini. Na iama tana Tamasa ululuna jola sisa,

¹⁹ ko sa manania isa si Ebarami, pira sau,
<<Mi tamana tana Tamasa ululuna jola si Ebarami,

Na Tamasa sa vapodakia na oka beto na peso.

²⁰ Beto mi tavatarasae sa na Tamasa ululuna jola,

Isa sa vakole laoria pa limamu ao sira na mua kana,>> sau sisa.

Beto poni sa vania i Ebarami kame pa manoga pa doru sakasava sisa.

²¹ Sa paranga sa na bangara pa Sodomu lao tai Ebarami, <<Ira na tinoni sa mu valame vanisiu ara goto ira na sakasava sa mu kopuniria mua,>> saunia.

²² Ba sa paranga tu si Ebarami lao tana bangara pa Sodomu, <<Qa tei alaka saenia tu na limaqu ko qa mauulu tai Iahova, na Tamasa ululuna jola, isa sa vapodakia na oka beto na peso

²³ ko manake isongo tekua kai sakasava tamu, bi na loji gu sa babi na gasoro buti gu, kita vei ko ao mu paranga, <Ara qa vaisisongia si Ebarami> mugu.

²⁴ Ko manake tekua tugu kai sa goto na sa vei ira na tinoni taqu qai tei gania tu beto na iadi ira na tinoni qai tutisiu ara- ira Ane, i Esikolo beto i Mamiri sa mai tekua tugu sa na iadi,>> sau sisa.

15

Na Vinaego Sa roitinia Na Tamasa Tai Ebarami

¹ Pa liguna api, na paranga tai Iahova sa lame tai Ebarami pa dodogoro.

<<Muke matagutu, Ebarami.

Ara sa na mua naqe,

Na mua pinia poreveveina jola,>> sau.

² Ba sa paranga tu si Ebarami, <<Kei bangara Iahova, na sa muna boka vanisiu ura ara kepore tuqu beto isa na tinoni mina teku vakarovia na isisongo taqu sa i Elieze na tinoni Damasikasi tu?>> sau sisa.

³ Beto sa paranga mule si Ebarami, <<Quke vanisiu na koburu ke; ko kai nabulu gu pa qua tatamana sa mina beisiu sara,>> saunia.

⁴ Poni sa lame tana sa na paranga tai Iahova: <<Na tinoni api sa minake beigo ao goto kai tumu marene mekamu tu mina koko lame vei pa tinimu mekamu sa mina beigo ao,>> sau.

⁵ Beto sa toni votunia pa peguru beto sa paranga, <<Mu enga saea na oka beto mu anyeria sa na seru- vei sosoto tugu muna boka anyeria ao sa,>> sau. Beto sa paranga mutu, <<Mai vei inara sa na tutimu ao,>> saunia.

⁶ Poni i Ebarami sa vasosotoa si Iahova ko i Iahova sa pojanina na tinoni tuvisina sisa.

⁷ Beto sa paranga lao tana mutugu, <<Ara si Iahova, qa toni votunigo pa Ur tadira na tinoni Kaladia ko ma vanigo na ia api ko mu isongia qau,>> saunia.

⁸ Ba sa paranga tu si Ebarami, <<Kei bangara Iahova, Ai vei mana boka gigilai ara mana teku isongia sisa?>> sau.

⁹ Poni sa paranga si Iahova tana, <<Mu teku vakamu vanisiu kai bulumakau kokoregana, kai qoti beto kai rami okoto ka ue aorodi, tavitiria kai kuru bora beto kai kuru kavu kokoregana,>> saunia.

¹⁰ Ko sa teku vakamuria i Ebarami tana sa dorudi aipira, sa kobu ruaria beto sa vakole tuturu vaikaleniria sa na kokobudi; goto ira na mamangu tatava sa sake kobu ruaria.

¹¹ Poni qai tatava kamu sira na mamangu tatava gagani mamangu pa kokobu tini matedi, ba sa adu variuria i Ebarami.

¹² Totonai sa korapa gore suvu na tapo, sa puta mumagana tu si Ebarami, poni sa kai rodomo kukuni vaivamatagutuna sa sa togo pa arena isa.

¹³ Beto sa paranga si Iahova tana, <<Mu gigila vatalea ao sa ira na tutimu ao sa mai tinoni kamudi pa ia qaike isongia, mai tavapinausu beto mai tangangangulu ka made gogoto puputa aoro, sau sisa.

¹⁴ Ba mana vakilasia ara sa na bubutu tinoni ketakoi mai tavapinausu ira beto pa liguna sa mai votu riu tavitia soku isisongo poreveveidi.

¹⁵ Ba ao sa muna baragoso vaparoi tu beto sa muna riu vabubulemua tutiria na mua tite.

¹⁶ Pana vinamade sasae tinoni sa ira na tutimu ao sa mai mule kamu lani, ura na sela tadira na bubutu tinoni Amorai sa sa oqoro jutu kamua na ikerena sosoto,>> saunia.

¹⁷ Totonai qi tei suvu tu sa na tapo ko sa tei opo tu sa na rodomo, poni sa kai raro mamanginina sa votua na tula tavitia kai gou iku vuvurungu sa sa bola votu beto sa alokata pa vaikorapaidi na kokobu tinidi na mamanugu.

¹⁸ Na rane isa i Iahova sa roitinia na vinaego tai Ebarami, ko pira sau, <<Na ia api sa qa vaniria ara na tutimu ao, koko pa ovuku pa Ijipi ko mi lao kamu pa ovuku lavata pa Eupareti-

¹⁹ na ia tadira na bubutu tinoni Kenai, na Kenizai, na Kadimonai,

²⁰ na Hitai, na Perizai, na Repai,

²¹ na Amorai, na Kenani, na Qiqasai beto na Jebusai,>> sau sisa.

I Haqa Beto i Isimeli

¹ Ego i Serai, na maqotana i Ebarami sa sake boka vapore vania na koburu si Ebarami. Ba sa isongia isa sa kai nabulu rereko Ijipi na isongona i Haqa;

² ko sa pojanina si Ebarami, <<I Iahova sake vabokasiu ko mana isongo koburu sara. Ko mulao puta tavitia na nabulu rereko taqu poni; palu pa boka tana mana boka podalainia kai tatamana,>> sau.

Poni sa nongoria i Ebarami sa na ovovelena i Serai.

³ Ko pa liguna sa suvere pa Kenani ka manogaputa aoro si Ebarami sa, sa tekua i Serai si Haqa na ona nabulu rereko beto ko sa vania na marenena ko sa veinia na maqotana.

⁴ Ko i Ebarami sa puta tavitia si Haqa ko sa pore iapana tu.

Totonai sa gigilai sa bogata si Haqa, sa podalai dodogoro vagorea isa sa na ona iviva rereko lavata.

⁵ Poni pira sau si Serai lao tai Ebarami, Na tapata ao qu roitinia sa qa korapa gosoroni vitigi ara. Qa vanagonigo sa na qua nabulu beto kopira sa gigilai sa bogata sisa sa sa dodogoro vagoresiu sara. I Iahova mi pitua sa i sei sa sa sela gita karu, saunia.

⁶ Poni pira sau si Ebarami, <<Ao gu qu gigilai sa na mua nabulu, mu roiti laonia tana isa vei qu rovea sa jonga,>> saunia.

Poni sa komiti vikeria i Serai si Haqa ko sa uku riuona.

⁷ Ego na mateana tai Iahova sa batia si Haqa tata pa kai vuvugu pie pa qega, na vuvugu pie isa sa pa keketaina na soana sa lao pa Sua.

⁸ Ko pira saunia, <<Haqa, ao na nabulu tai Serai, Pai qu koko lame vei beto pai qu korapa lao vei sao?>> sau.

Sa oe lao si Haqa, <<Qa korapa ukunia i Serai na qua iviva rereko lavata,>> sau.

⁹ Poni sa pojanina na mateana tai Iahova, <<Mu mule lao tana mua iviva rereko lavata beto mu suvere vaiketai tana,>> saunia.

¹⁰ Beto pira saunia mule na mateana, <<Mana vavovonua ara sa na tutimu ao ko maike jonga taanye betodi,>> sau.

¹¹ Beto pira saunia mutu na mateana tai Iahova sisa:

<<Kopira qu bogata sao

Kode muna vaporea kai tumu marene.

Muna vaisongonia i Isimeli,

Ura i Iahova sa nongoria na mua kekebo.

¹² Isa sa mina kai tinoni piruna vei na dongiki;

Mina komitiria gu sa doru tinoni

Beto doru tinoni ba mai komitia tugu

Beto mina suvere vaikanai

Lao tadira doru tasina marene sisa,>> sau.

¹³ Beto sa vania na isongo si Iahova isa sa parangia, <<Ao sa na Tamasa qu batisiu>> ura pira sau si Haqa, <<Kopira qa batia sa na tinoni isa sa batisiu,>> sau sisa.

¹⁴ Isa sa na ginuana vei beto sa tavakukunia Bia Lahai Roi sa na oqili pie sa korapa tugu koleona kamua kopira, pa vaikorapaina pa Kadesi beto pa Beredi.

¹⁵ Ko i Haqa sa vapodo vania kai koburu marene si Ebarami ko i Ebarami sa vaisongonia i Isimeli sa na tuna marene sa vapodo vania i Haqa.

¹⁶ Ka vesu ngavulu vonomo aorona si Ebarami totonai i Haqa sa vapodoa si Isimeli.

17

Na Vinaegona Na Tapobe

¹ Totonai sa kamua ka sia ngavulu ka sia aorona si Ebarami sa, sa votu tana si Iahova beto sa paranga, <<Ara sa na Tamasa neqiqu jola, mu tutia na qua paranga beto mu toania na toa tuvisina.

² Mana vatoqonigo ara ao sa na qua vinaego beto mana vavua vasosokugo ara sao,>> sau.

³ Poni sa vukele opo gore si Ebarami, beto pira saunia na Tamasa sisa,

⁴ <<Ara sa na qua vinaego qa vatoqonigo sapi, Ao sa muna tamadi ira doru na bubutu tinoni.

⁵ Minake takuku ligunia i Ebarami sa na isongomu ao, gotona isongomu kopira si Ebarahami tu, ura muna tamadi soku bubutu tinoni mana veinigo ara.

⁶ Mana vavua vasosokugo ara sao, tamu mai pidoko votu lame sa na bubutu tinoni beto ira na babangara.

⁷ Mana vatoqonigo ara ao sa na qua vinaego kole jolana, beto ira na tutimu vuka risa tadira na sasae tinoni korapa lame, ko ara sa mina mua Tamasa ao beto tadira na tutimu ao pa ligumu.

⁸ Na ia doruna pa Kenani, ketakoi qu korapa suvere kopira vei na tinoni karovomu sa, mana vaisongonigo ao beto ira na tutimu ao vuka risa

kamua na kamua beto ara sa mina dia Tamasa ira,>> saunia.

⁹ Beto poni sa paranga mutu sa na Tamasa lao tai Ebarahami, <<Goto ao sa, muna kopunia sa na vinaego taqu, ao beto ira na tutimu pa liguna lao tadira na sasae tinoni korapa lame.

¹⁰ Ko alepi sa na vinaego taqu qa vatoqonigo ao beto ira na tutimu ao ko muna kopunia agou pa liguna lao: Doru marene korapa suvere tavitigo ao sa mai isongo tapobe beto.

¹¹ Muna pobe sa na vulitina na batu nonoimiu ko isa sa na vinagigilana na vinaego pa vaikora-paida gita karu.

¹² Pa dorudi na sasae tinoni korapa lame sa, doru marene sa mai isongo tapobe pa vinavesu rane liguna mai podo, tavitiria tugu vei ira mai podo lame pa miu tatamana babi mai tavai pa poata tadira na tinoni karovodi ira nake tavitimi.

¹³ Bai podo lame tu pa miu tatamana babi tavai tu pa miu poata ba mai isongo tapobe tugu. Na qua vinaego qa roitinia pa tinimiu sa mina kole jola kamua na kamua.

¹⁴ Na marene sake tapobe na vulitina na batu nonoina sa mina tapikata pale tadira na bubutu tinoni ura sa majai na qua vinaego ara,>> sau sisa.

¹⁵ Na Tamasa sa parangia si Ebarahami, Pira saunia, <<I Serai na maqotamu sa munake kuku ligunia na isongona i Serai ura i Sera tu sa na isongona isa kopira.

¹⁶ Mana manania ara sisa ko sosoto jola sa mina vapore vanigo ao kai koburu marene. Mana manania ara sisa ko mina tinadi na bubutu tinoni beto

na babangaradi na tinoni sa mai koko lame vei tana,>> sau.

¹⁷ Poni sa vukele opo gore si Ebarahami, sa avu beto pira sau mulenia mekana, <<Mina vaporea tu kai koburu marene sa na tinoni kai gogoto aorona? Mina vapodoa tu kai koburu si Sera ka sia ngavuluputa aorona?>> sau.

¹⁸ Beto sa paranga lao tai Tamasa si Ebarahami, <<Ai Vei i Isimeli gu sa bi toania na tavaragua tamu,>> sau.

¹⁹ Poni sa paranga na Tamasa tai Ebarahami, <<E, ba i Sera na maqotamu mina vapore vanigo tugu kai koburu marene ko muna vakukunia i Aisake. Mana vatoqonia ara i Aisake sa na qua vinaego, isa mina kole jola kamua na kamua tadira na tutina isa vuka risa.

²⁰ Goto pa kalena tai Isimeli sa, qa tei nongorigo tu: ko sosoto jola kode mana manania tugu ara sisa, mana vavua vasosokua beto mina mota tu lalaona sa na tutina isa. Isa sa mina tamadi ira ka manogarua bangara bubutu beto mina taroiti tana sa kai bubutu tinoni lavata.

²¹ Ba na qua vinaego sa mana vatoqonia tai Aisake isa mina vapodo vanigo i Sera pa totoaso vei api pa aoro lame ina,>> saunia.

²² Pa liguna qi kole parangia i Ebarahami, sa taloa saeona sa na Tamasa.

²³ Pa vagigila rane tugu isa sa, i Ebarahami sa tekua si Isimeli na tuna marene beto dorudi ira qai podo pa nona tatamana babi sa vainiria nona poata, doru marene pa ruma tai Ebarahami beto ko sa poberia na batu nonoidi vei sa garununia na Tamasa.

²⁴ Ka sia ngavulu sia aorona si Ebarahami totonai sa tapobe na vultina na batu nonoina,

²⁵ goto i Isimeli na tuna marene sa ka manoga ue aorona sa tonai sa tapobe na vultina na batu nonoina.

²⁶ Ko pa kai muqisi rane tugu isa sa qai tapobe beto sira Ebarahami beto i Isimeli na tuna marene.

²⁷ Beto doru marene qai suvere tana tavitiria ira qai podo pa ruma tana babi qai tavai poata tadira na tinoni karovodi sa qai somana tapobe tugu tonai tavitia isa.

18

Ira Ka ue Tinoni Kamudi

¹ Ego i Iahova sa votu tai Ebarahami tata pa gogou lavata tai Mamiri totonai sa dadanga na rane ko sa korapa toqona pa atakamanana nona aqaqo.

² Sa enga sae sau si Ebarahami sa batiria sa kue tinoni korapa turudia gu pa tatana. Ko totonai sa batiria, poni sa sa taloa tugu pa nona atakamana nona aqaqo poni ko sa abutu lao gosororia beto sa titi opo gore pa peso.

³ Beto sa paranga, pira sau, <<Qua bangara, vei bu tavaraguanisiu ara sao sa muke alokata jola pale na mua nabulu.

⁴ Mai pogoso lamenia mai iqopeki pie ko mu loqaria mai na nenemiu beto mu minere mai pa kauru gou api.

⁵ Ma teku vanigou kaki sa ko mu tekua mai ko mu boka neqi ligu beto poni sa mu gojo riu-miu pinakoi tugu qu kamu tana mua nabulu,>> sauniria.

Qai oe lao sira, <<Koi! Jongana ropi, mu roitinia tu na sa qu pojai ao,>> qarigunia.

⁶ Ko sa sisiqarai lao tome pa aqaqo kamua i Sera si Ebarahami beto sa paranga, <<Mu sisiqarai sepoa kue kapa palava liosona, mu monyoa beto mu paruguria kaki bereti,>> saunia.

⁷ Beto poni sa abutu lao pa gogodo bulumakau ko sa vilea kai tuni bulumakau kokoregana vav-aguana beto sa vania kai ona nabulu ko sa riu sisiqarai vatunua.

⁸ Beto poni sa pogosoria i Ebarahami sa kaki sakasa mumunyaladi beto na meleke beto na tuni bulumakau sa tavatunu ko sa lao vakole vaniria pa moedi. Beto totonai qai kole teteku ira poni sa sa lao turu tataria pa kauru gou sisa.

⁹ Qai nanasia, <<Goto pai tu si Sera na maqotamu?>> qarigunia.

Sa oe sisa, <<Koi! Korapa pa aqaqo,>> sau.

¹⁰ Poni sa paranga si Iahova, <<Sosoto jola sa papada vei tugu pa totoaso api na aoro lame poni sa mana mule kamu tamu sara sa kode i Sera na maqotamu sa mina isongia kai tuna marene,>> saunia.

Ego i Sera sa totonai sa korapa gu nonongorona pa atakamanana na aqaqo pa liguna isa.

¹¹ Ira Ebarahami i Sera sa qai tei baragoso goele vapaparo i tu beto i Sera ba sa tei pidili tu sa na soanana na totoaso popu tadira na rereko.

¹² Ko i Sera sa avu golomo mekana ko pira sau, <<Karuro! Qai kajivi vei pira beto na kalequ ba sa baragoso, ko kode mana isongia tu ara kopira sa na vaileana?>> sau.

¹³ Poni sa paranga si Iahova tai Ebarahami, <<Ai sa vei ko sa avu tu si Sera ko pira sau, <Sosoto tugu mana vaporea kai koburu kopira qa qoele vei pira?> sau.

¹⁴ Ai vei kaki sakasa sa tapatia si Iahova? Ara mana mule kamu tamu pa toতোসো tavilena na aoro lame poni sa i Sera mina pore kai tuna marene,>> saunia.

¹⁵ I Sera sa matagutu ko sa oso, pira sau, <<Ara qake avu,>> sau.

Ba sa paranga tu sisa, <<E, qu avu tugu sao>>, Saunia.

I Ebarahami Sa Tepa Mamate Vania Pa Sodomu

¹⁶ Totonai qai turu ko mai riudia qarigu sira ka ue tinoni sa qai dogoro gore lao vei pa Sodomu, beto i Ebarahami sa rerege tavitiria ko mi loa variuria sau.

¹⁷ Poni sa paranga si Iahova, <<Ai vei, Mana golomia tu beka tai Ebarahami ara sa na sa ma qaqiri roitinia qau?

¹⁸ I Ebarahami sa kode mina kai bubutu tinoni lavatana sosoto beto neqina jola, beto doru pupuku tinoni pa abana sa mai teku mana tana.

¹⁹ Ura qa tei vilea tu ara sisa ko mina gaitiria sira na tuna beto ira na tutina pa liguna isa ko mai kopunia sa na vavanau tai Iahova ko mai roitininia na sakasava sa tuvise beto sa garo, ko i Iahova mina vagore votua tai Ebarahami sa isa vei sa pojai isa,>> sau sisa.

²⁰ Beto sa paranga si Iahova, <<Na tinajutu qai tajutunia ira pa Sodomu beto pa Qomora sa sa lavata jola beto na sela qai roitiniria sa sa mamata gigiri

²¹ ko sa vei sa ara mana gore dogoria moko vei na sa qai roitiniria ira sa sa ikerena sosoto tugu vei na vavakato sa kamusiu ara. Vei minake vei sa, ara kode mana gigilai,>> sau sisa.

²² Qai gabala riudia sira beto qai lao vei pa Sodomu, goto i Ebarahami sa turuona tugu pa moena i Iahova.

²³ Beto poni sa rerege tata lao tana si Ebarahami ko pira sau, <<Ai vei, muna saqu pale tavitiniria tugu ao ira na tinoni ikikeredi sira na tinoni tuvisidi?

²⁴ Palu ira ka lima ngavuluputa tinoni tuvisidi sa qai suvere pa gugusu lavata. Ai vei kode muna saqu pale tugu ao ko munake loa vatoai sa na gugusu isa pa laedi ira ka lima ngavuluputa tinoni tuvisidi qai suvere ketakoi?

²⁵ Bi maragovi tu muna roitinia ao sa vei isa ura kode muna vamate tavitiniria ira na tinoni ikikeredi sira na tinoni tuvisidi ko mina vei sa ira na tinoni tuvisidi sa qu doro vaitoto veiniria gu ira na tinoni ikikeredi. Bi maragovi tu muna roiti vei sao! Ura ai sa vei, isa mina pitua na abana doruna minake boka roitinia na tuvisi?>> sau.

²⁶ Poni pira sau si Iahova, <<Vei mana batiria ara ka lima ngavuluputa tinoni tuvisidi pa leona na gugusu pa Sodomu poni sa pa laedi ira mana loa vatoai ara sa na gugusu doruna,>> saunia.

²⁷ Poni sa pira sau si Ebarahami, <<Kopira sa qa varenenia gu ara sa na parangia na bangara nake savana na kavuru peso babi na kavu gu sara,

²⁸ palu ira na tinoni tuvisidi sa ira ka lima ngavuluputa vagore palea ka lima gu. Ai ve muna piaria tugu sa na gugusu lavata doruna pa laedi ira ka lima tinoni ikikeredi gu?>> sau.

Poni sa paranga sisa, <<Dai maneke piaria ara sa na gugusu vei mana batiria ara sa ka made ngavulu lima tinoni tuvisidi,>> saunia.

²⁹ Poni sa kai paranga lao mutu tana si Ebarahami, pira sau, <<Palu ira ka made ngavuluputa tugu sa mai tabata ko ai vei?>> sau.

Poni sa paranga sisa, <<Pa laedi ira ka made ngavuluputa sa, manake roitinia ara sa na pipi-ara,>> saunia.

³⁰ Beto pira sau si Ebarahami, <<Mavo tu! Mike tagigirinishu ara ao na bangara. Mi vamalumushu ko ma paranga tu. Palu ira ka uengavuluputa gu sa mai tabata ketakoi ko ai vei?>> sau.

Sa oe lao sisa, <<Manake roitinia ara sa na pipiara vei mana batiria ara sa ka uengavuluputa ketakoi,>> saunia.

³¹ Beto pira sau si Ebarahami, <<Kopira qa vare-nesia gu ara sa na parangia na bangara, ko palu ira ka rabeteputa gu sa mai tabata ketakoi ko ai vei?>> sau.

Sa oe sisa, <<Pa laedi ira ka rabeteputa poni, maneke piaria sa na gugusu,>> saunia.

³² Beto poni sa paranga mutu si Ebarahami pira sau, <<Mavo tu! Mike tagigirinishu ara na bangara. Mi vamalumushu tu ko ma paranga kai toso gu mule. Palu ka manogaputa tugu sa mai tabata ko ai vei?>>, sau.

Poni sa oe lao sisa, <<Pa laedi ira ka manogaputa, maneke piaria ara sa na gugusu,>> saunia.

³³ Pa liguna qī kole parangia i Ebarahami si Iahova sa sa taloa riuona goto i Ebarahami sa muleona pa gusu.

19

Pa Sodomu Beto Pa Qomora Qai Tapiara

¹ Ego na veveluna qai kamu pa sodomu sa karu mateana ko totonai i Loti sa sa korapa toqona pa atakamana na bara totomena na gugusu lavata. Totonai sa batiria, poni sa gasa turu ko sa lao gosororia beto sa titi opo gore pa peso.

² Beto pira sauniria, <<Koi! Karu qua bangara,>> <<Bu gabala lame mai tu pa ruma taqu. Mu boka loqaria na nenemiu, mu vajola bongi mai tu beto na vuvugei jonga mutu mu iolo riu,>> sau sisa.

Ba pira tu qarigu sira karu, <<Dai!>> <<Pa kakabarena tu na ia susuverena me puta,>> qarigu.

³ Ba sa tepa totokaria tugu i Loti sira karu ko qai tutia lao pa nona ruma ko sa vatana vaniria na tetekuna, sa parugu bereti kepore isitina beto sa qai teteku.

⁴ Tonai qai oqoro kole pa lovu poni doruna marene pa doru kokobu ia pa gugusu lavata pa Sodomu- ikete lavata sa qai idi vailivutainia sa na ruma.

⁵ Beto qai kukua si Loti, pira qarigunia, Pai sira na marene qai kamu tamu pa bongi api? Mu vavotu vanigei ko me puta tavitiria, qarigu.

⁶ Poni i Loti sa votu kamuria pa peguru beto sa pateia sa na atakamana pa liguna

⁷ beto pira sau, <<Koi muke vei, ka visa qua baere. Muke roitinia na sakasa ikikerena api.

⁸ Dotu, pira karu tuqu maqota ara qai oqoro laoa kai marene. Ma toni votu vanigou ko agou gu qu gigilai ai muna roiti veiniria. Goto ira gu na tinoni pira sa muke kotiria ura qai kole pa kopu taqu,>> sauniria.

⁹ Ba pira tu qarigu sira, <<Balau! Muke suqutugei,>> qarigu. Beto qai paranga, <<Na tinoni le alepi sa na kamuna gu lani vei na tinoni karovona ba kopira sa nyogua lalaenigita gita! Ao tu sa mene vakilasa vatatalego agei jolaniria ira inara,>> qarigunia. Qai kole tototepia si Loti beto qai sasuru lao ko mai piaria sa na atakamana qarigu.

¹⁰ Ba ira karu tinoni pa leo ruma sa qai kaqama votunia na limadi ko qai bako tomenia si Loti beto qai pateia sa na atakamana.

¹¹ Beto ko qai tapala valeqa paleniria sira na tinoni, ikete lavata qai turu pa atakamana ko qaike batia sa na atakamana.

¹² Beto karu tinoni qai paranga lao tai Loti, pira qarigu, <<Kaki mule tamu qai korapa lani-na roamu marene, na tumu marene, na tumu rereko babi kaki mule pa leona na gugusu lavata qu isongoria ao? Mu toni votuniria pa ia api,

¹³ ura korapa me piaria agei sa na ia api qeu. Na tinajutu sa kamu ti Iahova qai tajutunia ira na tinoni lani sa, sa jola pa pada ko sa garunugei ko mene piaria sau,>> qarigunia.

¹⁴ Ko sa votu lao si Loti ko sa parangaria sira na roana marene qai tavatuvisi ko mai alavaria na tuna rereko, Pira sauniria, <<Sisiqarai ko mu votu riu pa ia api, ura tata gu beto mina piaria i Iahova sa na gugusu lavata api,>> sau. Ba ira na roana

marene sa palu sa paranga vavaivaavuona gu sau qarigu.

¹⁵ Totonai sa sae na vovola rane poni, qai paranga vaneneqia na mateana si Loti, pira qarigu, <<Sisiqarai! Mu tonia na maqotamu beto karu tumu rereko qai korapa lani, kita vei ko mu tasaqu pale totonai mina tavakilasa na gugusu lavata,>> qarigunia.

¹⁶ Totonai sa mamavo isa poni sa qai lao tu karu tinoni ko qai saputu tekua sa na limana beto na limana na maqotana beto na limadi ira karu tuna rereko beto ko qai toni votu vasareria pa peguruna na gugusu lavata ura i Iahova sa roroquria.

¹⁷ Isa tugu qai vavoturia pa peguru poni, kame ira sa pira sau, Mu uku vasarea na miu toa! Munake doro mule, beto munake tuturumua pa doru eqa araredi pori! Goto mu uku sae pa kukubo kita vei ko mu tasaqu pale riu beto, sauniria.

¹⁸ Ba sa paranga tu si Loti lao tadiria, pira sau, <<Mavo tu, qua bangara.

¹⁹ Qu tavaraguania sa na mua nabulu, beto qu vatadogoronisiu na mua roroqu lavata ko qu vasarea na toa taqu. Kode manake boka uku sae pa kukubo kita vei ko na tapata alepi mi sae kamusiu ko ma mate.

²⁰ Do! Poni sa kai gugusu ikete sa tata ketakoi mana boka uku lao ara. Mu vamalumusiu ko ketakoi ma ukulao. Sa ikete sa oko ba ketakoi kode mina sare na qua toa,>> sauniria.

²¹ Poni pira saunia na mateana, <<Jongana ropi. Qa vaegoa ara sa vei qu pojai ao api. Ko maneke piaria ara sa na gugusu ikete qu pojai.

²² Ko mu sisiqarai uku lao ketakoi, ura maneke boka roitinia kai sa sara tinganai muna kamu mai tu ao ketakoi,>> saunia. Ko sa vei sa na isongona na gugusu isa sa qai vaisongonia Zoa.

²³ Totonai sa iolo votu sae pa arena abana sa na tapo poni sa sa kamu pa Zoa si Loti.

²⁴ Ego beto sa vaokoro tarininiria na patu kikilava vuvurungudi i Iahova sa pa Sodomu beto pa Qomora, ko na koko lagere veidi tai Iahova pa noka sa aipira.

²⁵ Ko sa piara paleria i Iahova sa na gugusu aipira beto na arare doruna beto ira doru qai suvere pa gugugusu lavata beto na gogou qai toa pa peso.

²⁶ Goto na maqotana i Loti sa sa balinga mule ko sa peluku patu solona.

²⁷ Na vuvugei jonga i Ebarahami sa dorava ko sa mule sae pa ia ketakoi sa kole turu paparangia i Iahova.

²⁸ Ego ko sa doro gore vei sa pa Sodomu beto pa Qomora, beto pa doruna na ia pa arare sa, sa batia sa iolo votu sae sa na tulana na peso isa sa vei na kunini tula sa koko pa kai iku lavata.

²⁹ Ko totonai sa piararia na Tamasa sa na gugugusu lavata pa arare sa, sa roroqu kamua isa si Ebarahami ko sa teku vaukua isa si Loti pana tapata sa piararia na gugugusu lavata ketakoi qi suvere i Loti.

I Loti Beto Ira Karu Tuna Rereko

³⁰ Ego i Loti beto karu tuna rereko sa qai taloa pa Zoa ko qai sae suvere pa kai bevi pa kukubo ura sa matagutu suvere pa Zoa sisa.

³¹ Kai rane na tuna rereko pa moa sa pojanian sa na tasina rereko, pira sau, <<Ago! Na tamada sa sa baragoso, beto kepore sa kai marene pa eqa lani vei mina kole tavitigita vei isa na tutina tugu doru eqa pa abana.

³² Aria ko ta vabukunia na vaini sa na tamada beto ta kole tavitia ko mi kole sa na tutida lame vei tana tamada,>> saunia.

³³ Na bongi isa sa qai vabukunia na vaini sa na tamadi beto ko sa lao tome sisa pa moa ko sa kole tavitia ba na tamadi sake isongo vagigilai sa na tomena beto na votu riuna isa.

³⁴ Sa rane neqa poni sa paranga na tuna rereko pa moa lao tana tasina, pira sau, <<Pa bongi qa kole tavitia ara na tamada. Ko kode bongi tana vabukunia mule na vaini beto ao muna tome kole tavitia mule ko mi kole sa na tutida lame vei tana tamada,>> saunia.

³⁵ Ko qai vabukunia mule na vaini sa na tamadi na bongi isa, beto na tuna rereko pa ligu sa tome kole tavitia. Sake isongo vagigilai mule isa sa na tomena beto na votu riuna na tuna rereko pa ligu.

³⁶ Ko sa vabogata betoria i Loti sa karu tuna rereko.

³⁷ Na tuna rereko pa moa sa vapodoa sa kai tuna marene, sa vaisongonia i Moabi ko isa sa na tamadi ira na bubutu tinoni Moabai pa ngeni alepi.

³⁸ Na tuna rereko pa ligu ba sa vapodoa tugu kai tuna marene, sa vaisongonia i Beni- Ami ko isa sa na tamadi ira na bubutu tinoni Amonai pa ngeni alepi.

20

I Ebarahami Beto i Abimeleki

¹ Ego i Ebarahami sa koko ketakoi sa sa gore vei pa pikata ia pa Negevi ko sa suvere pa vaikora-paina na gugusu pa Kadesi beto pa Sua. Beto ko sa suvere vei kai tinoni karovona pa Qera.

² Ego ko pira saunia i Ebarahami si Sera, <<Na luluqu ara sapi,>> sau. Ko i Abimeleki na bangara pa Qera sa vaigarunu ko qai lao toni vakamu vania si Sera.

³ Poni sa votu sa na Tamasa tai Abimeleki pona putagita kai bongi, pira saunia, <<Kode muna mate talenia ao sa na rereko qu tekua ina ura na rereko pore marenena sina,>> sau.

⁴ Ego i Abimeleki sa oqoro ulia isa si Sera ko pira sau, <<Koi! Bangara, na bubutu tinoni sa kepore na ona sela ba muna piaria tu?

⁵ Na luluqu rereko saunisiu ke beto na rereko ba na luluqu marene saunisiu tugu. Ko pa roroqu tuvisina beto pa lima liosona qa roitinia ara sa na sakasava alepi,>> saunia.

⁶ Poni sa parangia na Tamasa pana putagita sisa, pira sau, <<E! Qa gigilaiqua ara sa qu roitinia pa roroqu tuvisina soni vei sa qake vamalumigo ko bu roitinia sa na sela pa moequ ara. Sa vei isa sa qake vamalumigo ko bu ulia sisa.

⁷ Ego ko mu vamulea sa na maqotana na marene ura kai tinoni kokorotai sisa, beto isa mina vavaranigo poni muna toa. Goto vei munake vamulea sisa sa, mu gigila vatalea sa ao beto ira doru pa tatamana tamu sa mai mate,>> saunia.

⁸ Ego sa dorava ko sa turu vuvugei jonga si Abimeleki ko sa kuku vakamura sira doru

ona tinoni lalavata, ko sa vavakato vaniria sa doru na sakasava aipira, poni sa qai matagutu vivikereniria.

⁹ Beto poni sa i Abimeleki sa kuku vatomea si Ebarahami ko pira saunia, <<Na sa sa qu roitinia ao tamigei? Na sa sa na sela qa roitinia ara tamu ko qu vakolenisiu na tapata lavata sara beto na qua binangara? Ira na sakasa qu roiti lamenia ao sa qaike pada ko bu roiti lamenia taqu,>> saunia.

¹⁰ Beto sa nanasia i Abimeleki si Ebarahami, pira saunia, <<Na sa qu rovea ko qu roiti vei tu pira?>> sau.

¹¹ Poni pira sau si Ebarahami, Dai! Pira gu qau sa, Pa gugusu api sa kepore sosoto sa na matagutuna na Tamasa ko kode mai vai talenisiu ara sa na maqotaqu qau.

¹² Ba kai kalena sa, na luluqu sosoto tugu sa, na tuna rereko na tamaqu gu ke ba na goto tinana tu ko sa vei sa qa alavia.

¹³ Beto totonai qi kukusiu na Tamasa ko qa taloa pa qua tatamana sa qa pojanía tugu sisa ko isa tugu sa na soana vei beto sa boka vatadogoronia nona roroqu taqu qau ko doru eqa qe lao sa ara sa na luluna marene tugu sasauniria sira, sau sisa.

¹⁴ Beto sa pogoso kamuniria i Abimeleki sa na sipi beto na bulumakau beto na marene na rereko pinausu ko sa vania si Ebarahami, beto sa vamule vania si Sera na maqotana.

¹⁵ Beto pira sau si Abimeleki, <<Na ia taqu sa qu batiamua ko mu suvere pai ia qu nyoroguanía,>> saunia.

¹⁶ Ego I Sera sa pira saunia, <<Doria ko qa vania kai tina poata siliva ara sa na lulumu ko isa sa na

laena na tapata qa roiti laonia ara tamu pa moedi ira doru qai suvere tavitigo ko kopira qu taruvata sosoto sao,>> saunia.

¹⁷ Beto poni sa vavara lao tai Tamasa si Ebarahami ko na Tamasa sa salania si Abimeleki, na maqotana beto ira nona rereko pinausu ko mai boka vapodo ligu koburu,

¹⁸ ura i Iahova sa patei suqutu paleria sa na iapadi doru na rereko pa tatamana tai Abimeleki pa laena i Sera na maqotana i Ebarahami.

21

Na Podo Ti Aisake

¹ Ego i Iahova sa lame ovikia si Sera isa vei sa pojainia perangana ko i Iahova sa roitinia tai Sera sa na sa vei sa pojai.

² Ko sa bogata si Sera beto sa vapore vania kai tuna marene si Ebarahami totonai sa baragoso isa pa toতোসো তুগু isa vei sa pojai na Tamasa perangana tana.

³ I Ebarahami sa vaisongonia i Aisake sa na tuna marene sa vapore vania i Sera.

⁴ Pana vinavesu rane tonai sa podo si Aisake sa, i Ebarahami sa pobe sa vei sa garununia na Tamasa.

⁵ Kai gogoto aorona si Ebarahami totonai sa podo i Aisake na tuna.

⁶ Ko pira sau si Sera, <<Sava avusiu ara sa na Tamasa, ko ira doru na tinoni mai nongoronia sapi ba kode mai avu vei tugu ara,>> sau sisa.

⁷ Beto sa pira sau mutu, <<Karo ko I sei mina ule vania si Ebarahami sa i Sera sa vasusu koburu?

Ura ara qa vapodo vania kai koburu marene to-tonai sa tei baragoso tu sisa,>> sau sisa.

Ira Haqa i Isimeli Qai Taiju

⁸ Ego sa lavata sae sa na koburu ko sa loa susu, ko sa roitinia i Ebarahami sa kai vavolo lavata na ranena sa loa susu si Aisake.

⁹ Ego i Sera sa batia sa na tuna marene i Ebarahami isa qi vaporenia tai Haqa na rereko Ijipi sa, sa gigila avavu vaivatorasa.

¹⁰ Ba pira saunia si Ebarahami, <<Mu iju variua sa na rereko pinausu ina beto na tuna marene, ura na tuna marene na rereko pinausu ina sa minake somana isongo tavitia i Aisake na tuqu marene ara sa na isisongo,>> sau.

¹¹ Na sakasava api sa vatakulanga vivitigia si Ebarahami ura na veveina gu na tuna marene sa na ginugua alepi.

¹² Ba pira sau sa na Tamasa tai Ebarahami, <<Muke takulangania ao na koburu marene beto na mua nabulu rereko. Doruna gu vei sa pojanigo i Sera sa mu tutia gu na ovovelena isa ura ti Aisake tu mina tagigala vei sa na tutimu ao.

¹³ Ba na tuna na nabulu rereko ba mana veinia tugu kai bubutu tinoni ara ura isa ba na tutimu tugu ao,>> saunia.

¹⁴ Ego sa turu vuvugei jonga si Ebarahami ko sa vatanai kaki tetekuna beto kai kukurani pie ko sa vasugaraniria pa varana i Haqa beto sa loa lao vania na koburu beto sa garunu variua. Ko sa riu si Haqa ko sa lekogo mumumaona pa qega pa Biaseba.

¹⁵ Totonai sa pidili na pie pa kukurana na pie poni, sa vatoqoa sa na tuna marene pa kauruna kai leo mumuqu.

¹⁶ Beto sa riu toqo pa kai ia papada souna na gonana na tupi ura sau, qake nyogua batia na matena na koburu, sau. Beto sa toqo kai ia tatana ketakoi beto sa ovulia na ovovelena ko sa vagorea na lukana.

¹⁷ Ego sa nongoria na Tamasa sa na ovovelena na koburu marene, ko na mateana tana Tamasa sa kukua si Haqa koko pa noka ko pira saunia, <<Na sa sa na tapata, Haqa? Muke matagutu ura sa tei nongoria tu na Tamasa sa na ovovelena na koburu tonai sa kole isa ketakoi.

¹⁸ Mu teku vaturua na koburu ko mu arua na limana, ura isa sa mina kai bubutu tinoni lavata mana veinia ara,>> sau.

¹⁹ Beto sa revangia na Tamasa sa na matana i Haqa ko sa batia sa kai oqili pie takorina. Ko sa lao ko sa vutugu vapugelia sa na kukurani pie beto sa vabukua sa na koburu.

²⁰ Ego sa vavaburoa na Tamasa sa na koburu totonai sa lavata sae. Ko sa suvere pa qega ko kai tinoni gogona pa bokala sisa.

²¹ Totonai sa korapa suvere pa qega pa Parani sisa sa, na tinana sa teku vania kai rereko Ijipi ko sa alavia.

Na Vinaego Sa Taroiti Pa Biaseba

²² Pa toতোসা isa sa i Abimeleki beto i Pikolo na kuta tadirā na tinoni vaipera tana sa qai parangia si Ebarahami, pira qarigunia, <<Na Tamasa sa suvere tavitigo sao pa doru sakasava qu roitiniria.

23 Ko mu mauulu lame taqu kopira tugu pa moena na Tamasa vei ao sa munake roiti seseke lame taqu babi ira na tuqu babi ira na tutiqu ara. Mu vatadogoronia taqu beto tadira na tinoni pa gusu ketakoi qu korapa suvere vei na tinoni karovona sa na toa vairoqu isa vei qa roiti laonia ara tamu,>> sau.

24 Poni pira sau si Ebarahami, <<Qa maulunia ara sisa,>> saunia.

25 Beto poni sa sa ququmi lao tai Abimeleki si Ebarahami veveina na oqili pie takorina qai aru tekua ira na nabulu tai Abimeleki.

26 Ba sa paranga tu si Abimeleki, pira sau, <<Koi! Ara qake gigilai i sei sa roitinia sa na ginugua le alepi. Ao quke vavakato vanisiu ara ko ara ba qake nongoronia tinganai pa ngeni tugu api,>> saunia.

27 Ko sa tekuria i Ebarahami sa na sipi beto na bulumakau beto sa vania si Abimeleki ko qai vatoqoa ira karu sa kai vinaego.

28 Ka vitu tuni sipi rereko pa gogodo sipi sa sa vakole kalea i Ebarahami.

29 Poni pira sau si Abimeleki tai Ebarahami, <<Na savadi sira ka vitu tuni sipi rereko qu vakole kaleria inara?>> sau.

30 Poni pira sau si Ebarahami, <<Mu tekua vakarovia pa limaqu ara sira na tuni sipi rereko aipira vei na ule votu vasosotona vei ara qa koria sa na oqili pie takorina alepi,>> saunia.

31 Ko sa vei sa sa tavaisiongonia Biaseba sa na ia isa ura ketakoi sa qai mauulu sira karu.

32 Pa liguna qai vatoqoa ira sa na vinaego pa Biaseba sa, qai tavaturu sira Abimeleki i Pikolo na

kuta tadira na tinoni vaipera tana ko qai muledia pa ia tadira na tinoni Pilisitia.

³³ I Ebarahami sa umania sa kai gou tamarisiki pa Biaseba, beto ketakoi sa kuku vatarasaea isa sa na isongona i Iahova, na Tamasa kole jolana.

³⁴ Ego na totošo kakasana sa sa suvere vei na tinoni karovona pa ia tadira na tinoni Pilisitia si Ebarahami.

22

Na Tamasa sa podekia si Ebarahami

¹ Ego kai totošo pa liguna na sakasa aipira, sa na Tamasa sa podekia si Ebarahami, pira saunia, <<Ebarahami,>> sau.

Poni sa oe si Ebarahami, <<Api sara,>> sau.

² Poni sa paranga na Tamasa, pira sau, <<Mu tekua na tumu marene, isa kai memeka tumu marene qu roroqua i Aisake ko mu lao pa pikata ia pa Moraea. Mu vavakukuvunia ketakoi sisa pa kai kukubo isa mana ule vanigo ara,>> saunia.

³ Ego sa turu na vuvugei jonga si Ebarahami ko sa vatanai sa nona dongiki beto sa toniria sa karu nona nabulu beto i Aisake na tuna marene. Sa ivala vatanai na iuku vavakukuvu beto sa paja ko sa riu sa pa ia sa ule vania na Tamasa.

⁴ Na vinaue rane sa enga sae si Ebarahami sa batia sa na ia pa souna.

⁵ Sa pojaniria sa karu nona nabulu, <<Mu suvere lani tavitiria na dongiki goto ara beto na koburu me gogojo sae paponi. Mene vatarasae beto mene mule lagere kamugou,>> sau.

⁶ Ego ko sa tekuria i Ebarahami sa na iuku vavakukuvu ko sa vasugarania si Aisake na tuna

marene goto mekana sa pogosia sa na iku beto na lida beto qai mekarai riu sira karu.

⁷ Poni sa paranga lao tai Ebarahami na tamana si Aisake, pira sau, Tamaqu, sau. Sa oe si Ebarahami, Ai vei qugu tuqu? saunia.

Sa paranga si Aisake tai Ebarahami na tamana, pira sau, <<Tamaqu?>> sau, Sa oe si Ebarahami, <<Avei qugu tuqu?>> sau. Poni pira sau si Aisake, <<Na iku beto na iuku sa pira goto pai sa na tuni lami tana vavakukuvunia?>> saunia.

⁸ Poni sa oe lao si Ebarahami, <<Na Tamasa tu mina doria mekana sa na tuni lami tana vavakukuvunia tuqu,>> saunia.

Beto qai mekarai riu sira karu.

⁹ Totonai qai kamu pa ia na Tamasa sa ule vania poni, sa roitinia ketakoi sa kai ia vavakukuvuna si Ebarahami beto sa vamakele vatanaria sa na iuku. Beto ko sa piua si Aisake na tuna ko sa vakolea pa are iuku pa arena na ia vavakukuvuna.

¹⁰ Ego beto sa kaqamania i Ebarahami sa na limana ko sa tekua sa na lida ko mi vamatea sa na tuna sau.

¹¹ Poni sa kuku koko vei pa noka tu sa na mateana tai Tamasa pira sau, Ebarahami! Ebarahami, saunia.

Sa oe sisa, Api sara, sau.

¹² Pira sau sa na mateana, <<Muke avangania na limamu ao sa na koburu>> ina beto <<muke roitinia kai sa tana. Ura kopira qa gigilai ara sa ao sa qu matagutunia na Tamasa beto quke aru mulenia pana taqu sa kai memeka tumu marene,>> sau sisa.

¹³ Poni sa enga sau si Ebarahami sa batia sa kai rami sa marakapisi na keuna pa vaikamu gogou

ikikete. Ko sa lao si Ebarahami ko sa tekua sa na rami beto ko sa vavakukuvunia beina na tuna.

¹⁴ Ko sa vakukunia i Ebarahami I Iahova mina doria sa na ia isa. Ko kamu tugu pa rane pa ngeni alepi sa na paranga pira sasau, Pa kubo tai Iahova sa kode i Iahova mina doria, sau.

¹⁵ Beto sa kuku ligua mule vinarua totoaso na mateana tai Iahova koko pa noka si Ebarahami

¹⁶ pira sau, <<Qa mauulu mulenisiu mekaqu sara sau si Iahova ura qu roitinia ao sa na sakasava alepi ko quke aru mulenia ao sa kai memeka tumu marene,

¹⁷ Ko Sosoto jola mana mana vatatalenigo ara sao beto mana vavovonua ara sa tutimu ao ko mai mota vei na seru pa nulu beto mai vei na nagasa pa poanana. Ira na tutimu ao sa mai teku isongia sira na gugugusu lalavata tadira na dia kana,

¹⁸ beto pa tutimu ao sa mai tamana sa doru pupuku tinoni pa abana, ura qu vatabesiu ara sao,>> sau sisa.

¹⁹ Beto poni sa gabala mule kamuria nona nabulu si Ebarahami ko qai mekarai rerege mule pa Biaseba ko sa suvere ketakoi sisa.

Ira Na Tuna Marene i Naho

²⁰ Pa liguna na sakasa aipira sa qai vavakato vania si Ebarahami pira qarigu, <<I Milika sa vapodo vania boko koburu marene si Naho na tasimu;

²¹ I Uzu pa moa, beto i Buzu na tasina, i Kemuele (na tamana i Aramu),

²² i Kesedi, i Hazo, i Pilidasi, i Jidilapi beto i Betueli,>> qarigunia.

²³ I Betueli qi vaporea si Ribeka. I Milika sa vapodo vania i Naho na tasina marene i Ebarahami sira ka vesu koburu marene aipira.

²⁴ Kai goto maqotana nisongona i Reuma ba qi pore tuna marene tugu; i Teba, i Qahami, i Tahasi beto i Maka.

23

Na Mate Ti Sera

¹ Ego na kakasana na toa tai Sera sa sa kamua kai gogoto rabete vitu aorona.

² Beto sa mate sisa pa Kiriati Aba (isa pa Heboroni) pa ia pa Kenani, ko i Ebarahami sa takulanga ko sa lao lukania si Sera.

³ Beto poni sa sa turu loai na kokobu tinina na maqotana si Ebarahami ko sa parangaria sira na tinoni Hitai, Pira sau,

⁴ <<Na tinoni karovoqu ko na tinoni kamu suverequ gu tamugou sara. Ko bu vanisiu tu kai ia vavaigolomona tamugou ko ma golomo vapaea na maqotaqu,>> sauniria.

⁵ Poini qai oea ira tinoni Hitai si Ebarahami, pira qarigu,

⁶ <<Iviva, Mu nongorogei agei. Na tuni bangara tuti Tamasa qu suvere pa vaikorapaime i agei sao. Mu vilea kai bevi vavaguana jola qu batia pa doru bevi tamigei inara ko ketakoi mu vapaea sa na maqotamu. Kepore kame agei mina rutinigo ketakoi muna vakolenia na maqotamu ao,>> qarigunia.

⁷ Poni sa turu si Ebarahami beto sa titi opo gore pa moedi ira na tinoni poredia ia, na bubutu tinoni Hitai.

⁸ Beto pira sauniria, <<Vei muna vajonganai agou ko mana vapaea na maqotaqu sa, mu nongorosiu ko mu paranga vanisiu si Eporoni na tuna marene i Zoha

⁹ ko bi vavai lamenia taqu sa na bevi tana pa Makapela pa uquna nona ia. Mu nanasia ko na vai okotona na bevi sa bi vavai lamenia taqu ko isa sa bi juki ia vavaigolomona taqu pa ia tamugou,>> sau sisa.

¹⁰ Ego i Eporoni na tinoni Hitai sa korapa tugu toqona pa vaikorapaidi ira na tinoni Hitai ko sa oea gu i Eporoni si Ebarahami pa talingidi ira doru tinoni Hitai qai kamu pa vavaikamuna pa totomena na gusu lavata isa, pira sau,

¹¹ <<Dai, iviva, Mu nongorosiu; Qa vanigo ao sa na kobu ia ko na bevi sa kole pa leona na ia isa sa qa vanigo tugu. Pa matadi ira na qua tinoni qa vanigo ao sisa. Mu vapaea gu na maqotamu,>> saunia.

¹² Poni sa kai titi opo gore mutu si Ebarahami pa moedi ira na tinoni poredia ia

¹³ beto sa pojanía si Eporoni pa talingidi ira na tinoni poredia ia, pira sau, Mavo tu! <<Bu nongorosiu tu ara ao. Ara ma vainia na poata sa na kobu ia Ko ao mu teku vakarovia taqu sa na poata vaina na ia ko ma vapaea na magotaqu ketakoi,>> sau sisa.

¹⁴ Sa oea i Eporoni si Ebarahami, pira saunia

¹⁵ <<Iviva, mu nongorosiu. Na kobu peso sa ka made gogoto siliva na padana, ba pana tadagita karu sa kepore laona sina. Mu golomia gu na maqotamu ao,>> saunia.

¹⁶ Poni sa vaegoa i Ebarahami si Eporoni ko sa pada vania i Eporoni sa na poata isa vei sa pojai pa talingidi ira tinoni Hitai: ka made gogoto siliva, tutia tugu na pada poata qai varoitia tonai.

¹⁷ Ko na kobu ia ti Eporoni pa Makapela tata pa Mamiri- na kobu ia beto na bevi sa kole pa leona beto doru gogou pa leo volosona vailivutaina na kobu ia isa- doru isisongo aipira sa qai tavatoqo mauru vania,

¹⁸ i Ebarahami pa matadi ira doru tinoni Hitai qai lame pa vavaikamuna pa totomena na gusu lavata.

¹⁹ Beto pa liguna api sa vapaea i Ebarahami si Sera na maqotana pa bevi pa leona na kobu ia pa Makapela tata pa Mamiri (isa pa Heboroni) pa peso pa Kenani.

²⁰ Ko na kobu ia beto na bevi sa kole pa leona isa sa qai tavatoqo mauru vania i Ebarahami ko jukini ia vavaigolomona isa pa ia tadira na tinoni Hitai.

24

I Aisake Beto I Ribeka

¹ Ego i Ebarahami sa kopira sa sa baragoso beto na totooso kakasana sa suvere sisa, beto i Iahova sa manania pa doru na toa.

² Ego ko pira saunia i Ebarahami sa na ona nabulu, isa sa kuta uananiria doru na vei isa tana, <<Mu vakolea na limamu pa kauru avaqu, ko

³ ma vamauligo ara sao pa isongona i Iahova, na Tamasa pa noka beto na Tamasa pa peso, ko munake teku vania na tudia rereko ira na tinoni Kenani ketakoi qa korapa suvere ara sa na tuqu marene

⁴ goto pa gugusu tu taqu beto tadira na tavitiqu tu sa muna lao beto muna teku vania kai maqota si Aisake na tuqu marene ara,>> sau.

⁵ Poni pira tu sau sa na nabulu, Kita mi daiona tuti lamesiu ara pa ia lani na rereko. Ai vei ba tonia tu mule lao pa gugusu ketakoi qu koko lame vei ao sa na tumu marene? saunia.

⁶ <<Poni pira sau si Ebarahami, Mu vainongoro vatale ao ko Muke toni mulenia ketakoi na tuqu marene>> ara.

⁷ <<I Iahova, na Tamasa pa noka, isa sa toni votunisiu pana tatamana tana tamaqu beto pa ia ketakoi qa podo lame vei, isa sa parangasiu beto isa sa mauulu lame taqu totonai pira sau, <Tadira na tutimu ao mana vaniria sa na ia alepi> sau. Isa mina garunu lao momoenia sa nona mateana ko muna boka teku vania kai maqota ketakoi sa na tuqu marene ara.

⁸ Vei mina daiona tutigo mule sa na rereko sa, ao sa muna talegasania gu sa na mauulu taqu goto na tuqu marene gu sa kita mu toni mulenia ketakoi,>> saunia.

⁹ Ego Ko na nabulu sa vakolea sa na limana pa kauru avana i Ebarahami nona iviva beto ko sa mauunia isa tana sa na sakasa api.

¹⁰ Beto poni sa tekuria na nabulu sa ka manoga puta kameli tana ona iviva beto doru sakasa jojongadi tana ona iviva sa kole pa kopu tana beto sa qaqiri ko sa taloa riu lao vei pa Arami Naharaimi beto sa lao vei pa gugusu tai Naho.

¹¹ Ego ko sa vatoqo minereria sa na kameli tata pa oqili pie takorina pa peguruna na gugusu ko na vevelu sa totonai, na totošo vovotu lame vutugu pie tadira na rereko.

¹² Beto pira sau sa na nabulu, <<Kei Iahova, na Tamasa tana qua iviva i Ebarahami, mu vabokasiu pa ngeni alepi, beto mu roiti votunia ao sa na mua vairoqu maladoruruna tana qua iviva i Ebarahami.

¹³ Dotu, ara qa korapa turuqua pa tatana na matana na vuvugu pie api beto ira na tudia rereko ira pa gugusu sa qai korapa lalame vutugu pie.

¹⁴ Ego ko mina isa na rereko mana parangia ara, pira managunia, Bu vagorea mai tu na mua bogu pie ko ba buku mai, managu sara ko mina paranga sisa, Ina buku tu beto ira na kameli tamu inara ba ma vaniria tugu vei na pie ara minagu sisa sa, isa tugu sa na maqota qu vile vania ao na mua nabulu i Aisake. Pa soana vei api sa mana gigilai ara sa ao qu roiti votunia sa na mua vairoqu maladoruruna tana iviva taqu,>> sau sisa.

¹⁵ Ego ko sa oqoro tu vaokotia na paranga isa, poni sa api sa, sa bola votu lame tu si Ribeka isa na tuna rereko i Betueli ko i Betueli isa na tuna marene i Milika ko i Milika isa na maqotana i Naho ko i Naho isa na tasina marene i Ebarahami. Ko sa sugaria gu lame pa varana i Ribeka sa na bogu pie.

¹⁶ Ko kai maqota babata jonga jola sisa beto na poqo oqoro pore kai marene bi kole tavitia. Ko sa gore pa matana na vuvugu pie ko sa gore vutugu vapugelia nona bogu pie beto sa sagere mule sale.

¹⁷ Poni sa abutu lao sa na nabulu ko sa gosoria sisa ko pira sau, <<Ai vei bu vanisiu mai iqopeki pie pa bogu pie tamu inana?>> saunia.

¹⁸ Poni pira saunia, <<Mu buku iviva,>> sau, beto sa sisiqarai vagorea pa limana sa na bogu pie

ko sa vania na pie ko sa buku.

¹⁹ Pa liguna sa vania na pie ko sa buku sa na nabulu sa sa paranga mutu sa na maqota, pira sau, Na kameli mule tamu sa ma vaniria na pie ko mai buku vatatalegadia, saunia.

²⁰ Beto sa siqarai vuva vakarovonia pa besini sa na pie pa bogu beto ko sa abutu mule gore pa oqili ko sa vagorea na titinuna ko sa vutugu vaniria na pie sira doru na kameli tana.

²¹ Ego ko na tinoni sa sake vagala beto sake kipuni mata sa na rereko ko mi gigilai vei i Iahova sa vabokai sa na rererege tana ba dai sau.

²² Totonai qai beto buku sira na kameli sa, sa tekuvavotua na nabulu sa kai ringi qolo vavato-gasana pa isu na mamatana padana kai beka beto karu bokolo qolo na mamatadi padana manoga-puta sekolo.

²³ Beto ko sa nanasia, <<Na tuna rereko i sei sao? Mu pojanisiu, ai vei koleona kaki ia pa ruma tana tamamu ko agei be vajola bongi mai ketakoi?>> sau.

²⁴ Poni sa oe lao sisa, <<Ara sa na tuna rereko i Betueli, na tuna marene i Milika isa sa vapodonia tai Naho,>> saunia.

²⁵ Beto pira sau, <<Na tetekuna tadira na kameli sa soku tamigei, beto vei tugu na iaketakoi muna boka vajola bongi agou,>> saunia.

²⁶ Poni sa titi opo gore sa na nabulu beto sa vatarasaea si Iahova,

²⁷ beto pira sau, <<Mi tavatarasae si Iahova, na Tamasa tana qua iviva i Ebarahami, isa sake roqu mumania nona vairoqu maladoruruna beto nona rarange lao tana qua iviva. Ko ara sa toni

vakamusi i Iahova pa gusu tadira na tavitina na qua iviva,>> sau sisa.

²⁸ Ko sa abutu mule sa na rereko ko sa lao vavakato vaniria sira pa ruma tana tinana sira doru na sakasa aipira.

²⁹ Ego i Ribeka sa koleona sa kai luluna marene nisongona si Labani, ko i Labani sa abutu votu lao sa tana nabulu pa vuvugu pie.

³⁰ Isa tugu sa batia na ringi beto ira na bokolo pa limana na luluna, beto sa nongoria sa na paranga tai Ribeka na luluna tonai sa pojai vei pira sau na nabulu sa, sa lao kamua sa na nabulu korapa turuona pa keketaina na kameli tata pa vuvugu pie.

³¹ Ko pira sau, <<Mei lame, ao sa mananigo i Iahova.>> <<Ai sa vei ko qu korapa turu goboro pa peguru lani? Qa tei vatanai tu sa na ruma beto na ia mai minere na kameli,>> saunia.

³² Ko sa lao pa ruma sa na nabulu beto sa ru-vataria sa na kameli. Beto sa vaniria na tetekuna sira na kameli, beto sa vaniria na pie sa na nabulu beto ira na tinoni ko mai loqaria na nenedi sau.

³³ Beto poni sa qai vatana vania sa na tetekuna ko mi teteku qarigu, ba pira tu sau sisa! Dai! <<Ara maneke teteku ko tinganai mana pojanigou mai tu na qua paranga,>> sauniria.

Sa pira sau si Labani, <<Ego mu pojanigei tu ropi,>> saunia.

³⁴ Poni pira sau sisa, Na nabulu tai Ebarahami sara.

³⁵ I Iahova sa mana vatatalenia sa na iviva taqu ko kai tinoni poreveveina sisa. Beto ko sa vania tugu vei na sipi beto na bulumakau, na siliva beto

na qolo, ira na nabulu marene beto na rereko, beto na kameli beto na dongiki.

³⁶ I Sera isa na maqotana na iviva taqu sa sa vapore vania kai tuna marene pa totošo sa tei qoele tu, ko doru sakasava sa isongoria isa sa sa tei vakarovo vania tu na tuna marene.

³⁷ Ko sa vamaulusiu na qua iviva sara, pira saunisiu, Na tuqu marene ara sa munake teku vania na maqota tadira na tinoni Kenani tadira qa korapa suveria ara na dia ia,

³⁸ goto muna lao tu pana tatamana tana tamaqu beto tadira na qua bubutu ko ketakoi muna teku vania kai maqota sa na tuqu marene, sau.

³⁹ Poni qa nanasia tu sa na qua iviva lavata, pira qau, Aivei Kita vei ko mi daiona tuti mulesiu ara sa na rereko? qaunia.

⁴⁰ Sa oesiu sisa, I Iahova, isa qa vatabea ara, sa mina garunu tutinigo nona mateana ko isa mina vabokai na mua rererege, ko muna teku vania kai maqota tadira na qua bubutu beto pana tatamana tana tamaqu sa na tuqu marene ara.

⁴¹ Muna talegasania ao sa na maulu taqu vei muna lao tadira na bubutu taqu ko nake savana mai daidia vanigo sa na rereko ba ao sa muna talegasania sa na maulu taqu, sau.

⁴² Totonai qa kamu pa vuvugu pie pa ngeni sa, pira qau sara, Kei Iahova, Ao na Tamasa tana qua iviva i Ebarahami, bu vajonganai tu ao sa, bi boka tu sa na rererege taqu isa qa kamunia ara lani.

⁴³ Dotu, Ara qa korapa turu pa tatana na matana na vuvugu pie api ko vei kai maqota mina votu lame tinu pie ko ara pira managunia, bu vanisiu iqopeki pie pa bogu tamu, bau,

⁴⁴ ko pira biu sisa, <<Mu buku tu ao beto ira na mua kameli ba mana tinu vaniria tugu vei na pie>> biu sisa sa, isa tugu sa na maqota sa vilea i Iahova ko mina tekua na tuna marene na iviva taqu qau.

⁴⁵ Ko qa oqoro tugu beto paranga pa buloqu sara, sa bola votu gu lame si Ribeka ko sa sugaria isa pa varana sa nona bogu pie ko sa gore pa vuvugu pie ko sa tinu pie, poni pira qaunia, Bu vanisiu na pie ko ba buku, qau.

⁴⁶ Poni sa siqarai vagorea sa na bogu pie pa varana beto pira sau, Mu buku, beto ma vabukuria tugu vei na kameli tamu, sau. Ko qa buku sara beto isa sa vabukuria sa na kameli.

⁴⁷ <<Beto qa nanasia, pira qau, Na tuna rereko i sei sao? qaunia.

Poni sa pira sau, Na tuna rereko i Betueli isa na tuna marene i Naho sara isa sa vapodonia pa ti Milika, sau.

Poni qa vatitia ara sa na ringi pa isuna beto ira na bokolo qa vasolaparia pa limana,

⁴⁸ beto qa titi opo gore ko qa vatarasaea si Iahova beto qa paranga jongana lao tai Iahova, na Tamasa tana qua iviva i Ebarahami, isa sa tonisiu pana soana tuvisina ko ma tekua vania na tuna marene na iviva taqu sa na mabusu rereko tana tasina marene na iviva taqu sau.

⁴⁹ Ego ko kopira vei muna boka roiti votunia agou sa na vairoqu maladoruruna beto vei muna rangea agou sa na iviva lavata taqu sa mu ule vanisiu agou, goto vei dai munagu sa ba mu ule vanisiu tugu agou ko ma boka gigilai sa mana

gabala lao pa kale matua sa ba pa kale meri,>> sauniria.

⁵⁰ Poni qai oe lao sira Labani i Betueli, pira qarigu, Koi! Na sakasava le alepi sa na koko lame veina ti Iahova ko agei meneke boka pojanigo kai sa, jongana ba dai menekeu.

⁵¹ Goto ina si Ribeka, <<mu tonia beto mu riu, ko mi isa sa na maqotana na tuna marene tana iviva tamu vei sa pojai i Iahova,>> qarigu.

⁵² Totonai sa nongoria na nabulu ti Ebarahami sa na sa qai pojai ira karu, poni sa sa titi opo gore pa peso pa moena i Iahova.

⁵³ Beto sa teku vavoturia sa na qolo, na siliva kikilangadi beto na boko poko ko sa vania si Ribeka, beto sa vaniria tugu vei na vaivana pore laodi sa na luluna marene beto na tinana.

⁵⁴ Beto sa isa beto ira na tinoni qai tutia isa sa qai teteku, buku beto ko qai vajola bongi tugu ketakoi.

Totonai qai dorava na vuvugei sa pira sau sa na nabulu, <<Koi kopira mu vaqaqirisiu ko ma mule tana qua iviva,>> sauniria.

⁵⁵ <<Ba na luluna marene beto na tinana sa pira qarigunia tu, Na rereko sa mi suvere tavitigei mai manogaputa rane babi kaki vevei inara beto sa mi riu,>> qarigu.

⁵⁶ Ba pira sauniria tu sisa, <<Muke aru tamana-siu ura i Iahova sa vabokai sa na rererege taqu ko agou mu vaqaqirisiu ko ma mule riu tana qua iviva,>> sauniria.

⁵⁷ Poni pira qarigu sira, <<Ego me kukua tu ropi na rereko ko me nanasia,>> qarigu.

⁵⁸ Ko qai kukua si Ribeka ko qai nanasia, <<Ai vei muna tutia riu na tinoni api?>> qarigu.

Sa pira sau sisa, <<E mana riu,>> sauniria.

⁵⁹ Ko qai vaqagiri riuria si Ribeka na tasidi rereko beto nona rereko vaikopu beto na nabulu ti Ebarahami beto ira nona tinoni.

⁶⁰ Ego ko qai manania si Ribeka, pira qarigunia. <<Ao na tasime i rereko,

Mi tina na tina sa na vuamu ao,
Ira na tutimu mai tomea
Na toba tadira na dia kana,>> qarigu.

⁶¹ Beto poni sa i Ribeka beto ira nona nabulu rereko sa qai qagiri ko qai koi pa dia kameli ko qai tutia sa na tinoni. Ko na nabulu sa tonia si Ribeka ko sa taloa riu.

⁶² Ego i Aisake sa sa koko pa Bia Lahai Roi ura sa korapa suvere sisa pa ia pa Negev.

⁶³ Kai totošo sa peluku vevelu na rane poni sa i Aisake sa votu riu pa kai ia ko mi riu roroveona sau, sa enga sae, sa batiria sa na kameli korapa lalamegadia.

⁶⁴ I Ribeka ba sa enga sae tugu sa sa batia si Aisake. Ko sa gasa gore pa nona kameli

⁶⁵ beto pira saunia na nabulu, <<I sei sa na tinoni poni sa korapa lelekogo pa ia poni sa korapa mi lame gosorogita gita sau?>> saunia.

Poni sa pira sau sa na nabulu, <<Koi, na iviva lavata taqu>> sisa, saunia. Ko sa tekua sa nona poko udude ko sa udea na isumatana si Ribeka.

⁶⁶ Beto sa sa kilipuputu lao vania na nabulu ti Aisake sa doru na sakasa sa roitiniria.

⁶⁷ Ko i Aisake sa teku vatomea pa aqago ti Sera na tinana si Ribeka ko isa na maqotana isa. Ko sa roroqua i Aisake sa na maqotana ko isa sa vamanotia si Aisake pa liguna sa mate na tinana.

25

Na Mate Tai Ebarahami

¹ Ego sa tekua sogai i Ebarahami sa kai maqotana nisongona i Ketura.

² Ko i Ebarahami sa vaporenia tai Ketura sira Zimirani, I Jokosani, I Medani, I Midiani, I Isibaki beto I Sua.

³ I Jokosani sa vaporeria sira Seba i Dedani ko na tutina i Dedani sira na tinoni Asurai, na Letusae, beto na Leumai.

⁴ Ira na tuna marene i Midiani sira Epaha, I Epe, I Hanoki, I Abida beto i Eleda. Ira doru aipira sa na tutina i Ketura.

⁵ Ego i Ebarahami sa sa loa beto vania i Aisake sa doru sakasava sa isongoria.

⁶ Goto ira na tuna marene sa vaporeniria tadira na goto maqotana sa i Ebarahami sa vaniria na vaivana beto ko totonai tu sa korapa toaona sa sa garunu vasou riuria keta pa kale sagere tapo ko mai sou tai Aisake sau.

⁷ Ego i Ebarahami sa sa suvere kamua kai gogoto vitungavululima aorona.

⁸ Beto sa, sa vasaenga bebeto ko sa mate si Ebarahami totonai sa baragoso vapaparoi vatale sisa ko sa tagolomo tavitiria ira nona tinoni sisa.

⁹ Ira Aisake i Isimeli karu tuna marene sa qai golomonua pa leo bevi pa Makapela tata pa Mamiri pa kobu ia ti Eporoni na tuna marene i Zoa na tinoni Hitai.

¹⁰ Na kobu ia isa si Ebarahami qi pajukia tadira na tinoni Hitai ko ketakoi sa golomonua i Sera na maqotana.

¹¹ Pa liguna sa mate i Ebarahami sa, na Tamasa sa manania si Aisake na tuna marene isa ko pa totoiso isa sa sa suvere tata pa Bia Lahai Roi.

Ira Na Tuna Marene I Isimeli

¹² Alepi sa na vavakatona na tuna marene i Ebarahami i Isimeli isa i Haqa na rereko Ijipi isa na nabulu rereko tai Sera sa vapore vania i Ebarahami.

¹³ Aipira sa na isongodi ira na tuna marene i Isimeli qai takuti vagore tutia tugu na vaitutidi na dia podo. I Nebaioti na tuna pa moa i Isimeli beto si keda, i Adibili, i Mibisami,

¹⁴ i Misima, i Duma, i Masa,

¹⁵ i Hadadi, i Tema, i Jetu, i Napisi beto i Kedema.

¹⁶ Ko aipira sa na tuna marene i Isimeli qai kopuniria ka manogarua bubutu pa okokoto dia gugusu beto na dia susuverena.

¹⁷ I Isimeli sa suvere kamua kai gogoto uengavuluvitu aorona beto sa vasaenga bebetoko sa mate ko sa tagolomo tavitiria ira nona tinoni sisa.

¹⁸ Ira na tutina isa sa qai suvere pa ia koko pa Havila ko mi lao kamu pa Sua tata pa voloso pa Ijipi vei muna lao vei pa Asu. Ko qai kole suvere kanaria sira doru na tavitidi.

Ira Jekopi i Isoa

¹⁹ Alepi sa na vavakatona i Aisake na tuna marene i Ebarahami.

I Ebarahami sa vaporea si Aisake,

²⁰ beto i Aisake sa ka made ngavuluputa aorona sa totonai sa tekua ko sa maqotana si Ribeka na tuna rereko i Betueli na tinoni Arami pa Padani Arami isa na luluna i Labani na tinoni Arami tugu.

²¹ Ego i Aisake sa vavara lao tai Iahova tokania sa na maqotana ura na egoro sisa. Poni sa oea i Iahova sisa ko sa pore iapana si Ribeka na maqotana.

²² Qai vaijupe laolame pa iapana isa sa na koburu ko pira sau, <<Ai sa vei ko pira tu sa vei sa na iapaqu ara?>> sau. Ko sa lao nanasia si Iahova.

²³ Poni pira saunia i Iahova sisa,
<<Karu puku tinoni sa pa leo iapamu ao ina,
Beto karu puku tinoni ira sa mai tapikata;
Kai puku tinoni sa mina neqi jolania kame,
Beto isa pa moa sa mina nabulunia isa pa
ligu,>> sau.

²⁴ Ko totonai sa kamua na totošo okotona ko mina vaivapodo sisa sa, na pata marene sa sa vapodoria.

²⁵ Na koburu sa podo votu lame momoe sa, sa jijimiri betona na tini doruna sa vei na poko vuvulu ko qai vaisongonia i Isoa.

²⁶ Liligu sa podo votu lame sa na tasina marene, na limana sa korapa aru tamania sa na kikişulu nenena i Isoa, ko qai vaisongonia i Jekopi. I Aisake sa ka vonomo ngavuluputa aorona sa totonai sa vapodoria ira karu i Ribeka.

²⁷ Totonai qai lavata sae sa karu koburu marene sa, i Isoa sa kai tinoni bobokana pa ropa, na tinoni lelekogo pa mumuqu, goto i Jekopi sa na tinoni nonosona, susuverona gu pa aqaqo.

²⁸ I Aisake sa roroqua si Isoa ura sa teteku jongai na masadi na mamanugu goto i Ribeka sa roroqua si Jekopi.

²⁹ Kai totošo totonai sa korapa vatunua i Jekopi sa kaki masa vaisomanai egequru pa aqaqo, sa

mule kamu si Isoa koko pa mumuqu sa vaia na agoso.

³⁰ Ko pira saunia si Jekopi, <<Kei tasiqu! Mei ko ma ponyoloria gaqu kaki gagani jijimiri inara ura sa vaisiu na agoso.>> (Ko sa vei sa qai vaisongonia I Edomu sisa.)

³¹ Poni pira sau si Jekopi, <<Ego mu vavai lame-nia mai taqu pa ngeni api sa na mua neqi podo moa,>> saunia.

³² Sa paranga si Isoa, pira sau, Doro!, Ara korapa ala lao vei gu pa mate. <<Ko na sa laona taqu sa na neqi tana podo moa api,>> sau sisa.

³³ Poni pira sau si Jekopi, <<Ego mu mauulu lame taqu pa ngeni api,>> saunia. Poni sa mauulu tana sisa ko sa vavainia tai Jekopi sa nona neqi podo moa.

³⁴ Ego beto sa i Jekopi sa vania sa kaki bereti beto kaki masa vaisomanai egequru sa vatunua si Isoa, ko i Isoa sa tetekugana, sa bukugana beto sa tavaturu ko sa taloa riuona.

Ko sa kilu palenia i Isoa sa na ona neqi podo moa.

26

I Aisake Beto I Abimeleki

¹ Ego sa raja sa kai songe pa ia qai suveria ko i Aisake sa lao pa Qera tai Abimeleki na bangara tadira na tinoni Pilisitia. (Na songe api sa sa goto pana songe sa raja perangana pa totošo tai Ebarahami).

² Ego sa votu tai Aisake si Iahova ko pira sau, <<Munake gore pa Ijipi sao goto muna suvere gu pa ia ketakoi mana ule vanigo ara.

³ Ko mu suvere vei mai kai tinoni karovona pa ia api ko ara mana vavaburogo beto mana mananigo. Ura tamu beto tadira na tutimu ao mana vanigou sa doruna na ia aipira beto sa mana vatoqo mauria sa na maulu qa maulunia ara tana tamamu i Ebarahami.

⁴ Mana vasoku jola veinia na seru ara pa oka sira na tutimu ao beto mana vaniria na tutimu ao sa doruna na ia aipira, beto ko mai tamanadia tadira na tutimu ao sira doru gogoto tinoni pa abana,

⁵ ura i Ebarahami sa nongoria sa na ovovelequ ara ko sa kopunia na qua paranga, na garunu, na qua vinaturu beto na qua vavanau,>> saunia.

⁶ Ko sa suvere pa Qera si Aisake.

⁷ Totonai qai nanasania ira na tinoni pa gusu isa sa veveina na maqotana sa, pira sau, <<Koi! Na luluqu sina,>> sauniria ura sa matagutu pojai isa sa na maqotaqu sapi minagu. Sa rorove, <<kita ko ira na tinoni pa gusu api sa mai vaitalenisiu ara si Ribeka ura na rereko babata jonga sisa,>> sau.

⁸ Totonai qai tei suvere sovai tu ketakoi sa, sa tiro gore pa vuida sau si Abimeleki na bangara pa Pilisitia, poni sa batia sa, api sa, i Aisake sa korapa boru koti vaavavua si Ribeka na maqotana.

⁹ Poni sa kuku tekua i Abimeleki si Aisake ko pira saunia, Qokolo! Na maqotamu sosoto gu ao sina. Ai sa vei sa qu paranga, <<Na lulumu qugunia ao?>> sau.

Poni pira sau si Aisake, <<Ura kita ko ma mate talenia qau ke,>> sau sisa.

¹⁰ Poni pira sau si Abimeleki, <<Na sa qu roitinia tamigei sao? Iapeki tu bi kole tavitia kame ira na

tinoni sa na maqotamu ao ina ko bu vagosoronigei na tapata sagei,>> saunia.

¹¹ Ko sa paranga vabalauria i Abimeleki sira doru tinoni, pira sau, <<Na tinoni mina kotia na tinoni api babi na maqotana sa mina isongo mate sosoto tugu,>> sauniria.

¹² I Aisake sa umuma sa pa ia isa beto ko pa aoro tugu isa sa sa paduku boboko gogoto sa na vuadi nona umuma ura i Iahova sa manania sisa.

¹³ Ko kai tinoni isisongo sisa, ko nona isisongo sa sa kovuru tu lalaona ko tinganai sa isisongo jola vivitigi sisa.

¹⁴ Sa isongoria soku gogodo sipi, na godo bumakau beto na soku tinoni roiti ko ira na tinoni Pilisitia tu ba qai konoa.

¹⁵ Ko doru oqili pie takorina qai koriria ira na tinoni roiti tana tamana pa totoaso tai Ebarahami na tamana, sa qai suquturia ira tinoni Pilisitia beto qai vapugeleniria na peso.

¹⁶ Beto sa pira saunia i Abimeleki si Aisake, <<Mu rijo votu riu tamigei sao ura kopira qu neqi jolanigei agei,>> saunia.

¹⁷ Ko sa taloa ketakoi si Aisake ko sa vaturu ona aqao pa lolomo pa Qera ko sa suvere ketakoi.

¹⁸ Beto sa mule si Aisake ko sa kori sogaria sira na oqili pie takoridi pa totoaso tai Ebarahami na tamana, ira qai vapugeleniria na peso ira tinoni Pilisitia pa liguna sa mate i Ebarahami, beto ko sa vani sogaria na isongo qi vaisongoniria na tamana.

¹⁹ Ego ira na nabulu tai Aisake sa qai kori pa lolomo ko qai batia ketakoi sa kai vuvugu pie toana.

²⁰ Ba ira na tinoni kopu bulumakau tadira pa Qera qai guaria sira na tinoni kopu bulumakau tai Aisake, pira qarigu, <<Na mei agei sa na pie,>> qariguniria. Ko sa vaisongonia i Aisake Eseki sa na oqili pie isa ura qai toke talenia isa.

²¹ Poni qai koria mutu sa kai oqili pie ba qai gua taleniria mutu ko sa vaisongonia Sitina isa sisa.

²² Ko sa taloa ketakoi ko sa rijo lao mutugu kai ia beto ko sa koria mutugu sa kai oqili pie ba kopira sa kepotu sa kai tinoni vei bi gua taleniria Ko sa vaisongonia Rehoboti sisa, pira sau, <<Kopira sa i Iahova sa vanigita kai ia kabereana ko tana vua vatale sa gita pa ia lani,>> sau sisa.

²³ Beto koko ketakoi sa sae pa Biaseba sisa.

²⁴ Ego na bongina isa sa votu tana si Iahova beto sa pira sau, Ara sa na Tamasa tai Ebarahami na tamamu. Ko muke matagutu, ura kode mana vavaburogo. Mana mananigo beto mana vasokua ara sira na tutimu ao pa laena i Ebarahami na qua nabulu, saunia.

²⁵ Ego sa roitinia i Aisake ketakoi sa kai ia vavakukuvuna beto ko sa kuku vatarasaea isa sa na isongona i Iahova. Beto ketakoi tugu sa vaturua isa sa nona aqaoqo beto qai koria tugu ketakoi ira na nabulu tai Aisake kai oqili pie.

²⁶ Totonai sa I Abimeleki sa qi lame tana koko pa Qera, tavitia i Ahuzati nona tinoni tocoli beto i Pikolo na kuta tadira na tinoni vaipera tana.

²⁷ Poni sa pira sauniria i Aisake, <<Ai sa vei ko qu lame tu taqu, ura qu kanasiu ara sagou beto qu iju variusiu?>> sauniria.

²⁸ Poni pira qarigu sira, <<Qe bati vakakaberi-amei agei sa i Iahova sa suvere tavitigo sao ko pira

qeu, Agei me vatoqoa tu kai vaivaego tamauluna pa vaikorapaida gita- agei beto ao. Ko me roitinia kai vaivaego lao tamu

²⁹ ko ao munake komitigei agei vaitoto vei tugu agei qeke komitigo ao beto vaitoto vei tugu agei qe roitinia na jongana gu lao tamu ko qe garunu var-iugo pa bule. Beto ko kopira i Iahova sa mananigo sao,>> qarigunia.

³⁰ Beto poni sa roiti vaniria na vavolo i Aisake sira ko qai teteku beto qai buku.

³¹ Qai turu na vuvugei jonga ko qai mekarai maulu tarinia sa na vaivaego qai roitinia beto ko i Aisake sa loa variuria sira ko ira qai taloa riu pana bule.

³² Pa rane isa sa ira na nabulu tai Aisake sa qai kamu ko qai vavakato vania sa veveina na oqili pie qai koria. Pira qarigu, <<Qe batia sana pie,>> qarigunia.

³³ Ko sa vaisongonia i Aisake Siba sa na oqili pie isa, beto kamua tu pa rane pa ngeni alepi sa na isongona na gugusu ikete sa pa Biaseba tugu.

³⁴ Totonai sa kamua ka made ngavuluputa aorona si Isoa sa tekua sa na maqotana i Jiuditi na tuna rereko i Beri na tinoni Hitai beto sa tekua tugu vei si Basemati na tuna rereko i Eloni na tinoni Hitai.

³⁵ Ira karu rereko pira sa na kuta takulanga tadira Aisake i Ribeka.

27

I Aisake Sa Manania si Jekopi

¹ Totonai sa baragoso ko qai rodomo sa na matana ko sake babata si Aisake sa, sa kukua

si Isoa na tuna marene pa moa ko pira saunia, <<Tuqu,>> sau.

Poni pira sau si Isoa, <<Api sara,>> saunia.

² Poni pira sau si Aisake, <<Ara kopira sa qa baragoso beto qake gigilai na totooso mana mate.

³ Ko mu tekua na mua bokala, na tupi beto mu riu ropa vanisiu kaki mamanugu pa mumuqu.

⁴ Ko mu vatunu vanisiu na tetekuna sa tekua jongasiu ara beto mu pogoso kamu vanisiu ko ma tekua ko ma mananigo tonai qa oqoro mate,>> saunia.

⁵ Ego i Ribeka sa korapa gu nonongorona sa totonai i Aisake sa kole parangia i Isoa na tuna. Ko pa liguna sa riu ropa pa mumuqu si Isoa beto mina pogoso mule kamunia sau, poni sa

⁶ sa parangia i Ribeka si Jekopi na tuna, pira saunia, <<Ei! Qa mavo nongoro poai sa na tamamu pira saunia si Isoa,

⁷ Mu riu pogoso vakamu vanisiu kaki manugu beto mu vatunu vanisiu na tetekuna sa tekua jongasiu ko ma tekua ko ma mananigo pa moena i Iahova tonai qa oqoro mate>> saunia.

⁸ Ego Ko tuqu, Mu nongoria na ovovelequ ara isa vei mana garununigo ara:

⁹ Mu lao pa gogodo qoti ko mu tekua vanisiu karu tuni qoti kokoregadi, ko ma roitiniria na tetekuna jongana vania na tamamu isa vei sa nyoguania isa.

¹⁰ Beto mu pogoso lao vania na tamamu ko mi tekua ko mi mananigo tonai sa oqoro mate isa, saunia.

¹¹ Poni pira tu sau si Jekopi lao tai Ribeka na tinana, <<Koi! Ba i Isoa sa sa pupulu na tinina goto

ara sa lilioso na tiniqu.

¹² Kita mi ulisiu na tamaqu. Ko ara mina dogoro veinisiu kai tinoni sesekequ ko mana teku tarinisiu na leleve tu nake mana,>> sau sisa.

¹³ Ba pira saunia na tinana sisa, <<Tuqu, na leleve tamu sa mi raja taqu. Goto ao mu nongoria gu na ovovelequ ara. Ko mu lao teku vanisiu sa isa qa garununigo ara,>> saunia.

¹⁴ Ko i Jekopi sa lao ko sa tekua ko sa pogoso lame vania na tinana ko na tinana sa roitinia sa na tetekuna jongana sa nyoroguania na tamana.

¹⁵ Beto sa tekua i Ribeka sa na poko jojongana tai Isoa na tuna pa moa, isa sa kopunia na tinana pa ruma, ko sa vasaenia si Jekopi isa na tuna pa ligu.

¹⁶ Beto sa udeniria na vuliti goti sa karu limana beto na kobu ruana kepore pupuluna.

¹⁷ Beto sa kaqamania pa limana i Jekopi sa na tetekuna jongana beto na bereti sa vatanai.

¹⁸ Ko sa lao tana tamana si Jekopi beto pira sau, <<Tamaqu,>> saunia.

Poni pira sau si Aisake, Aive qugu tuqu, i sei sao? saunia.

¹⁹ Poni pira saunia na tamana si Jekopi, <<Ara Isoa na tumu moa sapi. Qa tei vatanai tu sa isa vei qu garununisiu. Mu tatakole ko mu tekua sa na tetekuna beto mu mananisiu,>> sau.

²⁰ Poni pira saunia i Aisake sa na tuna, <<Koi Ai vei ko quke ruavo batia?>> sau.

Poni pira sau si Jekopi, <<i Iahova na Tamasa tugu tamu tugu sa veinisiu ke,>> saunia.

²¹ Beto pira saunia i Aisake si Jekopi, <<Mu rijo lame tata ko ma uligo tuqu. Ao tuqu Isoa tugu sapi ba dai?>> saunia.

²² Poni sa rijo tata lao tai Aisake na tamana si Jekopi ko sa ulia sisa beto pira sau, <<Koi! Na oovele sa na oovelena tugu i Jekopi ba ira na lima sa na limana tu i Isoa,>> sau sisa.

²³ Ego ko sake gigalia sisa ura ira na limana sa qai pupulu vei na limana i Isoa na tugana ba sa manania sisa.

²⁴ Beto pira sau si Aisake, <<Ao na tuqu i Isoa tugu sapi?>> saunia.

Poni pira sau si Jekopi, E! <<Ara tugu sapi,>> saunia.

²⁵ Poni pira sau si Aisake, Ego, <<Mu vanisiu ko ma tekua sa na tetekuna tuqu ko ma mananigo,>> saunia.

Ko i Jekopi sa vania na tetekuna ko sa teteku beto sa vania tugu vei kaki vaini ko sa buku.

²⁶ Beto poni i Aisake na tamana sa pira saunia sisa, Mu rijo tata lame lani ko mu aosiu tuqu, sau.

²⁷ Ko sa rijo tata lao si Jekopi ko sa aoa. Totonai sa umangia i Aisake sa na umangana nona poko poni sa sa manania sisa, pira sau,
<<Um! Na umangana na tuqu marene

Sa vei na umangana na kobu ia

Isa sa manania i Iahova.

²⁸ Na Tamasa mi vanigo na odikina na oka

Beto na masuruna na peso

Ko mi soku na kiko beto na vaini kokoregadi.

²⁹ Ira na okokoto tinoni mai nabulunigo

Beto ira na okokoto gugugusu sa mai titi opo gore tamu.

Mu bangaraniria sira na tugamu na tasimu,

Beto ira na marene qai podo pa kai tinamiau mai titi opo gore tamu.

Ira mai levenigo ao sa mai taleve

Beto ira mai mananigo sa mai tamana tugu,>> saunia.

³⁰ Pa liguna sa beto manania i Aisake si Jekopi ko i Jekopi sa koni votu loai tugu si Aisake na tamana, poni sa sa bola kamu tugu koni beto ropa si Isoa na tugana.

³¹ Ko isa sa vatunua tugu sa na tetekuna jongana ko sa pogoso lame vania na tamana. Beto pira saunia, <<Tamaqu, mu tatakole ko mu tekua na tetekuna qa riu ropai beto mu mananisiu sara,>> sau.

³² Poni pira tu sau si Aisake, <<I sei sao?>> saunia.

Poni pira sau sisa, <<Ara sa na tumu marene pa moa i Isoa,>> saunia.

³³ Poni sa matagutu neneqerenia si Aisake ko pira sau, <<Goto i sei tu sa riu ropa mamanugu ko sa tei poso kamu vanisiu tu ara sa na tetekuna ko ara qa tei tekua tu tonai qu ogoro bola kamu ao? Ko qa tei manania tu ara sisa ko isa tugu sa mina tamana?>> saunia.

³⁴ Totonai sa nongoria i Isoa na parangana na tamana, sa vagorea kai lukana lavata ko sa kokora vivitigi beto pira saunia sa na tamana, <<Tamaqu, ara ba mu mananisiu tugu qau,>> sau.

³⁵ Ba pira saunia na tamana sisa, <<Na tasimu marene sa kamu roiti seseke ko sa tei tekua tu sa na mana tamu,>> sau.

³⁶ Poni pira sau si Isoa, <<Soni vei ko qai vaisongonia i Jekopi sisa? Sa iko ligusiu karu totošo kopira: Momoe sa tei tekua mai tu sa na neqi podo moa taqu beto kopira api sa sa tekua mutugu sa na mana taqu, saunia. Beto pira saunia

sa na tamana, Ai vei, quke kopu golomo vanisiu kai mana ara?>> sau.

³⁷ Poni sa oea i Aisake si Isoa, pira saunia, <<Qa tei udukia tu ara sisa ko mina bangara nigo sao beto qa tei udukuria tu ara sira tavitina ko mai nabulunia, beto qa tei vatana vakole vania tu ara sa na kiko beto na vaini kokoregana. Ko tamu sa, na sa beka mana boka vanigo tuqu?>> saunia.

³⁸ Sa pira saunia i Isoa sa na tamana, <<Tamaqu! Ai vei kame tugu sa na mana qu isongia ao? Ara ba mu mananisiu tugu Tamaqu,>> sau beto sa ovulia na ovovelena beto sa vagorea sa kai lukana lavata si Isoa.

³⁹ Sa pira sau si Aisake na tamana,
<<Ketakoi muna suvere ao sa
Minake masuru na peso
Beto minake gorea na odikina na oka.

⁴⁰ Muna toa pa benisi sao
Beto muna nabulunia na tasimu.
Ba totonai munake tavaraguania sisa,
Sa muna teku visu pale ao sa na mamata sa
vapakunigo,>> sau.

I Jekopi Sa Uku Riu Tai Labani

⁴¹ Ego ko i Isoa sa kuonia si Jekopi pa laena na tamana sa tei vania tu na ona i Jekopi sa na mana. Ko pira sau pa bulona si Isoa, <<Qai tata lame gu sira na rane tonai mana lukana loloa ara sa na tamaqu beto sa mana vaipale gu ara si Jekopi na tasiq,>> sau.

⁴² Totonai qai ule vania i Ribeka sa na sakasa sa pojai i Isoa isa na tuna moa, poni sa sa kuku vakamua si Jekopi na tuna pa ligu ko pira saunia,

<<Tuqu, i Isoa na tugamu sa korapa vamanoto mulenia mekana na roroquna mina vaigo sao.

⁴³ Ego Ko kopira tuqu! Mu nongoria na ovovelequ ara. Mu qaqiri ko mu uku riu tai Lebani na luluqu ara pa Harani.

⁴⁴ Mu suvere tavitia isa mai iapeki toতোসা ko tinganai mina gabala sa na kokora tana tugamu.

⁴⁵ Totonai tu mina gabala vapele sa na kokora tana tugamu beto mina roqumumania sa na sakasa qu roiti laonia tana poni sa mana vaigarunu sara ko mai vanongorigo ko muna mule kamu. Ura sake jongana sa pa kai muqisi rane tugu sa ara mana lukanagou sagou karu tuqu,>> sau.

⁴⁶ Beto pira saunia i Ribeka si Aisake, <<Kei! Ara sa qake isongo tavaraguania sa na susuvere tadira na rereko Hitai aipira. Ko vei mina tekua mule kai rereko Hitai vevei aipira pa ia lani minagu si Jekopi, poni sa na sa mule laona sa mana kole toa lalaoqua sara,>> sau.

28

¹ Ego i Aisake sa kukua si Jekopi ko sa manania beto sa garunia pira saunia sisa: <<Muke alava rereko Kenani.

² Goto mu qaqiri ko mu riu pa Padani Arami, pa tatamana tai Betueli isa na tamana na tinamu ko mu tekua kai maqotamu ketakoi tadira na tuna rereko i Lebani isa na luluna na tinamu.

³ Na Tamasa neqina jola mi mananigo beto mi vavugo beto mi vasokugo ko mu vaiminetai soku tinoni.

⁴ Ko isa mi vanigo sa na mana tai Ebarahami, ao beto na tutimu ao ko mu isongia sa na ia ketakoi

qu korapa suvere vei na tinoni karovomu, na ia isa na Tamasa sa vania i Ebarahami,>> saunia.

⁵ Ko sa garunia i Aisake si Jekopi ko sa riu pa Padani Arami, tai Labani na tuna marene i Betueli na tinoni Arami, isa na tasina marene i Ribeka na tinadi ira Jekopi i Isoa.

⁶ Ego sa batia i Isoa sa I Aisake sa manania si Jekopi beto sa garunu variua pa Padani Arami ko mi tekua kai maqotana ketakoi saunia. Totonai sa manania sisa sa sa garunia, pira saunia, Munake tekua kai maqotamu tadira na rereko Kenani sao, saunia.

⁷ Ko sa nongoria i Jekopi sa na tamana beto na tinana ko sa riu pa Padani Arami.

⁸ Ego sa batia i Isoa sa ira na rereko Kenani sa qaike vatavaraguai si Aisake na tamana,

⁹ ko sa lao tai Isimeli si Isoa ko sa tekuni maqotana si Mahalati na luluna i Nebaioti beto na tuna rereko i Isimeli isa na tuna marene i Ebarahami, ko sa tamo laonia tadira na maqotana sa tei tekuria tu perangana.

Na Putagita Tai Jekopi Pa Beteli

¹⁰ Ego ko sa taloa pa Biaseba si Jekopi ko sa riu pa Harani.

¹¹ Totonai sa kamu pa kai ia isa, poni sa mi vajola bongi mai ketakoi sau ura sa tei suvu tu sa na tapo. Ko sa tekua sa kai patu pa ia isa ko sa tarubatunia beto sa gona kole puta sa pa ia isa.

¹² Ko sa putagita sisa, sa batia sa kai kekesana sa turu pa peso beto na batuna sa kamu tu pa noka, beto ira na mateana tai Tamasa sa qai korapa saea beto gorea sisa.

¹³ Ko pa narena isa sa turu si Iahova beto pira sau, <<Ara si Iahova, na Tamasa tai Ebarahami na tamamu beto na Tamasa tai Aisake. Na peso qu korapa kolea ao sa mana vanigo ao beto ira na tutimu ao.

¹⁴ Na tutimu ao sa mai vei na kavuruna na peso, beto muna qaqatia doru eqa lao vei pa kale suvu tapo, pa sagere tapo, pa kale saena beto pa kale gorena. Ko doru miminete tinoni pa nabana sa mai tamanadia tamu beto tadira na tutimu ao.

¹⁵ Ko ara mana vavaburogo beto mana kop-unigo pai eqa muna lao vei, beto mana toni mule kamunigo tugu pa peso api. Ura maneke loago ara sao tinganai mana roiti votunia ara sa vei qa pojanigo ao,>> sau sisa.

¹⁶ Tonai sa dorava pa ona puta si Jekopi sa, pira sau, <<Koi sosoto! I Iahova sa pa ia lani, ba ara qake gigilai,>> sau.

¹⁷ Ko sa matagutu ko pira sau, <<Na ia vaiva-matagutuna jola sa na ia api! Ko nake goto ia goto na ruma tai Tamasa sa lani ko api sa na atakamanana pa noka,>> sau.

¹⁸ Ego sa turu vuvugei jonga si Jekopi, sa tekua sa na patu sa tarubatunia beto ko sa vaturu veinia na babara beto sa vuvani oela sa na batuna na patu.

¹⁹ Beto sa vakukunia Beteli na isongona sa na ia isa ba Luzi tu sa na isongona sa na gugusu isa perangana.

²⁰ Ego ko sa maulunia i Jekopi sa kai mau, pira sau, <<Vei na Tamasa sa mina vavaburosiu beto mina kopunisiu pa qua rererege qa korapa

lekogonia api beto vei mina vanisiu na tetekuna ko mana teteku beto na poko ko mana vasaesa,

²¹ beto ko mana gabala mule pa bule pa ruma tana tamaqu, poni sa I Iahova sa mina Tamasa taqu

²² ko na patu alepi isa qa patubiti vaturu veinia na babara sa mina na ruma tai Tamasa beto pa doruna na sakasava qu vanisiu sa kame pa manoga sa mana valao vanigo ao ara,>> sau sisa.

29

I Jekopi Sa Kamu Pa Padani Arami

¹ Ego ko sa ovulia na nenena si Jekopiko sa taloa riu veiona pa ia tadiria tinoni pa kale sagere tapo.

² Ketakoi sa batia sa kai oqili pie takorina pa ia isa beto ka ue godo sipi qai korapa tugu togo opodia tata pa oqili pie ura pa oqili pie tugu isa sa qai teku vaniria na pie sa na sipi. Ego na patu lavata sa sa kole pa mangana na oqili pie.

³ Totonai qai vavaikamu doru gogodo sipi ketakoi sa, ira na sepati qai vatitolo rijoa sa na patu pa mangana na oqili pie beto qai vabukuria sa na sipi. Beto poni sa qai vakole mulea sa na patu pa mangana na baongo oqili pie.

⁴ Sa nanasaria na sepati si Jekopi, pira sau, <<Boko tavitiqu, Pai tinonimiu sagou?>> sauniria.

Poni qai oe lao sira, Koi! <<Agei na tinoni Harani gu,>> qarigu.

⁵ Sa pira sauniria, <<Ko qu gigilaimiu tu agou si Labani na mabusu tai Naho?>> sau.

Poni pira qarigu sira, <<E! Qe gigilaimei,>> qarigu.

⁶ Poni pira sauniria mutu i Jekopi, <<Ko ai vei sa korapa gu suvere vataleona?>> sau.

Poni pira qarigu, <<E! Sa korapa gu suvere vataleona.>> <<Inana tugu ko i Resolo na tuna rereko isa, sa toni lameniria na sipi,>> qarigunia.

⁷ Poni pira sauniria, <<Dotu!>> <<Korapa pa nulu tu sa na tapo ko nake totošo mai tavaikamu na gogodo sipi. Ko mu vabukuria beto mu toni mule laoniria nyaqo buburu gagani,>> sauniria.

⁸ Ba qai oe lao tu sira, Koi! <<Meneke boka,>> <<mai vaikamu beto mai tu na gogodo sipi beto mina tavatitolo rijo mai tu na patu pa manga baongo oqili pie beto sa mene vabukuria sa na sipi,>> qarigunia.

⁹ Totonai sa korapa parangaria isa poni, sa kamu tugu si Resolo toniria na sipi tana tamana ura na tinoni kopu sipi si Resolo.

¹⁰ Totonai i Jekopi sa batia si Resolo na tuna rereko i Labani isa na luluna na tinana beto sa batia na sipi tai Labani, poni sa i Jekopi sa lao tata ko sa vatitolo varijoa sa na patu pa mangana na oqili pie ko sa vabukuria sa na sipi tai Labani na luluna na tinana.

¹¹ Beto sa aoa i Jekopi si Resolo beto sa ovulia na ovovelena ko sa vagorea sa kai lukana lavata si Jekopi.

¹² Ego beto i Jekopi sa vavakato vania si Resolo sa isa sa na tavitina na tamana beto na tuna marene i Ribeka sisa saunia. Poni sa abutu riu vavakato vania na tamana si Resolo.

¹³ Ego isa tugu sa nongoria i Labani sa na vavakatona i Jekopi na tuna marene na luluna poni sa abutu lao ko mi gosoria sau. Ko sa borua,

sa aoa beto sa toni laonia pa ona ruma sisa. Beto sa vavakatonina i Jekopi tai Labani sa doru sakasa aipira.

¹⁴ Beto pira saunia i Labani sisa, <<Ao sa na pupudaqu ara beto na masagu ara,>> saunia. Ego beto sa suvere kai popu doruna tai Labani si Jekopi.

I Jekopi sa alavaria Sira Lia I Resolo

¹⁵ Ego pira saunia i Labani si Jekopi, <<Na vabuguqu ara sao, ba sake jonga sa muna kole roiti goboro vanisiu ara. Ko mu ule vanisiu ka visa na tabaramu ao,>> saunia.

¹⁶ Ego ko koleona karu tuna rereko si Labani; na isongona isa pa moa si Lia beto na isongona isa pa ligu si Resolo.

¹⁷ Na matana i Lia sa qai leduru goto i Resolo sa isongia na tini momorutuna beto na tini babata jonga.

¹⁸ Ba i Jekopi sa nyoroguanina isa si Resolo ko pira sau, <<Ara mana roiti vanigo ka vitu aoro ko muna vanisiu i Resolo, na tumu rereko pa ligu,>> sau sisa.

¹⁹ Sa pira sau si Labani, Koi! <<Sa vavagua jola mana vanigo ara sisa jolania vei ba vaniria kaki goto marene. Ko mu suvere taqu lani,>> saunia.

²⁰ Ko i Jekopi sa roiti ka vitu aoro na vaina i Resolo, ba qai jola vei ka vivisa rane gu tana ura sa roroqua isa si Resolo.

²¹ Beto pira saunia Jekopi si Labani, <<Mu valame vanisiu na maqotaqu. Ura sa okoto gu sa na totooso taqu ko kopira ma lao tome nagoa sisa,>> saunia.

²² Ko i Labani sa kuku vakamuria sa doru na tinoni pa gusu ko sa roitinia kai vavolo.

²³ Ba totonai sa gore na vevelu, poni sasa tekua isa si Lia ko sa toni lao vania isa si Jekopi ko mi lao tome nagoa saunia.

²⁴ Beto i Labani sa vania i Lia si Zilipa nona nabulu rereko ko mina tokania isa sau.

²⁵ Ko sa sae na vuvugei ko mi doro sau si Jekopi, sa i Lia gu sa sa korapa suvere tavitia sisa. Poni sa pira saunia i Jekopi si Laban, <<Na sa qu roitinia taqu sao? I Resolo tu sa qa roiti vanigo ara ao ko muna tabaranisiu qugu. Ai sa vei ko qu sesekesiu? >> sau.

²⁶ Poni pira saunia i Labani, <<Dai nake tutina tamigei pa ia lani sa mene vaiia momoenia sa isa na rereko pa ligu beto mene vaiiania sisa pa moa.

²⁷ Ko mu vaokotia mai ao sa na kai vuiki roiti vaialava tana kame api, beto poni sa kode tana vanigo mule sa kame le api isa na laena na roiti muna roiti vanisiu ara kai vitu aoro mutu,>> sau.

²⁸ Ego ko sa roiti vei tugu si Jekopi. Sa vaokotia isa sa na kai vuiki roiti vaialava tai Lia, beto poni i Labani sa vania ko kai maqotana mule si Resolo na tuna rereko.

²⁹ Beto i Labani sa vania tugu vei i Resolo na tuna rereko si Biliha na ona nabulu rereko ko mina tokania isa sau.

³⁰ Ko i Jekopi sa kole tavitia tugu vei si Resolo ko sa roroqu vivitigia si Resolo jolania i Lia. Ko sa roiti vania kai vitu aoro mule si Labani.

Ira Na Tuna I Jekopi

³¹ Totonai sa batia i Iahova sake tatavaragua si Lia sa, sa revangia i Iahova sa na iapana i Lia goto i Resolo sa sa egoro.

³² Ego sa bogata si Lia ko sa vapodoa sa kai tuna marene ko sa vakukunia i Rubeni sisa, ura pira sau, <<Pa laena i Iahova sa bationa sa na tap-ata taqu ko kopira na marenequ mina roroqusiu sara,>> sau.

³³ Ego ko sa bogata sogā mule si Lia, ko sa vapodoa kai tuna marene poni pira sau, <<Sa non-goria i Iahova sa qake tatavaragua sara, sa vei sa sa vanisiu mule sa alepi,>> sau. Ko sa vaisongonia i Simioni isa sisa.

³⁴ Ego ko sa bogata sogā mutu si Lia, ko sa vapodoa kai tuna marene sa pira sau, <<Kopira tu sa na marenequ sa mina togasa vamauru taqu ura qa vapore vania ka ue marene,>> sau. Ko sa vei sa vaisongonia i Levi.

³⁵ Ko sa bogata ligu mutugu sisa, ko sa vapodoa mutugu kai marene poni sa pira sau, <<Kopira mana vatarasaea ara si Iahova,>> sau. Ko sa vaisongonia i Jiuda. Beto sa noso tekū koburu si Lia.

30

¹ Totonai i Resolo sa batia sake vapore vania na koburu si Jekopi, poni sa sa konoa sa na tugana rereko. Ko pira saunia si Jekopi, Kei! <<Mu vaporenisiu na koburu, minake vei sa kode mana mâtequa,>> sau.

² Poni sa tagigirinia i Jekopi si Resolo ko pira saunia, <<Ara sa na Tamasa isa sa aru mulenia tamu na vuana na iapa?>> sau.

³ Poni pira sau si Resolo, <<Ego vei, ina ropi i Biliha na qua nabulu rereko. Mu tome nagoa ko mi boka vapodo vanisiu na koburu ko ara mana boka roitinia kai tatamana,>> saunia.

⁴ Ko sa vania ko mi maqotana i Jekopi si Biliha nona nabulu rereko. Ko sa tome nagoa i Jekopi sisa,

⁵ ko sa bogata sisa ko sa vapodo vania kai tuna marene si Jekopi.

⁶ Poni pira sau si Resolo, Na Tamasa sa pitu ruvatasu beto sa nongoria tugu vei na ovovelequ ko sa vanisiu kai koburu marene, sau. Ko sa vei sa sa vaisongonia i Resolo i Dani sisa.

⁷ Beto sa kai bogata ligu mule si Biliha na nabulu rereko tai Resolo ko sa vapodoa vania i Jekopi na vinarua marene.

⁸ Poni pira sau si Resolo, <<Na vaitoregasa tai Tamasa sa qa toregasania na tugaqu ara ko kopira qa lenonia ara,>> sau. Ko sa vei sa sa vaisongonia i Naputali isa sisa.

⁹ Totonai sa batia i Lia sa nogoto teku koburu sisa, sa tekua si Zilipa nona nabulu rereko ko sa vania isa si Jekopi ko mi maqotana saunia.

¹⁰ Poni sa i Zilipa na nabulu rereko tai Lia sa vapore vania kai tuna marene si Jekopi.

¹¹ Poni sa pira sau si Lia, <<Beko vavagua jola mutu,>> sau. Ko sa vei sa sa vaisongonia i Qadi isa sisa.

¹² Ego beto sa, i Zilipa na nabulu rereko tai Lia sa vapodo vania mule na marene vinarua si Jekopi.

¹³ Poni sa pira sau si Lia, <<Qa qera vivitigi sara ko ira na rereko kode mai kukunisiu Qera,>> sau sisa. Ko sa vei sa sa vaisongonia i Asa isa sisa.

¹⁴ Pa totoaso abu vakamu vuiti, sa i Rubeni sa batiria sa kaki buburu roro pa inuma ko sa pogoso kamu vania i Lia na tinana. Poni sa pira saunia

i Resolo si Lia, <<Bu vanisiu kaki buburu roro sa tekuria na tumu marene,>> saunia.

¹⁵ Sa pira sau si Lia, Ago! <<Qu tei teku variuni-siu tu sa na marenequ. Ko kopira muna teku variunia mutu sa na buburu roro tana tuqu marene?>> sau.

Poni pira sau si Resolo, <<Ego vei sa isa mi puta tavitigo ao kode bongi na lipuna na buburu roro tana tumu marene,>> sau sisa.

¹⁶ Ko totonai sa tome lame si Jekopi koko pa mumuqu na vevelu poni, sa votu lao si Lia ko sa gosoria sisa beto pira saunia, <<Ara sa muna puta tavitisiu ao.>> Sau sisa. <<Ura qa tei tabaranigo tu na buburu roro tana tuqu marene ara sao,>> sau. Ko na bongina sa i Jekopi sa puta tavitia si Lia.

¹⁷ Ego sa nongoria na Tamasa sa na nyorogua tai Lia ko sa bogata sisa ko sa vapore vania na tuna marene vinalima si Jekopi.

¹⁸ Poni sa pira sau si Lia, <<Na Tamasa sa vanisiu na tabaraqu na laena qa vania na qua nabulu rereko sa na marenequ, sau>> sisa. Ko sa vei sa sa vaisongonia i Isika isa sisa.

¹⁹ Ego sa bogata sogamule si Lia ko sa vapodoa vania na tuna marene vinavonomo si Jekopi.

²⁰ Poni sa pira sau si Lia, <<Na Tamasa sa vanisiu kai vaivana poreveveina. Kopira alepi na marenequ sa kode mina valavatasiu, ura qa vapore vania ka vonomo marene,>> sau sisa. Ko sa vei sa sa vaisongonia i Zebuluni isa sisa.

²¹ Pa liguna lao poni sa vapodoa kai tuna rereko si Lia ko sa vaisongonia i Dina.

²² Ego sa roqu kamua na Tamasa si Resolo, beto sa nongoria na Tamasa sisa ko sa revangia sa na iapana.

²³ Ko sa bogata ko sa vapodoa i sa sa kai tuna marene beto pira sau, <<Na Tamasa sa tekupale na qua kea,>> sau sisa.

²⁴ Sa vaisongonia i Josepa sisa, beto pira sau, I Iahova mi tamo vanisiu mule kai tuqu marene, sau.

Na Gogodo Sipi Tai Jekopi Qai Vovonu

²⁵ Pa liguna i Resolo sa vapodoa si Josepa, sa pira saunia i Jekopi si Labani, <<Ai vei bu vamalumusi ko ba boka mule lao pa qua ia beto pa qua peso.

²⁶ Mu vanisiu karu maqotaqu beto ira na qua koburu ira qa roiti tale vanigo ko ma taloa riu,. Ura qu gigilaimua ao sa na roiti qa roiti vanigo ara,>> sau.

²⁷ Poni pira saunia i Labani sisa, <<Vei bu qerani siu ara sao, sa bu suvere qau. Qa batia pa vinagila ara sa, i Iahova sa mananisiu ara pa laemu gu ao,>> saunia.

²⁸ Beto pira sau, <<Mu pojanisiu na tabaramu ko ma vanigo ara,>> sau.

²⁹ Beto pira saunia i Jekopi sisa, <<Qu gigilaimua ao sa ai qa roiti veini vanigo ara sao beto ai qa vasoku veini vanigo ara sira na mua papausu.

³⁰ Ura ka vivisa qu isongia ao tonai qa oqoro kamu ara lani sa kopira qai vovonu vasoku, beto i Iahova sa mananigo sao pai ketakoi sa tete na nenequ ara ko kopira ai toto so mana boka roiti vania na qua tatamana sara?>> sau sisa.

³¹ Poni pira sau si Labani, <<Na sa sa mana vanigo ao?>> sau.

Sa oe si Jekopi, pira sau, <<Munake vanisiu tu kai sa.>> <<Goto isa ma tepanigo ara ao kopira sa mu roiti vanisiu, ko ara ma kole tugu dodogororia beto kopuniria ara sa na gogodo sipi tamu.

³² Mu vamalumusiu ko pa ngeni alepi, ba lekogo doro betoria ara sa doru gogodo sipi tamu beto ko ba pikata varijoria sira doru sipi qai kikirikoti babi tototu, doru tuni sipi kukudedi beto doru qoti qai tototu babi kikirikoti. Mi isa gu sa na tabaraqu ara.

³³ Na tuvisi taqu pa ngeni sa mina ule tokanisiu vuka risa totonai muna lao kamuria ao sira vei qu tabaranisiu. Ira doru qoti vei qaike kikirikoti babi tototu beto na tuni sipi qaike kukude taqu sa muna doro veiniria na taikodi gu sira,>> sau sisa.

³⁴ Poni pira sau si Labani, <<Vavagua!>> <<Mi vei isa qu pojai ao,>> sau.

³⁵ Pa ranena tugu isa sa varijoria i Labani sa doru qoti marene qai gagasi babi qai tototu beto doru qoti rereko kikirikoti babi qai tototu (doru kekekadi) beto doru tuni sipi kukudedi beto ko sa vakopuniria ira na tuna marene.

³⁶ Beto sa vakole vaipikatainiria padana kue rane lelekogo sa mekana beto i Jekopi beto ko i Jekopi sa kole dogoro kopuniria sa doru sipi kole joladi tai Labani.

³⁷ Ba i Jekopi sa likoto tekuria sa na kae gou popola; na gou alimodi, na gou peleni beto sa lida gasi vagigilaria sa na kopodi na kae gou ko totonai sa dosi teku pale na kopodi poni sa sa votu sa na kekana na gou.

³⁸ Beto sa vakoleniria pa leona na ia bubukudi tadira na sipi sira na kae gou tadosidi pa ia vei qai

lame buku poni sa qai bata tariria sosoto sau. Ko totonai qai korapa nyorogua vaipapa ko qai lao buku qarigu sa na sipi,

³⁹ poni sa qai vaikesa pa moedi na kae gou. Poni qai vapodoria sa na tuni sipi gagasidi beto na kikirikotidi beto na tototudi.

⁴⁰ Ko i Jekopi sa pikata kaleniria sira na tuni sipi beto ira doru kole joladi sa sa vagabala lao veiniria pana sipi gagasidi beto na kukudedi tai Labani. Ko sa pikata kaleniria isa sira nona papausu ko sake vaisomanainiria pa sipi tai Labani.

⁴¹ Tonai vei bai nyorogua vaipapa sira na sipi rereko sisibadi, poni sa i Jekopi sa gigila vakoleria sa na kae gou pa leo ia bubukuna tadira na sipi pa moedi na sipi ko qai vaikesa tata pa kaedi na gou sau,

⁴² ba vei bi batiria sira na sipi mamaleidi, poni sa sake vakoleria sa na kae gou. Ko ira na sipi mamaleidi sa qai lao vei tai Labani goto ira na sisibadi sa qai lao tai Jekopi.

⁴³ Ko pa soana vei api sa, i Jekopi sa pururu votu ko sa kai tinoni isisongona jola ko sa isongoria soku sipi, ira na nabulu rereko, ira na nabulu marene, ira na kameli beto ira na dongiki.

31

I Jekopi Sa ukunia Si Labani

¹ Ego sa nongoria i Jekopi sa na paparangadi ira na tuna marene i Labani, pira qarigu, Koi! <<Sa teku beto pale i Jekopi sa doru sakasava tana tamada ko pana sakasa gu tana tamada sa roiti votuniria isa sa doru ona isisongo,>> qarigu.

² Ego beto sa batia tugu vei i Jekopi sa na beina na isumatana i Labani sa sake vevei perangana.

³ Poni pira saunia i Iahova si Jekopi, <<Mu mule lao pa ia tadira na tamamu beto na tavitimu, kode ara mana vavaburogo,>> saunia.

⁴ Poni i Jekopi sa garunu laoniria na paranga sira Resolo i Lia ko sa kuku valameria pa ia ketakoi sa korapa kopuniria nona gogodo sipi.

⁵ Beto pira sauniria, Qa batia ara sa na beina na isumatana na tamamiu, ko kopira sake vevei lame taqu sa vevei perangana ba na Tamasa tana tamaqu sa sa korapa suvere tavitisiu sara.

⁶ Qu gigilaimiu agou karu sa qa roiti viviva vania na tamamiu sara,

⁷ ba na tamamiu sa sesekesiu ara ko sa kole vavarijoa ka manogaputa totozo na tabaraqu. Ba na Tamasa sake vamalumia ko bi koti vikeresiu sara.

⁸ Totonai sa paranga, Na kikirikotidi sa na tabaramu ao sau sa doru sipi sa qai vapodoria na kikirikotidi tugu. Totonai na gagasidi sa na tabaramu ao sau sa doru sipi sa qai vapodoria sa na gagasdi tugu.

⁹ Ko na Tamasa sa teku variunia nona papausu sa na tamamiu agou ko sa vanisiu ara.

¹⁰ <<Totonai qai vavaivapodo na papausu, qa enga sae qa batiria pana qua putagita sa na qoti marene qai korapa paparia na qoti gagasidi, na kikirikotidi beto na tototudi.

¹¹ Beto pira saunisiu sa na Tamasa pana putagita, <Jekopi>, sau. Poni pira qaunia, <Api sara,> qau.

¹² Poni pira saunisiu, Mu enga sae ko mu batira sa doru qoti marene qai korapa paparia na pa-pausu sa na gagasadi, na kikirikotidi beto na to-totudi, ura qa tei batiria tu ara sa doru sakasa sa roitiniria i Labani tamu.

¹³ Ara sa na Tamasa pa Beteli, ketakoi qu vuvani oela ao kai patu babara beto ketakoi qu maulu lamenia kai maulu taqu. Kopira tugu mu qaqiri ko mu taloa sa pa ia api ko mu mule lao pa ia ketakoi qu podo,>> sau sisa.

¹⁴ Poni pira qarigu sira Resolo i Lia, <<Kepore mutugu sa na iamei pana isisongo pana tatamana tana tamamei sagei karu.

¹⁵ Sa roiti veinigei tu na tinoni karovomei sagei karu ko sa vavai palenigei, beto sa gani beto pu-dala pale sa na poata tamigei karu.

¹⁶ Ko doru isisongo tana tamamei sa teku var-iunia na Tamasa sa tamigei karu beto tadira na tumei. Ko kopira mu roitinia gu ao sisa vei sa pojanigo na Tamasa>>, qarigunia.

¹⁷ Beto sa sa qaqiri si Jekopi ko sa vakoiria pa kameli sira na tuna beto ira na maqotana,

¹⁸ beto ko toni lao vamomoeria sa nona pa-pausu, tavitiria doruna na sakasa sa kopu vaulu-luniria pa Padani Arami ko mi mule lao tai Aisake na tamana pa ia pa Kenani sau.

¹⁹ Ego totonai sa riu ngabutura na vurungudi nona sipi si Labani sa, sa iko tekuria i Resolo sira na tamasa tai Labani na tamana.

²⁰ Beto i Jekopi sa sa vagonai si Labani na tinoni Arami ko sake pojanina sa sa korapa uku riuona sisa.

²¹ Ego ko mi uku riu tavitiria doru sakasava sa isongoria sau sisa ko sa qaqiri beto sa karovia na ovuku pa Eupareti beto sa bata sae vei pa kale ia kukubona pa Qiliadi.

I Labani sa adu tututia si Jekopi

²² Ego na rane vinaue tu beto sa nongoria i Labani sa tei uku riuona tu si Jekopi.

²³ Ko sa toniria na tavitina qai korapa suvere tavitia beto ka vitu rane sa adu tututia si Jekopi ko sa riu kamunia pa kukubo pa Qiliadi.

²⁴ Poni sa votu tai Labani na tinoni Arami pa ona putagita na bongi sa na Tamasa ko pira saunia, <<Babana ko mu vakesania kai paranga ikerena babi jongana si Jekopi,>> sau sisa.

²⁵ Totonai sa lame kamua i Labani si Jekopi poni sa i Jekopi sa sa tei vaturua nona aqaqo tu pa kukubo pa Qiliadi, ko i Labani beto ira na tavitina ba qai vaturudia aqaqo tugu ketakoi.

²⁶ Beto pira saunia i Labani si Jekopi, <<Na sa qu roitinia sao? Qu vagonasiu, beto qu toni uku veiniria na pinausu pa totošo vaipera sira na tuqu rereko ara.

²⁷ Ai sa vei ko qu uku riu golomo ko qu ikosiu ara sao? Ai sa vei quke pojanisiu, ko ba garunu variunigou pa qeqera, pa kekera beto pa vaqorodi na tabarini beto na mike?

²⁸ Vei ba ao loloaria gu na boko qua mabusu beto karu tuqu rereko ba quke veinisiu tu. Na roiti tuturu sa qu roitinia ao.

²⁹ Sa kolesiu gu na neqi sara ko mana boka koti vikeregou sagou, ba pa bongi na Tamasa tana

tamamiu sa pira saunisiu, Babana ko mu vake-sania kai paranga jongana babi ikerana si Jekopi sau.

³⁰ Ba kopira ko qu tei riumua tu ura qu ny-orogua vivitigi ko bu mule lao tadira na tavitina na tamamu qugu ke. Ba ai sa vei ko qu ikoria tu na qua tamasa ara?>> saunia.

³¹ Sa oe si Jekopi, pira saunia si Labani, <<Ura qa matagutu ura kita mu teku ragata variunisiu sira karu tumu rereko qau.

³² Goto vei muna batia sisa sa tekua na mua tamasa poni sa minake toa tugu sisa. Pa moedi tugu ira na tavitida aipira sa, mu nyaqoa mekamu ko bi koleona sa kaki sakasa tamu taqu lani,, poni sa mu tekua gu,>> sau. Ego i Jekopi sake gigilai sa i Resolo gu sa ikoria sa na tamasa ira.

³³ Ego ko sa tomea i Labani sa na aqaoqo tai Jekopi beto na aqaoqo tai Lia beto na aqaoqo tadira karu nabulu rereko, ba kepotu sa kai sa sa batia. Pa liguna sa votu pa aqaoqo tai Lia sa, sa tomea mule sa na aqaoqo tai Resolo.

³⁴ Ego perangana tu sa tekuria i Resolo sira na tamasa tai Labani ko perangana tu sa kuraniria pa leo totoqona na ona kameli ko sa kole togo takoria i Resolo sa na tamasa. Ko i Labani sa nyaqo betoa doru eqa pa aqaoqo ba sake batia kai sa.

³⁵ Ego pira saunia i Resolo sa na tamana, <<Muke tagigirini siu ara qua tinoni lavata vei qake boka turu pa moemu ao ura sa korapa vaisiu na mo rereko,>> saunia. Ko sa kole nyaqo doru eqa ba sake batiria sa na tamasa.

³⁶ Poni sa tagigiri si Jekopi ko sa talea si Labani. Ko pira saunia i Jekopi si Labani, <<Na sa sa na

tapata taqu?>> <<Na sa sa na sela qa roitinia ara ko qu nyaqo mamangini tutinisiu ara?>>

³⁷ Ura qu tei nyaqo beto paleria tu ao sa doru sakasava taqu ko na sa sa qu batia isa vei na dia sakasa na tatamana tamu? Mu vakole gorea lani kopira pa moedi ira na tavitiq'u ara beto na tavitimu ao ko ira mai pitua sa i sei sa sela sa gita karu.

³⁸ <<Ka rabeteputa aoro aipira sa qa suvere tavitigo ara sao. Ba kepotu sa kai qoti babi na sipi tamu bai tajue goboro, beto ara qake isongo gania kai qoti pa papausu tamu.

³⁹ Qake pogoso bolania tamu sira na manugu qai tavapapaleka vamate: Qa tavapogosonia mekaqu ara sa na beidi. Qu nyaqonisiu ara ao sa na vaina na sakasava qai taiko na bongi beto na sakasava qai taiko na rane.

⁴⁰ Pira qa vei sara: Na mangini sa ganisiu na rane, na lomososo sa ganisiu na bongi beto na qua puta sa uku loa palenisiu.

⁴¹ Pira qa vei sara ka rabeteputa aoro qa suvere ara pa tatamana tamu. Qa roiti vanigo ka manoga made aoro na vaidi karu tumu rereko beto ka vonomo aoro qa kopuniria na mua papausu beto ka manogaputa totooso qu kole vavarijoa sa na tabara taqu.

⁴² Ko vei bike na Tamasa tana tamaqu, na Tamasa tai Ebarahami beto na Tamasa vaivamatagutuna tai Aisake bi suvere tavitisiu sa, kopira bu garunu vamule gagale palesiu ara sao. Ba na Tamasa sa bationa na tapata taqu beto na pavuna na limaqu ko sa vei sa sa pitugo pa bongi sao,>> saunia.

⁴³ Poni sa oe si Labani, pira saunia si Jekopi, <<Ira na rereko sa na tuqu rereko ara, ira na koburu sa na koburu taqu, beto ira na papausu sa na papausu taqu. Doruna qu batiria sa taqu. Ba na sa sa mana boka roitinia pa ngeni alepi veveidi ira karu tuqu rereko aipira, babi veveidi na koburu qai vaporeria?

⁴⁴ Ko mu lame ko tavatoqoa sa kai vinaego, ao beto ara, ko isa sa na ulule pa vaikorapaida gita karu,>> sau sisa.

⁴⁵ Ko sa tekua i Jekopi sa kai patu lavata beto sa vaturu veinia kai babara.

⁴⁶ Beto pira sauniria i Jekopi sira na tavitina, <<Mu butiria kaki patu,>> sau. Ko qai teku patu ko qai boko vaitopareniria beto sa qai teteku tugu pa kekerena na boko patu isa.

⁴⁷ Ego i Labani sa vakukunia Jeqa Sahaduta sa na boko patu isa, goto i Jekopi sa vakukunia Qalidi.

⁴⁸ Beto pira sau si Labani, <<Na boko patu api sa na ulule pa vaikorapaida gita karu pa ngeni alepi,>> sau. Ko sa vei sa sa tavakukunia Qalidi.

⁴⁹ Ego ko sa tavakukunia tugu vei Mizipa sisa ura pira sau, <<I Iahova mi doro kopunigita sa gita karu ura kode tana okoto suvere oda.

⁵⁰ Vei muna nganguluria na tuqu rereko ara babu tekuria mule kaki rereko vatamo lao tadira karu tuqu ara inara, poni sa kepore sa kai tinoni sa suvere tavitigita ba mu roroqua sa na Tamasa sa na ulule pa vaikorapaida gita karu,>> sau.

⁵¹ Beto pira saunia mule i Labani si Jekopi, <<Alepi sa na boko patu beto alepi sa na babara qa vaturua ara pa vaikorapaida gita karu.

⁵² Na boko patu alepi sa na ulule, beto na babara api sa na ulule tugu, ko ara maneke jolania sa na boko patu api ko mana karovo lao roiti vivikere tamu beto ao munake jolania sa na boko patu api beto na babara api ko muna karovo lame roiti vivikere taqu.

⁵³ Na Tamasa tai Ebarahami beto na Tamasa tai Naho, beto na Tamasa tana tamadi ira karu sa mi pitugita gita karu,>> saunia. Ko sa mauulu pa isongona na Tamasa vaivamatagutuna ti Aisake na tamana si Jekopi.

⁵⁴ Sa vavakukuvunia kai vavakukuvu pa kukubo si Jekopi beto sa soruria sa na tavitina ko mai teteku sau. Pa liguna qai beto teteku sa, qai vajola bongi tugu pa kukubo ketakoi.

⁵⁵ Ego sa turu vuvugei jonga si Labani ko sa ao loloaria sira nona mabusu beto karu tuna rereko beto sa mananiria. Beto poni sa taloa si Labani ko sa mule pa ona gusu.

32

I Jekopi Sa Vananama Ko Mina Gosoria I Isoa

¹ Ego i Jekopi ba sa rerege riuona tugu, poni ira na mateana tai Tamasa sa qai gosoria.

² Totonai sa batiria i Jekopi poni, sa pira sau, <<Na ia susuverena tai Tamasa sa lani,>> sau. Ko sa vaisongonia Mahanaimi i Jekopi sa na ia isa.

³ Ego i Jekopi sa garunu lao momoeniria tai Isoa na tugana pa ia pa Seia pa gugusu pa Edomu sira na tinoni pogoso nongoro.

⁴ Pira sauniria, <<Pira munagunia si Isoa na qua iviva lavata; Na mua nabulu i Jekopi sa pira sau, Qa kole suvere tai Labani kamua tu kopira sara.

⁵ Qa isongo bulumakau beto na dongiki, na sipi, na qoti, na nabulu marene na nabulu rereko. Kopira qa korapa vanongorigo sao na qua tinoni lavata, ai vei ko ao mu qeranisiu qau,>> sau.

⁶ Totonai qai mule kamu ti Jekopi sira na tinoni pogoso nongoro, sa pira qarigunia si Jekopi, <<Qe lao kamua si Isoa na tugamu, ko kopira sa korapa lame ko mi gosorigo ao sau, tavitiria ira ka made gogoto ona tinoni,>> qarigu.

⁷ Poni sa matagutu neneqere beto sa mamata si Jekopi ko sa pikataria sa nona tinoni pa karu pukuna beto vei tugu ira na gogodo sipi, na bulumakau beto na kameli.

⁸ Sa rovea sa, <<Vei mina lame si Isoa ko mina rapatia kai pukuna poni sa kai pukuna sa kole sa mai boka ukudia,>> sau.

⁹ Beto sa vavara si Jekopi, pira sau, <<Ao na Tamasa tana tamaqu i Ebarahami beto na Tamasa tana tamaqu i Aisake, Kei Iahova, Ao pira qugunisiu, Mu mule lao pa mua gusu beto tadira na tavitimu beto ara mana roiti veinigo kai tinoni puramu qugu.

¹⁰ Ara sa nake garoqu ko ba isongia sa na vairoqu jongadi beto na uana tarangena qu roitinia ao taqu na mua nabulu. Na qua opata gu sa qa isongia totonai qa karovia ara sa na ovuku pa Jodani api, ba kopira sa karu pukuna tu sa qa isongia ara.

¹¹ Ko mu alosiu, qa tepago, pa limana na tugaqu i Isoa ura qa matagutunia ara sisa kita mi lame

rapatasiu sara beto ira na tamatina.

¹² Beto pira qugu tugu vei, Mana veinigo kai tinoni puramu ara sao beto na tutimu ao sa mana veinia na nagasa pa poanana qaike boka taanye na sokuna qugu,>> sau sisa.

¹³ Ego ko sa vajola bongi ketakoi sa na bongina isa, beto sa vileria pa sakasava sa isongoria sa na vaivana tai Isoa na tugana:

¹⁴ Karu gogoto qoti rereko beto ka rabeteputa qoti marene, karu gogoto tuni sipi beto ka rabeteputa sipi marene,

¹⁵ ka uengavuluputa kameli rereko taviti tudia, ka made ngavuluputa bulumakau marene beto ka manogaputa bulumakau rereko, beto ka rabeteputa dongiki rereko beto ka manogaputa dongiki marene.

¹⁶ Beto sa vakopuniria nona nabulu, pa dia okokoto papausu, beto pira sauniria sa nona nabulu, <<Mu lao momoe pa moequ, goto mu vaisouniria ko mi kole sa na lolomo pa vaikora-paidi na okokoto gogodo papausu,>> sau.

¹⁷ Beto pira saunia sa na tinoni pa momoe, <<Tonai mina gosorogou si Isoa na tugaqu ko mina nanasa, <Na tinonimiu tai sei sao, pai qu korapa lao vei beto I sei sa isongoria sa doru papausu pa moemu inara?> minagu sa

¹⁸ pira munagunia, Koi! Na papausu tana mua nabulu i Jekopi sa aipira. Na vaivana sa garunu lamenia tana qua bangara i Isoa sau goto isa sa korapa lalameona pa ligumei munagu,>> sauniria.

¹⁹ Na tinoni vinarua, na vinaue beto doruna tugu qai tutiria na papausu ba sa vavanau veiniria tugu inara, pira sau, <<Kai muqisi paranga tugu

api sa muna pojanía si Isoa sa totonai muna gosoria, sauniria.

²⁰ Beto pira tugu muna poja veinia vei, Na mua nabulu i Jekopi sa korapa tututiona pa ligumei,>> munagu. Ura sa rorovea sa pira sau, <<Mana vabulenia na roquna ara sira na vaivana qa korapa garunu lao momoeniria aipira ko pa liguna tonai mana batia ara sa na isumatana sa palu mina tavaragua batia na isumataqu ara,>> sau.

²¹ Ko ira na vaivana tai Jekopi sa qai tagarunu lao momoe, goto isa sa vajola bongi pa ia ketakoi qai suvere vaikamu sa na bongi isa.

I Jekopi Beto Na Tamasa Qai Vaituaragadia

²² Ego na bongina isa si Jekopi sa sa qaqiri beto sa toniria sa karu maqotana, karu ona nabulu rereko, ka manogameka tuna marene beto ko sa karovia na nyonyola pa Jaboki.

²³ Pa liguna sa toniria ko sa vakarovoria pa kai kalena na nyonyla poni sa sa vakarovoria mule sa doru sakasava sa isongoria.

²⁴ Ego ko sa taloa vamekaina si Jekopi. Beto sa lame kai tinoni ko qai vaituaragadia sira karu tinganai ko sa sae tu na vovola rane.

²⁵ Totonai sa batia na tinoni isa sake boka vagorea si Jekopi sa, sa majai sa na vaijokele pa sisikirina isa ko sa vaisela tu sa na vaijokele pa sisikirina i Jekopi totonai qai kole vaituaragadia.

²⁶ Beto pira sau sa na tinoni, <<Mu loasiu ura sa tei sae tu sa na vovola rane,>> saunia.

Poni pira sau si Jekopi, <<Maneke isongo loago tinganai ko muna mananisiu mai tu,>> saunia.

²⁷ Poni sa nanasa sa na tinoni isa, <<I sei na isongomu sao?>> saunia.

Poni pira sau sisa, <<I Jekopi,>> sau.

²⁸ Poni pira saunia na tinoni isa, <<Kopira nake i Jekopi na isongomu sao goto i Izireli tu, ura qu rajai na Tamasa beto qu rajaria ira na tinoni ba qu kilasa kare sao,>> saunia.

²⁹ Sa pira saunia i Jekopi, <<Mu ule vanisiu na isongomu,>> saunia.

Poni sa nanasia i Jekopi sisa, pira saunia, <<Ai sa vei ko qu nanasania tu na isongoqu?>> sau. Beto sa sa manania tugu ketakoi.

³⁰ Ego ko sa vakukunia Peniele i Jekopi sa na ia isa, <<ura qa batini isumataqu ara sa na isumatana i Tamasa ba sake apulia kai sa na qua toa,>> sau.

³¹ Ego sa sagere sae pa nulu sa na tapo totonai sa jola pa Peniele si Jekopi, ko sa rerege qiqiqe gu sisa ura sa vaisela na sisikirina.

³² Ko sa vei sa, kamua pa rane pa ngeni alepi ira na tinoni Izireli sa qaike gania sa na masa sa vaijokelai lao pa pupuda pa kale sisikiri ura pa masa tugu pa kale sisikirina i Jekopi sa sa tamaja.

33

I Jekopi Sa Gosoria Si Isoa

¹ Ego enga sae sau si Jekopi sa batia si Isoa, korapa lalamegana tavitiria ira ka madegogoto ona tinoni, ko sa pikataria sa na koburu lao tadira Lia, i Resolo beto karu nabulu rereko.

² Ego ira na nabulu rereko tavitiria na tudia sa sa vakoleria pa momoe, beto sa tuti si Lia beto ira na tuna, beto ira Resolo i Josepa pa liligu.

³ Beto mekana sa lao pa moedi ira ko sa titi opo gore pa peso ka vitu totošo totonai sa lao tatai na tugana.

⁴ Ba i Isoa sa abutu ko sa lao gosoria si Jekopi, sa borua beto sa titia na ruana ko sa aoa. Beto ko qai vailulukana.

⁵ Beto poni sa doro lao si Isoa, sa batiria sira na rereko beto na koburu ko sa nanasa, <<Ira sei sa qai tutigo ao aipira?>> saunia.

Poni pira sau si Jekopi, <<Ira sa na koburu na Tamasa sa vatadogoronia nona roroqu tana mua nabulu sa aipira,>> saunia.

⁶ Beto sa qai lame tata sira na nabulu rereko tavitiria na dia koburu ko qai titi opo gore pa peso.

⁷ Beto sa tuti lame si Lia beto ira na tuna ko qai titi opo gore pa peso. Beto liligu qai lame sira Josepa i Resolo ko qai titi opo gore tugu vei pa peso.

⁸ Beto sa nanasa tu si Isoa, <<Na sa laodi sa doru gogodo papausu qa gosoria pori?>> sau.

Sa pira sau sisa, Dai! <<Ai vei ko mu qeranisiu ao qua bangara qau sa,>> saunia.

⁹ Poni sa pira saunia i Isoa sisa, <<Tasiqu, ara sa tei soku tu sa na qua sakasava. Mu kopuniria ko mi mua sira vei qu isongoria,>> saunia.

¹⁰ Ba pira saunia i Jekopi sisa, <<Muna qeranisiu ara ao sa, mu tekuria pa limaqu ara sira na vaivana pira. Ura tonai qa batia na isumatamu ao sa, sa vei puputa qa batia na isumatana na Tamasa, kopira vei qu vakamu vatalesiu ao.

¹¹ Ko bu tekua tu sa na mana taqu sa tapogoso lame tamu, ura na Tamasa sa roroqusiu ko qa isongoria gu sa doru kai sa,>> sau. Ko sa paranga

jujukia i Jekopi sisa ko sa tekua i Isoa sa na vaivana.

¹² Beto pira sau si Isoa, Ego! <<Vatana ko aria ta mekarai riuoda. Ara kode mana vavaburogou,>> saunia.

¹³ Ba pira saunia i Jekopi sisa, <<Ao na qua bangara qu gigilaimua sa na koburu qai oqoqanai munyala beto ko mana dodogororia tugu vei na tuni sipi beto na tuni bulumakau qai korapa susu. Ko vei mai tatoni sasasuruniria pa kai rane poni kode doru na papausu mai mate beto.

¹⁴ Ko muke vei ao na qua bangara, mu riu momoemua goto ara mana mavo tugu tututiqua tutiria tugu na rijodi na gogodo papausu pa momoe pira beto na rijodi na koburu, tinganai mana kamugo pa Seia,>> saunia.

¹⁵ Poni pira sau mutugu si Isoa, <<Ego mina vei sa, ma loa vanigo ropi kaki tinoni taqu ko mai vavaburogo,>> saunia.

Sa nanasa tu si Jekopi, <<Ai sa vei ko mu roiti vei mutu inara qugu?>> <<Sa pada gu sa qu tavaraguanisiu ara ao na qua bangara qau,>> saunia.

¹⁶ Ego ko na rane tugu isa sa gabala ko sa riuona pa Seia si Isoa.

¹⁷ Goto i Jekopi sa lao pa Sukoti ko ketakoi sa vaturua kai ona ruma beto ira na papausu sa roiti vaniria na aqago susuverena. Ko sa vei sa, sa tavakukunia Sukoti sa na ia isa.

¹⁸ Pa liguna sa koko pa Padani Arami si Jekopi, sa kamu vatale pa gugusu lavata pa Sekemi pa Kenani sisa ko sa vaturua nona ia susuverena pa moena na gugusu lavata.

¹⁹ Ego ko sa vai tekunia isa kai gogoto poata siliva pa limadi ira na tuna i Hamo na tamana i Sekemi sa kai kobu peso ko ketakoi sa vaturua isa sa nona aqao.

²⁰ Ko ketakoi sa vaturua isa sa kai ia vavakukuvuna sa vakukunia El Elohe Izireli.

34

I Dina Beto Ira Na Marene Pa Sekemi

¹ Ego i Dina, na tuna rereko i Lia isa sa vapore vania i Jekopi sa, sa votu lao lelekogona tadiraki rereko pa ia isa.

² Ego sa batia i Sekemi na tuna marene i Hamo na tinoni Hivai isa na tinoni mamata pa ia isa ko sa tekua sisa ko sa puta tavitia ko sa ngangulia.

³ Sa vatungania na bulona i Sekemi si Dina na tuna rereko i Jekopi ko sa nyoroguania ko sa paranga valolomosa sa na rereko.

⁴ Ko sa parangia i Sekemi si Hamo na tamana, pira sau, <<Mu teku vanisiu na rereko api ko mi maqotaqu,>> sau.

⁵ Ego totonai i Jekopi sa nongoria sa tavapaji si Dina sa, ira na tuna marene sa qai korapa suvere tavitiria na papausu pa kai ia pa peguruna tu ko sake pavu vagalania tinganai qai kamu tu ira.

⁶ Poni i Hamo na tamana i Sekemi sa sa lao ko mi vavakato tavitia si Jekopi sau.

⁷ Ego ira na tuna marene i Jekopi sa isa tugu qai nongoronia veveina na luludi rereko sa qai mule kamu pa ruma. Qai takulanga vivitigi beto sa iku vivikereria ura kai sakasa vaivakeana jola sa sa roitinia i Sekemi pa Izireli totonai sa kole tavitia

na tuna rereko i Jekopi isa na sakasa pada bike taroiti.

⁸ Ba pira tu sauniria i Hamo sira, <<Sa vatungania na bulona i Sekemi na tuqu marene ara sa na tumu rereko ao ko bu vania tu isa sisa ko bi maqotana qau.

⁹ Mu vaialava lame tamigei sagou. Na tumiu rereko sa mu vanigei agei beto na tumei rereko agei sa mu tekuria agou.

¹⁰ Muna boka suvere tavitigei sagei. Na ia sa revanga gu tamugou ko mu suveria, mu lekogo laolamea beto mu teku miu isisongo pa leona,>> sauniria.

¹¹ Beto pira sau si Sekemi lao tana tamana beto ira na tugana marene i Dina, <<Vei muna tavaraguanisiu ara agou sa, na sa vei muna tepai mana vanigou.

¹² Ai tu muna valavata veini vanisiu agou sa na vaina na rereko beto na vaivana sa ara mana vanigou gu sa isa vei muna tepanisiu. Goto mu vanisiu gu sa na rereko api ko mi maqotaqu qau,>> sauniria.

¹³ Ba ira na tuna marene i Jekopi sa qai paranga vagonai si Sekemi beto i Hamo na tamana ura qai rorove sa sa taaru vapapaji si Dina na luludi rereko.

¹⁴ Ko pira qariguniria, <<Meneke boka roiti vei inara sagei, meneke boka vania na lulumei tana kai tinoni sake tapobe ura kai sakasa vaivakeana tamigei sa sa vei inara.

¹⁵ Goto kai memeka sakasava gu api beto mene vamalumu vanigou: vei muna vei agei ko mai tapobe beto sa doruna na marene tamugou.

¹⁶ Beto sa mene vanigou agou na tumei rereko beto na tumiu rereko agou mene tekuria sagei beto mene suvere tavitigou ko tana kai tinonida gu sa gita.

¹⁷ Goto vei munake nongorogei sagei ko munake tapobe sagou, poni sa mene teku mulenia sa na lulumei beto ko mene riumei,>> qarigu.

¹⁸ Ego na paranga tadira sa qai vavagua pa dodoro tai Hamo beto pa dodoro tai Sekemi na tuna i Hamo.

¹⁹ Ko na koburu marene, isa sa tadogoro valavata jolaniria ira doru pa ruma tana tamana sa, sake vera mutugu goto sa roitinia gu sa na sakasa qai pojai ira ura sa nyorogua vivitiginia isa sa na tuna rereko i Jekopi.

²⁰ Ko i Hamo beto i Sekemi na tuna marene sa qai lao pa ia vavaikamuna pa totemena na dia gugusu ko qai parangaria sira na marene pa gugusu.

²¹ Pira qariguniria, <<Ira na tinoni aipira sa qai baere vatalegita gita>> qarigu, <<Ko ta vasuvereria pa ia ko mai lekogo laolamea. Na ia sa lavata vatalegu ketakoi mai suvere. Na tudia rereko ira sa tana tekuria gita ko mai maqotada beto ira na tuda rereko gita sa ta vaniria ira.

²² Goto kai sakasava gu beto mai malumu suvere tavitigita vei kai tinoni gu sa gita sa, doruna na marene tadagita sa mai tapobe beto vei tugu ira qarigu.

²³ Mina vei sa na gogodo papausu tadira, na dia isisongo beto doru gogoto mamanugu tadira sa mai tadagita beto sa pira goto api gu, ta vaegoria gu gita ko ira mai suvere tavitigita,>> qarigu.

²⁴ Poni doru na marene qai lao vaikamu pa ia vavaikamuna pa totomena na gugusu sa qai nongoria si Hamo beto i Sekemi na tuna isa, ko doru marene pa leona na gugusu lavata sa qai tapobe beto.

²⁵ Pa liguna ka ue rane, totonai sa korapa viti-giria na lida tapobedi sira doru na marene sa, ira Simioni beto i Levi karu tuna marene i Jekopi ko karu luluna i Dina sa qai tekua na dia benisi beto ko qai toga vasibororia sira pa gugusu lavata ko qai vai beto paleria sa doru marene.

²⁶ Ira Hamo i Sekemi na tuna sa qai vamateniria na mea benisi beto ko qai toni votunia pa ruma tai Sekemi si Dina ko qai taloa riudia.

²⁷ Ego ira na tuna marene i Jekopi sa qai lame kamuria sa na vaikamu kokobu tomate beto qai vapidiliria sa doru sakasava pa gugusu lavata ketakoi sa tavapaji sa na luludi rereko.

²⁸ Qai aru tekuria sa na dia sipi, na bulumakau, na dongiki beto doruna sakasava tadira pa leona na gugusu lavata beto pa dia ia.

²⁹ Qai pogoso riuniria sa doru na isisongo tadira beto doruna na koburu beto na rereko, vapidiliria sa doru sakasava qai kole pa ruruma.

³⁰ Poni pira sauniria i Jekopi sira Simioni beto i Levi, <<Qu vanisiu na tapata sara ura qu vau-makaresiu tadira qai suvere pa ia api, ira na tinoni Kenani beto ira na tinoni Perizai. Ara sa nake ngaoloqu ko vei mai vaikamuniria na dia tinoni vaipera ko mai rajasu sa, mana manyao gu sara beto na tatamana taqu,>> sau sisa.

³¹ Ba pira tu qarigu sira karu, <<Ai vei sa jon-gana gu sa sa roiti veinia na tugele na lulumei?>>

qarigunia.

35

I Jekopi Sa Mule Sae Pa Beteli

¹ Ego pira saunia na Tamasa si Jekopi, <<Mu qaqiri ko mule sae pa Beteli ko mu suvere ketakoi, beto mu roitinia ketakoi kai ia vavakukuvuna lao tai Tamasa, isa sa votu tamu totonai qu korapa ukunia na tugamu i Isoa,>> saunia.

² Ko i Jekopi sa pojaniria sira nona tamatina beto ira doru qai suvere tana, pira sau, <<Mu gona paleria sira na tamasa karovodi qu isongoria beto mu valioso mulenigou beto mu beiria na miu poko.

³ Beto aria, ta sae pa Beteli, ketakoi mana vaturua ara sa kai ia vavakukuvuna lao tai Tamasa, isa sa oesiu pa qua totošo takulanga beto isa sa vavaburosiu pa rererege ketakoi qa lao ara,>> sau.

⁴ Ko qai vania i Jekopi sa doru tamasa karovodi qai isongoria beto ira na ringi qai vasulingiria pa talingidi ko i Jekopi sa koriniria pa kauruna na gou Aloni pa Sekemi.

⁵ Totonai qai taloa riu sira na minete tai Jekopi poni sa na matagutuna na Tamasa sa goreria sira na gugugusu pa vailivutaidi ko kepore sa kame bi adu tutiria.

⁶ Ego ko i Jekopi beto doru na tinoni qai tutia sa qai kamu pa Luzi (isa pa Beteli) pa ia pa Kenani,

⁷ Ketakoi sa vaturua i Jekopi sa kai ia vavakukuvuna beto sa vakukunia na ia isa El Beteli, ura ketakoi sa sa vatadogoronia mekana na Tamasa tana totonai sa ukunia na tugana.

⁸ Ego i Debora, na rereko kopu koburu tai Ribeka sa, sa mate ko sa tagolomo pa kauru gou Aloni pa Beteli. Ko sa tavaisiongonia Aloni Bakuti sa na ia isa.

⁹ Ego na Tamasa sa sa votu mule tai Jekopi pa liguna sa mule koko pa Padani Arami ko sa manania sisa.

¹⁰ Beto pira saunia na Tamasa sisa, <<Na isongomu si Jekopi, ba munake takuku sogania i Jekopi sao, goto na isongomu sa mina i Izireli tu,>> sau. Ko sa vaisongonia i Izireli sa na isongona.

¹¹ Beto pira saunia mutu na Tamasa, <<Ara sa na Tamasa neqiqu jola, mu vua beto mu soku. Kai puku tinoni beto kai minete bubutu tinoni sa mina koko lame vei tamu, beto ira na babangara sa mai votu lame vei pa tinimu ao.

¹² Na ia qa vania na mua tite i Ebarahami beto na tamamu i Aisake sa qa vanigo mutu ao beto ira na tutimu ao vuka risa qa vaniria sa na ia api,>> sau.

¹³ Beto sa iolo loai na Tamasa sisa pa ia ketakoi sa parangania.

¹⁴ Ego sa vaturua i Jekopi sa kai babara patu pa ia ketakoi sa parangia na Tamasa, beto sa vuva vamadini vaini vaivana beto sa vuva vamadini oela tugu vei.

¹⁵ Ego sa vakukunia Beteli i Jekopi sa na ia ketakoi sa parangania na Tamasa isa.

Na Mate Ti Resolo

¹⁶ Ego beto sa qai taloa pa Beteli ko qai riu. Totonai qai korapa tu tata kamu pa Eparati, sa vivitigi gu si Resolo ba sa vatapatia na vapodo koburu.

¹⁷ Beto totonai sa korapa vatapatia na vapodo koburu si Resolo sa pira sau sa na rereko sa vatekuni koburu isa, <<Muke bebenyo, qu isongia mule kai marene sao,>> saunia.

¹⁸ Totonai sa korapa vasaenga bebeto ura sa mate gu sisa, poni sa sa vakukunia na isongona i Beni Oni sa na koburu. Ba na tamana sa vaisongonia i Benisimani sisa.

¹⁹ Ko sa mate si Resolo ko sa tagolomo pa soana lao pa Eparati (isa pa Betilihema).

²⁰ Ego ko sa vaturua i Jekopi sa kai babara patu pa arena na bevi isa ko na babara patu isa sa na vinagigilana na bevi tai Resolo kamua tu pa rane pa ngeni alepi.

²¹ Ego ko sa rijo riu mutu si Izireli ko sa vaturua nona aqaqo kai kalena lao pa Miqidal Edea.

²² Totonai tu sa korapa suvere I Izireli pa pikata ia isa sa, I Rubeni sa tome puta tavitia si Biliha na maqotana i Izireli na tamana. Ko i Izireli sa nongoria sa vei isa.

Ira Na Tuna Marene I Jekopi

Ego ko ira ka manogarua sa na tuna marene i Jekopi.

²³ Ira na tuna marene i Lia sa: I Rubeni na tuna pa moa i Jekopi, I Simioni, i Levi, i Jiuda, i Isaka beto i Zebuluni.

²⁴ Ira na tuna marene i Resolo sa: Ira Josepa i Benisimani.

²⁵ Ira na tuna marene i Biliha na nabulu rereko tai Resolo sa: Ira Dani i Naputali.

²⁶ Ira na tuna marene i Zilipa na nabulu rereko tai Lia sa: Ira Qadi i Asa.

Aipira sira na tuna marene i Jekopi qai podo pa Padani Arami.

Na Mate Ti Aisake

²⁷ Ego i Jekopi sa mule kamu pa gusu tai Aisake na tamana pa Mamere tata pa Kiriati Aba (isa pa Heboroni), na gusu ketakoi qai suvere vei na tinoni karovodi ira Ebarahami i Aisake.

²⁸ Ego I Aisake sa suvere kamua kai gogoto vesungavuluputa aoro.

²⁹ Beto sa vasaenga bebeto ko sa mate si Aisake totonai sa baragoso vapaparoi ko sa tagolomo tavitiria ira nona tinoni sisa. Ko ira Isoa i Jekopi karu tuna marene qai vapaea sa na kokobu tinina.

36

Ira Na Tutina I Isoa

¹ Alepi sa na vavakatona i Isoa (isa i Edomu).

² Ego i Isoa sa tekuria na maqotana tadira na rereko pa Kenani: I Ada na tuna rereko i Eloni na tinoni Hitai, beto i Oholibama na tuna rereko i Ana ko na mabusu rereko tai Zibion na tinoni Hivai,

³ beto i Basemati na tuna rereko i Isimeli ko na luluna i Nebaioti.

⁴ I Ada sa vapodonia tai Isoa si Elipazi, i Basemati sa vapodoa i Reueli,

⁵ beto i Oholibama sa vapodoria sira Jeusu, i Jalami beto i Kora. Aipira sira na tuna marene i Isoa sa vaporeria pa Kenani.

⁶ Ego sa toniria i Isoa sira na maqotana, na tuna marene, na tuna rereko beto doru na tinoni qai suvere tana, vei tugu nona gogodo bulumakau beto doru ona gogodo mamanugu mamade nene

beto doru sakasava sa isongoria pa Kenani, ko sa rijo lao kai ia sa nyoro sou tai Jekopi na tasina.

⁷ Na dia isisongo sa sa soku vivitigi ko qaike boka mekarai suvere ura na ia ketakoi qai suvere sa sake padaria ura sa soku na dia gogodo papausu.

⁸ Ko i Isoa (isa i Edomu) sa riu suvere pa ia kukubona pa Seia.

⁹ Alepi sa na vavakatona i Isoa na tamadi ira na tinoni Edomai qai suvere pa ia kukubona pa Seia.

¹⁰ Aipira sa na isongodi na tuna marene i Isoa: I Elipazi isa na tuna marene i Ada na maqotana i Isoa beto i Rueli isa na tuna marene i Basemati na maqotana i Isoa.

¹¹ Ira na tuna marene i Elipazi sa: Ira Temani, i Oma, i Zepo, i Qatami beto i Kenazi.

¹² I Elipazi na tuna marene i Isoa ba sa isongia tu sa kai maqotana na isongona i Timina ko isa sa vapodoa si Amaleki. Aipira sa na mabusu tai Ada na maqotana i Isoa.

¹³ Ira na tuna marene i Rueli sa: Ira Nahati, i Zera, i Sama beto i Miza. Aipira sa na mabusu tai Basemati na maqotana i Isoa.

¹⁴ Ira na tuna marene i Oholibama na maqotana i Isoa isa na tuna rereko i Ana ko na mabusu tai Zibioni, sa vapodoniria tai Isoa sira: Jeusu, i Jalami beto i Kora.

¹⁵ Aipira sira na mamata tadira na tutina i Isoa: Ira na tuna marene i Elipazi na tuna pa moa i Isoa sa, i Temani, i Oma, i Zepo, i Kenazi,

¹⁶ i Kora, i Qatami beto i Amaleki. Aipira sira na mamata qai kopuniria na tutina i Elipazi pa Edomu. Aipira sa na mabusu tai Ada.

¹⁷ Aipira sira na tuna marene i Rueli na tuna marene i Isoa: i Nahati, i Zera, i Sama beto i Miza. Aipira sira na mamata qai kopuniria na tutina i Rueli pa Edomu. Aipira sa na mabusu tai Basemati na maqotana i Isoa.

¹⁸ Aipira sira na tuna marene i Oholibama na maqotana i Isoa: i Jeusu, i Jalami beto i Kora. Aipira sira na mamata qai kopuniria na tutina i Oholibama na maqotana i Isoa isa na tuna rereko i Ana.

¹⁹ Ko aipira sira na tuna marene i Isoa (isa i Edomu) beto aipira sira na dia mamata.

²⁰ Aipira sira na tuna marene i Seia na tinoni Horai qai mamatania na pikata ia pa Edomu: i Lotani, i Sobali, i Zibioni, i Ana,

²¹ i Disoni, i Ezea, beto i Disani. Ira na tuna marene i Seia pa Edomu aipira sa na mamata tadira na tinoni Horai.

²² Ira na tuna marene i Lotani sira: Hori beto i Homami. I Timina sa na luluna rereko i Lotani.

²³ Ira na tuna marene i Sobali sira: Alivani, i Manahati, i Ebali, i Sepo beto i Onami.

²⁴ Ira na tuna marene i Zibioni sira: Aia beto i Ana. Alepi si Ana isa sa bati votunia na pie bubukala manginina pa qega totonai sa korapa vagaganiria na dongiki tai Zibioni na tamana.

²⁵ Ira na koburu tai Ana sira: I Disoni sa na marene goto i Oholibama sa na rereko.

²⁶ Ira na tuna marene i Disoni sira: Hemidani, i Esibani, i Itirani beto i Kerani.

²⁷ Ira na tuna marene i Ezea sira: Bilihani, i Zavani beto i Akani.

²⁸ Ira na tuna marene i Disani sira: Uzu beto i Arani.

²⁹ Ko aipira sira na mamata tadira na tinoni Horai: i Lotani, i Sobali, i Zibioni, i Ana,

³⁰ i Disoni, i Ezea beto i Disani. Aipira sira na mamata tadira na tinoni Horai pa okokoto dia pukuna pa ia pa Seia.

Ira Na Bangara Pa Edomu

³¹ Aipira sira na babangara qai togo bangara pa Edomu tonai ogoro lame togo bangara kai tinoni Izireli.

³² I Bela na tuna marene i Beo sa bangara pa Edomu. Na isongona na gugusu tana sa pa Dinihaba.

³³ Totonai sa mate i Bela, poni sa i Jobabi na tuna marene i Zera pa Bozira sa sa bangara na beina i Bela.

³⁴ Totonai sa mate i Jobabi sa, i Husami na tinoni pa ia tadira na tinoni Temanai sa sa bangara na beina i Jobabi.

³⁵ Totonai sa mate i Husami sa, i Hadadi na tuna marene i Bedadi, isa sa vakilasia i Midiani pa ia pa Moabi, sa sa bangara na beina i Husami. Na isongona na gugusu tana sa pa Aviti.

³⁶ Totonai sa mate i Hadadi sa, i Samala na tinoni pa Masireka sa sa bangara beina i Hadadi.

³⁷ Totonai sa mate i Samala sa, i Saulu na tinoni pa Rehoboti na gusu pa ovuku Euparati sa sa bangara beina i Samali.

³⁸ Totonai sa mate i Saulu sa, i Baal- Hanani na tuna marene i Akibo sa sa bangara beina i Saulu.

³⁹ Totonai sa mate i Baal Hanani na tuna marene i Akibo sa, i Hadadi sa sa bangara. Na isongona na gugusu tana sa pa Pau beto na isongona na

maqotana si Mehetabeli na tuna rereko i Matiredi isa na tuna rereko i Me- Zahabi.

⁴⁰ Aipira sa na isongodi na mamata pa tutina i Isoa tuti pa dia gorena beto na pikata ia qai suvere: i Timina, i Aliva, i Jetiheti,

⁴¹ i Oholibama, i Ela, i Pinoni,

⁴² i Kenazi, i Temani, i Mibiza,

⁴³ i Maqidieli beto i Irami. Aipira sira na mamata pa Edomu tuti pa dia gugusu pa ia qai suveria.

Ko alepi sa na vavakatona i Isoa na tamadi ira na bubutu tinoni Edomai.

37

Ira Na Putagita Tai Josepa

¹ Ego i Jekopi sa sa suvere pa ia sa suveria na tamana pa ia pa Kenani.

² Alepi sa na vavakatona i Jekopi.

Ego i Josepa, kai koburu sae korega ka manogavitu aorona, sa kole kopuniria na gogodo sipi tavitiria na tugana, ira na tuna marene i Biliha beto ira na tuna marene i Zilipa ira karu maqotana na tamana beto i Josepa sa pogoso mule vania na tamadi sira na nongoro ikikeredi veveidi ira na tugana.

³ Ego i Izireli sa sa roroqu vivitigia isa si Josepa jolaniria doru gogoto tuna marene, ura sa podo sisa totonai sa tei baragoso tu ko sa piti vania sa kai poko gojo kakala babata jonga.

⁴ Totonai ira na tugana qai batia sa na tamadi sa roroqu vivitigia sisa jolaniria ira, poni sa qai kanai beto qaike boka paranga vabubule lao tana.

⁵ Ego sa putagitania sa kai putagita si Josepa ko totonai sa vavakato vaniria sira na tugana, poni satotonai sa qai kanai tu lalaodia sisa.

⁶ Pira sauniria, <<Mu vainongoronia na putagita qa putagitania ara.

⁷ Ego taqe korapa kokoturia na gogou kiko pa inuma sa gita poni sa sa iolo votu sale vasiboro beto sa turu vatuvisi sae sa na gou kiko taqu beto ira na gogou kiko tamugou sa qai lame vaikamu vailivutainia sa taqu beto ko qai titi opo gore pa moena na gou kiko taqu,>> sau.

⁸ Poni pira qarigunia ira na tugana sisa, <<Na tinoni lavata ko muna bangaranigei agei sao? Na tinoni lalae ko muna lalaenigei agei sao?>> qarigunia. Ko qai kanai tu lalaodia ira sisa pa laena nona putagita beto na sakasava sa pojaria isa.

⁹ Ego beto sa putagitania mule kai putagita sisa ko sa ule vaniria sira na tugana. Pira sau, <<Mu vainongoro ko!>> <<Qa putagitania mule ara sa kai putagita, poni sa kopira na tapo, na popu beto ka manogameka seru sa qai titi opo gore pa moequ ara,>> sauniria.

¹⁰ Ego totonai sa vavakato vania na tamana beto ira na tugana, poni sa sa tokea na tamana sisa pira saunia, <<Na savana sa na putagita qu putagitania ao alepi? Ai vei? Ko ara, na tinamu beto ira ka manogameka tugamu sa mene lame sosoto tugu titi opo gore pa peso pa moemu ao?>> sau.

¹¹ Ko qai konoa ira na tugana sisa, goto na tamana sa nongoro vakolea sa na paranga alepi.

Qai Vavainia Ira Na tugana si Josepa

¹² Ego ira na tugana i Josepa sa qai tei riu tu vagaganiria na gogodo sipi tana tamadi pa Sekemu,

¹³ ko pira saunia i Izireli si Josepa, Tuqu, <<Qu gigilaimua sa ira na tugamu sa qai korapa riu vagaganiria na gogodo sipi pa Sekemu. Ko mei, ma garunu valaogo tadira,>> saunia.

Poni pira sau sisa, <<Ego jongana,>> sau.

¹⁴ Ko pira saunia sisa, <<Mu lao dororia ai qai korapa veveigadia sira na tugamu beto ai qai korapa vevei sira na gogodo sipi beto mu mule vavakato vanisiu,>> sau sisa. Beto sa garunu variua koko pa lolomo pa Heboroni.

Totonai sa kamu pa Sekemu si Josepa,

¹⁵ kai tinoni sa batia korapa vividulaiona pa ia isa sisa ko sa nanasia na tinoni isa sisa, <<Na sa qu korapa nyaqoa?>> saunia.

¹⁶ Poni pira sau si Josepa, Koi, <<Qa korapa nyaqoria na boko tugaqu. Ai vei muna boka ule vanisiu pai qai korapa vagaganiria na sipi?>> saunia.

¹⁷ Sa pira sau sa na tinoni isa, <<Koi! Qai tei taloa tu lani sa, ba qa nongororia sa mai lao pa Dotani qarigu,>> sau sisa.

Ko sa tuti liguria i Josepa sira na tugana poni sa sa lao batiria pa Dotani.

¹⁸ Ego pa souna tu qai batinia sisa ko totonai sa oqoro lao kamuria, poni sa qai mekarai vain-godonia ko mai vamatea sisa qarigu.

¹⁹ Ko qai vaiparanga laolame, pira qarigu, <<Sa lamegana alepi sa na tinoni puputagita.>>

²⁰ <<Ariagada, ta vai vamate pale beto ta kuranina pa kai baongo oqili api beto pira tanagu kai

manugu piruna sa gani pipiaria tanagu. Beto tana doria ai mai vevei sira na putagita tana,>> qarigu.

²¹ Totonai sa nongoria i Rubeni sapi sa sa podekia ko bi aloa sisa pa limadi ira sau. Ko pira sau, Boko tasiqu! <<Take kobua na toa tana.

²² Take vaororungu kikisua. Ta gona kurania gu pa kai baongo oqili pa qega lani, goto take kotini limada,>> sau. I Rubeni sa paranga vei inara ko mi aloa tadira sisa ko mi toni mulenia tana tamana sau.

²³ Ko totonai sa lame kamuria na tugana si Josepa sa, qai bako ririkatia sa nona poko gojo- na poko gojo kakala babata jonga sa korapa vasaea isa,

²⁴ beto qai tekua ko qai gona kurania pa leo baongo oqil sisa. Na baongo oqili isa sa na pidili gagapuna, kepore kolo pa leona.

²⁵ Totonai qai korapa toqo tetekudia poni, qai enga sae qarigu sa, qai batia sa kai puku minete tinoni Isimeli korapa mekarai lalamedia koko pa Qiliadi. Qai surana vapugeleni sakasa vavalingi gagani beto vavaumanga jonga- na sipaesii, na bami beto na moa- sa na dia Kameli ko mai surana goreniria pa Ijipi qarigu.

²⁶ Poni pira sauniria i Jiuda sira na tasina na tugana marene, <<Na sa tana isongoniagita vei tana vaia na tasida beto tana vapaea na orunguna?

²⁷ Aria, ko ta vavai palenia tadira na tinoni Isimeli pira goto take kotini limada ura na tasida gu beto na tinida mekada sina,>> sauniria. Poni sa qai nongoria ira na tasina na tugana sisa.

²⁸ Ko totonai qai jola sira na tinoni roroiti teku poata pa Midia, poni sa qai kao votunia pa leona

na baongo ogili ira na tugana si Josepa beto qai vavai palenia ka rabeteputa poata siliva tadira na tinoni Isimeli ko ira qai surana gorenia pa Ijipi si Josepa.

²⁹ Totonai sa mule kamu pa baongo ogili si Rubeni, poni satei kepore tu si Josepa pa baongo ko sa bako ririkata pale sa nona poko.

³⁰ Poni sa mule lao tadira na tasina sisa beto pira sauniria, Ei! <<Na koburu sa tei kepore tu. Pai mana lao sara kopira?>> sau.

³¹ Beto sa qai tekua sa na poko gojo tai Josepa, qai kubolia kai qoti beto qai vasuvunia na orungu sa na poko gojo tana.

³² Qai pogoso mulenia tana tamana sa na poko gojo kakala babata jonga beto pira qarigu, <<Api gu sa qe batia agei, Doro vatalea moko! Na poko gojo tu tana tumu marene beka sapi ba dai,>> qarigunia.

³³ Poni sa dogoro gigalia isa ko sa pira sau, <<Na poko gojo tugu tana tuqu ara sina. Kaki manugu pirudi qai tei garata pipiara pale tu si Josepa,>> sau sisa.

³⁴ Poni sa bako ririkata pale nona poko si Jekopi, beto sa vasaea na baiki ruruajana beto na totooso kakasana sa lukania isa sa na tuna marene

³⁵ Poni doru tuna marene na tuna rereko sa qai lame ko mai vamanotia qarigu ba sa daionania ko bai vamanotia sisa, pira sauniria, <<Daiqua!>> <<Mana kole tugu lulukanania qua ara sa na tuqu marene tinganai mana gore kamuqua pa ia tadira na tinoni matedi,>> sau. Ko na tamana sa lukania si Josepa.

³⁶ Ego ko ira na tinoni Midia sa qai vavainia pa Ijipi si Josepa lao tai Potipa pa Ijipi, kame ira na tinoni lalavata tai Pero isa na kuta tadira na tinoni kopu.

38

Ira Jiuda i Tama

¹ Ego pa totoiso isa, i Jiuda sa sa gore koko tadira na tasina na tugana ko sa gabala lao suvere tana kai tinoni pa Adulami na isongona i Hira.

² Poni sa gosoria i Jiuda ketakoi sa kai tuna rereko i Sua kai tinoni pa Kenani. Ko sa tekua sa na rereko isa ko sa tome nagoa,

³ ko sa bogata sisa ko sa vapodoa kai tuna marene ko sa vaisongonia i Ere.

⁴ Ko sa bogata ligu mule sisa ko sa vapodoa mule sa kai marene ko sa vaisongonia i Onani.

⁵ Ko sa kai bogata mutu sisa ko sa vapodoa sa kai tuna marene ko sa vaisongonia i Sela. Pa Kezibi sa vapodonia isa sisa.

⁶ Ko i Jiuda sa teku vania kai rereko si Ere na tuna pa moa Ko na nisongona na rereko isa si Tama.

⁷ Ba i Ere na tuna moa i Jiuda, sa toania na toa ikikerena pa dodogoro tai Iahova, ko sa vamate pale i Iahova sisa.

⁸ Poni sa pira saunia i Jiuda si Onani, <<Mu lao tome nagoa na nabokona na tugamu ko mu roitina na roiti tana marenena tana ko mu vapidoko vania na tutina na tugamu,>> saunia.

⁹ Ba sa gigilaiona i Onani sa na vuana isa sa minake tapoja na tuna isa sau, ko tonai vei sa tome

nagoa na nabokona na tugana poni sa sa valua gore pale pa peso isa sa na kolona ko mike pore sa na vuana na tugana sau.

¹⁰ Ba sa ikerena pa dodogoro ti Iahova sa na sakasava sa roitinia isa ko isa ba sa vamate pale tugu i Iahova.

¹¹ Poni sa parangia i Jiuda si Tama na roana, pira saunia, <<Mu suvere vei mai na naboko pa ruma tana tamamu tinganai mina lavata tu i Sela na tuqu marene,>> saunia. Ura sa rorove sa isa ba, <<kita mai mate vei tugu ira karu tugana>> sau. Ego ko i Tama sa lao suvere pa ruma tana tamana.

¹² Ego na sovaina jola beto sa mate sa na maqotana i Jiuda isa na tuna rereko i Sua. Pa liguna sa manoto ligu pa ona suvere takulanga sisa sa, mi sae tadira nona tinoni roiti qai korapa ngabuturia na vurungudi na ona sipi sau. Ko isa beto na ona baere i Hira na tinoni pa Adulami sa qai sae pa Timina.

¹³ Ego totonai qai ule vania si Tama, pira qarigu, Ago! <<Na roamu sa sa korapa sae pa Timina ko mi ngabuturia na vurungudi nona sipi,>> sau, qarigunia, poni sa

¹⁴ sa vagore pale i Tama sa nona poko naboko, sa vapaenia na udude vapaeni isumata ko mike tagigala sau, beto sa togo pa totomena lao pa Enaimi isa na soana lao vei pa Timina. Ura sa batia si Sela kopira sa sa tei kai marene lavata tu ba qaike vania i Sela ko bi maqotana sisa.

¹⁵ Ko totonai sa batia i Jiuda sisa sa, sa rove veinia kai tugele gu sisa ura sa ude vapaea sa na isumatana.

¹⁶ Poni sa gabala laoa sisa pa keketai soana ko pira saunia, <<Aria! Mei ko ma tome nagogo,>> sau. Ura sake gigilai isa sa na roana gu sisa.

Poni sa pira saunia na rereko, <<Na sa muna vanisiu ko muna puta tavitisiu?>> saunia.

¹⁷ Sa pira sau sisa, <<Kode mana valame vanigo kai qoti kokoregana pa qua papausu,>> saunia.

Poni pira saunia mule, <<Na sa sa na kejo vakole muna vanisiu mai ao tinganai muna valamea na qoti?>> saunia.

¹⁸ Sa paranga tu sisa, pira sau, <<Na sa sa na kejo vakole mana vanigo ara?>> saunia.

Sa pira sau sisa, <<Na mua papaku aeana tavitia na gasorona beto na mua kolu pa limamu ina,>> saunia. Ko sa vaniria isa sa na sakasava ira beto sa tome nagoa. Ko sa bogata tu sisa.

¹⁹ Pa liguna sa taloa riu, poni sa sa vagore pale sa na udude vapaeni isumata beto sa vasae liguria sa nona poko naboko.

²⁰ Pa totoiso isa sa, i Jiuda sa vapogosonia nona baere pa Adulami sa na qoti kokoregana ko mi teku muleniria sa na kejo vakole sa aru tekuria na rereko sau, ba sake batia sa na rereko.

²¹ Ko pira sauniria sira na marene qai suvere ketakoi, <<Pai sa na tugele tabuna isa sa suvere pa keketaina na soana pa Enaimi?>> sau.

Poni pira qarigu sira, Koi! Kepore tugele tabuna sa lani, qarigunia.

²² Ko sa mule lao tai Jiuda ko pira saunia, Qokolo! <<Qake batia sa na rereko isa. Beto ko ira na marene qai suvere ketakoi ba qai pojai sa, kepore tugele tabuna sa ketakoi qarigu,>> sau sisa.

²³ Poni pira sau si Jiuda, <<Ego mi kopuniria gu nona ropi kita ko ta vei na dia vavaivavu vavale-dena ira na tinoni. Qa garunu laonia tugu ara sa na qoti kokoregana goto ao ko quke batia gu sa na rereko,>> sau.

²⁴ Ego papada kue popu sa jola poni sa qai vavakato vania si Jiuda, pira qarigunia, Qokolo! <<Na roamu i Tama sa sa vavatugele qarigu ko na vuana sa kopira sa bogata qarigu,>> qarigunia.

Poni pira sau si Jiuda, Mu vavotua pa peguru ko mu vurungu toai pa iku, sauniria.

²⁵ Totonai qai toni votunia si Tama, poni sa sa garunu valao nongoro sa tana roana, pira saunia, <<Na tinoni sa isongoria na sakasava aipira sa sa vabogatasiu ara,>> sau. Beto pira sau mutugu, <<Ko mu lame dogoro gigalaria moko ti sei sa na papaku aeana, na gasoro beto na kolu pira,>> sau sisa.

²⁶ Poni sa dogoro gigalaria gu i Jiuda sa na sakasa ira ko pira sau, <<Isa sa tuvisi jolanisiu ara sisa ura ara qake vania i Sela na tuqu marene ara ko bi marenena,>> sau. Ko sake puta taviti ligua isa si Tama.

²⁷ Totonai sa kamua nona totoaso popodo sisa poni, na pata marene sa qai kole pa iapana.

²⁸ Totonai sa korapa vapopodo sisa, kame ira karu sa alaka lamenia sa na limana poni sa tekua na rereko sa vatekuni koburu ko sa pikoni loji jijimiri sa na limana beto sa pira sau, Alepi sa sa podo momoe, sau.

²⁹ Ba totonai sa teku mulenia na limana sa, na tasina tu sa sa votu lame poni pira sau sa na

rereko, <<Ko pira tu qu pururu votu vei sao,>> sau sisa. Ko sa tavavaisongonia i Perezi sisa.

³⁰ Beto poni, sa tuti votu sa na tugana isa sa tapikonia na loji jijimiri pa limana ko sa tavaisiongonia i Zera.

39

I Josepa Beto Na Maqotana I Potipa

¹ Ego ko sa tatoni gore pa Ijipi si Josepa. Ko i Potipa, kai tinoni pa Ijipi isa kame ira na tinoni lalavata tai Pero ko na kutadi ira na tinoni kopu pa ruma vaipiu sa vai tekua sisa tadira na tinoni Isimeli qai toni gorenia ketakoi ko nona pinausu saunia.

² Ego I Iahova sa suvere tavitia si Josepa ko kai tinoni boboka sisa totonai sa suvere isa pa ruma tana ona iviva lavata na tinoni Ijipi.

³ Totonai sa gigilai nona iviva lavata sa vei I Iahova sa suvere tavitia sisa beto i Iahova sa vabobokai pa doru sakasava sa roitiniria poni,

⁴ I Potipa sa qerania sisa ko sa veinia nona tinoni kopu. Sa udukia sisa ko isa mina kuta uananiria sira pa ruma tana, beto sa vakole laoa pa limana isa sa dorudi na sakasava sa isongoria.

⁵ Ko podalai pa totoiso isa sa udukia isa si Josepa ko sa kuta uananiria sa na tatamana tana tinoni Ijipi alepi beto pa dorudi na sakasava sa isongoria. Ego ko sa manania i Iahova sa na tatamana tana tinoni Ijipi alepi pa laena i Josepa beto na mana tai Iahova sa sa uli pa doru sakasava sa isongoria i Potipa, pa ona tatamana beto pa ona kobu ia.

⁶ Ko sa loa laonia pa limana i Josepa sa doru sakasava sa isongoria ko sake pavu vajujuno mulenia mekana kai sa goto isatugu na ona tetekuna gu sa tekua sa sa junonia isa.

Ego i Josepa sa isongia na tini momorutuna beto na tini babata jonga,

⁷ ko nake sovaina tugu beto na maqotana na ona iviva lavata sa kole gogonani matana si Josepa ko pira saunia, <<Aria ko ta vaikole tavitioda,>> sau.

⁸ Ba sa daiona si Josepa ko, pira saunia sa na maqotana nona iviva lavata, <<Doru sakasava pa ruma api,>> sa <<Na iviva lavata taqu sa sa vakole lamea pa limaqu ara ko isa sake pavu vajunonia kai sa pa ruma alepi ura ara qa kuta uananiria sira.

⁹ Ko kepore mule sa kame sa poreveveina jolani-siu ara pa ruma alepi. Beto kepore mule sa kai sa sa aru mulenia isa taqu goto isatugu ao, ura na maqotana isa sao. Ko ai vei beto mana boka roitinia ara sa na sakasa ikikerena jola vei inara beto mana roitinia na sela pa moena na Tamasa? >> sau.

¹⁰ Ego ko na vaituti rane gu sa kole tepai isa si Josepa ba i Josepa sa daiona nongoria ko sa daiona kole tavitia babi daiona suvere tavitia sisa.

¹¹ Ego kai rane i Josepa sa tome pa ruma ko mi roitiniria tugu nona roiti sau, ba totonai sa kepore sosoto sa kai tinoni roiti bi suvere pa leona na ruma

¹² Ko sa kalo tekua sa nona titivi ko pira saunia, <<Aria ko ta vaikole tavitioda,>> sau, Ba i Josepa sa uele vakole pale pa limana isa sa nona titivi beto sa uku votuona pa peguru.

¹³ Totonai sa batia sa uele vakolea nona titivi pa limana beto sa uku votuon pa peguru si Josepa, poni sa

¹⁴ sa kuku uuiria sira nona tinoni roiti pa ruma beto pira sauniria, <<Dotu!>> <<Na tinoni Hiburu sa kamu tadagita alepi sa sa korapa vatorasagita gita. Sa tome lame taqu ko mi kole tavitisiu ara sau ba qa kuku uuinia ara.

¹⁵ Totonai sa nongoria qa uuigou ara agou, poni sa sa uele loa pale sa nona titivi pa keketaiqu ara api ko sa uku votuona pa peguru,>> sau sisa.

¹⁶ Ko sa kopu vakoleania pa keketaina isa sa na titivi tai Josepa tinganai sa mule kamu pa ruma na marenena.

¹⁷ Beto sa pojanai na marenena sa na vavakato api, pira saunia, <<Na pinausu tinoni Hiburu isa qu vakamua tadagita ao ina sa sa tome taqu ko sa kole torasanisiu ara.

¹⁸ Ba isa tugu qa uui viviva ko qa kukuku ara sa, sa uele vakolea tugu pa keketaiqu ara sa nona titivi beto ko sa uku votuona,>> sau.

¹⁹ Ego totonai sa nongoria nona iviva lavata sa na vavakato tana maqotana totonai na maqotana pira sau, <<Pira sa roiti veinisiu ara sa na pinausu tamu ina,>> saunia poni sa sa iku vuvurungia sa na iviva.

²⁰ Ko na iviva lavata tai Josepa sa aru tamania si Josepa ko sa gona laonia pa ruma vaipiu, pa ia ketakoi qai takopu ira na tinoni pareseni tana bangara.

Ego ba totonai sa suvere pa leo ruma vaipiu si Josepa,

²¹ poni si Iahova sa suvere tavitia sisa beto sa vadogoronia nona vairoqu sisa ko sa vakanokia isa sa na bulona na tinoni kopu pa ruma vaipiu ko sa dogoro tavaraguania isa si Josepa.

²² Ko na tinoni kopu pa ruma vaipiu sa udukia si Josepa ko isa sa na kuta tadira doru qai tapiu qai suvere pa ruma vaipiu, beto isa tugu vei sa lalaeniria sa doru sakasava qai taroiti ketakoi.

²³ Ko na tinoni kopu ba sake pavu vagalaniria sa doru sakasava qai kole pa kopu tai Josepa, ura i Iahova sa suvere tavitia sisa beto doru sakasava sa roitiniria isa sa i Iahova sa vapuraria.

40

Na Tinoni Popogoso Kapa Beto Na Tinoni Roroiti Bereti

¹ Ego kaki totošo pa liguna sa vei aipira sa na tinoni popogoso kapa bubukuni vaini beto na tinoni roroiti bereti tana bangara pa Ijipi sa qai vatagigiria sa na dia iviva lavata isa na bangara pa Ijipi.

² Ko sa kokoraniria i Pero sira karu nona tinoni lalavata- na kutadi ira na tinoni popogoso kapa bubukuni vaini beto na kutadi ira na tinoni roroiti bereti.

³ Ko sa gona tomeniria pa ruma tana kutadi ira na tinoni kopu pa ruma vaipiu, isatugu pa ruma ketakoi sa takopu i Josepa.

⁴ Ko na kutadi na tinoni kopu pa ruma vaipiu sa udukia si Josepa ko isa sa kopuniria sira karu.

Pa liguna qai suvere sovai pa ruma vaipiu sa,

⁵ kai bongi qai okoto putagita sira karu- na tinoni popogoso kapa bubukuni vaini beto na

tinoni roroiti bereti tana bangara pa Ijipi qai tapiu pa ruma vaipiu, ko okoto putagita tadira karu sa koleona tugu na okoto ruvatadi.

⁶ Totonai sa lame ovikiria i Josepa na vuvugei sa, sa batiria qai dodoro betodia sira karu.

⁷ Poni sa nanasaria sira karu tinoni lalavata tai Pero qai tapiu ko qai suvere tavitia isa pa ruma tana ona iviva lavata, pira sau, <<Ai vei ko pa ngeni alepi qu doro takulanga tu sao karu?>> sau.

⁸ Poni pira qarigunia, <<Agei karu sa qe okoto putagita beto, ba kepotu sa kame vei bi ruvata vanigei sa na ginuadi na mei putagita,>> qarigunia.

Poni pira sauniria i Josepa, <<Na ruruvata sa na Tamasa gu mekana sa boka roitinia. Ko mu pojanisiu na miu putagita,>> sauniria.

⁹ Ko na kutadi ira na tinoni popogoso kapa bubukuni vaini sa vavakato vania i Josepa sa nona putagita. Pira saunia, <<Qa putagita sara sa qa batia sa kai gogou gasoro qurepi sa turu pa moequ,

¹⁰ ko pa gogou gasoro isa sa kue sa na kaena. Isa tugu qai takelai poni, sa qai aruru tugu beto qai vua ko qai matua gu sa na vuvungu qurepi.

¹¹ Na kapa tai Pero sa qa arua pa limaqu ara, beto qa tekuria sa na vua qurepi ko qa monyo kuraniria na kolona pa leo kapa tai Pero beto sa qa vakolea sa na kapa pa limana i Pero,>> sau sisa.

¹² Poni pira saunia i Josepa, <<Pira sau na ruvatana,>> sisa, <<Ka ue kaedi sa ka ue rane.

¹³ Ka ue rane gu sa kole beto i Pero mina ruvatigo sao beto mina vamule beigo pa mua roitina, ko ao muna vakolea na kapa pa limana i Pero,

isatugu qu vevei perangana totonai qu popogoso vania nona kapa isa.

¹⁴ Ko totonai mina jojongana sa na susuvere tamu sa, munake roqu mumanisiu goto muna ro-roqusi beto muna pojanian tu si Pero na ginugua taqu ko muna vavotusi pa ruma vaipiu api.

¹⁵ Ura ara ira na tinoni gu qai teku ragata riuni-siu koko pa ia tadira na tinoni Hiburu beto nake savana lani ba qake roitinia tugu ara sa kai sa pada bai vatomesiu pa ruma vaipiu,>> sau sisa.

¹⁶ Ego totonai sa batia na kutadi ira na tinoni roroiti bereti sa vavagua sa na ruruvata tai Josepa, poni sa pira saunia si Josepa, <<Ara ba qa putagita tugu. Ko pa qua putagita sa, qai kole vaitopare pa batuqu sa ka ue topa bereti.

¹⁷ Ko pa leo topa isa pa arena poni sa qai kole doru kai gogoto tetekuna tunudi tai Pero, ba ira na mamanugu tatava sa qai korapa gani beto pale sa na topa tetekuna isa pa batuqu ara,>> sau sisa.

¹⁸ Poni pira sau si Josepa, <<Pira sau sa na ruvatana isa,>> <<Ka ue topa sa ka ue rane.

¹⁹ Ka ue rane gu sa kole beto i Pero sa mina ruvatigo beto mina vaborugo pa gou ko ira na mamanugu tatava mai gani beto pale na tinimu,>> saunia.

²⁰ Ego na rane vina uesa na rane podo tai Pero ko sa roiti vaniria isa ira nona tinoni lalavata sa kai vavolo lavata. Beto sa ruvataria isa sira karuna kutadi ira tinoni popogoso kapa vaini tana bangara beto na kutadi ira na tinoni roroiti bereti ko sa vatururia pa moedi ira nona tinoni lalavata.

²¹ Ko sa vaaru ligunia nona roiti popogoso kapa vaini sa na kutadi ira na tinoni popogoso kapa

vaini ko sa vavakole ligu kapa vaini pa limana i Pero sisa,

²² goto na kutadi ira na tinoni roroiti bereti sa sa vaborua pa gou vei puputa tugu sa ruvata veini vania i Josepa.

²³ Ba pa liguna isa sa na kutadi ira na tinoni popogoso kapa vaini bubukuna tana bangara sa sake isongo roroqu kamua isa si Josepa goto sa roqu muma palenia sosoto.

41

Karu Putagita Tai Pero

¹ Ego tonai sa jola karu aoro doruna poni sa putagita si Pero sa pira sa vei: sa korapa turuona pa keketaina na ovuku pa Naili sisa,

² poni sa qai bola votu sale koko pa ovuku sa ka vitu bulumakau momorutu babata jongadi beto na nyonyobokodi ko qai korapa gagani pa leo buburu pie.

³ Ego ira ka vitu goto bulumakau babatikaredi beto liliqiridi sa qai votu tuti saleria sira aipira ko qai lao turu kataparia sira na nyonyobokodi pa tutuqelena na ovuku Naili.

⁴ Beto qai lao tu na bulumakau babatikaredi beto na liliqiridi ko qai gani beto paleria sa ka vitu bulumakau momorutu bababta jongadi beto na nyonyobokodi. Beto poni sa dorava si Pero.

⁵ Beto sa putagita mule sisa sa pira sa vei: ka vitu batu vuiti mamaladorurudi beto jojongadi sa qai toa pa kai gogou vuiti gu.

⁶ Pa ligudi ira sa qai votu lame sa ka vitu goto batu vuiti liliqiridi beto mamaleidi sa veiniria na gava dadanga pa sagere tapo.

⁷ Ego ko qai lao tu ira na batu vuiti liliqiridi ko qai ponyoloria sa ka vitu batu vuiti mamaladoru-rudi doruna. Totonai sa dorava si Pero sa gigilai sa sa putagita gu sisa.

⁸ Ego ko sa vuvugei neqa, poni sa sa takulanga na roquna, ko sa kuku vakamura sa doru tinoni roroiti potana beto ira na tinoni gigigalai pa Ijipi ko sa ule vaniria i Pero sa karu ona putagita ba kepotu sa kame vei bi ruvata vania sa nona putagita.

⁹ Beto isa sa na kutadi ira na tinoni popogoso kapa vaini sa parangia si Pero, pira saunia, Koi! <<Bangara, pa ngeni alepi sa qa gigila kamua ara sa na qua sela.

¹⁰ Kai toতোso ao Pero sa qu tagigirinigei sagei na mua nabulu ko qu vatomesiu sara beto na kutadi ira na tinoni roroiti bereti pa ruma tana kutadi ira na tinoni kopu.

¹¹ Kai bongi qe okoto putagita beto sagei karu, beto okoto putagita tamigei karu sa qai koledia na ruruvatadi beto tugu.

¹² Ego kai koburu marene Hiburu sa sa suvere tavitigei ketakoi, kai nabulu tana kutadi ira na tinoni kopu pa ruma vaipiu. Ko qe ule vania sa na mei putagita, beto sa okoto ruvata vanigei, sa na ruvatadi na mei putagita.

¹³ Ko isatugu vei sa ruvata vanigei isa sa qai gore votu beto tugu. Ara sa sa vatoqo ligusiu pa qua roitina goto isa kame sa qai vaborua,>> sau.

¹⁴ Poni sa vaigarunu si Pero ko mai sisiqarai riu tekua pa ruma vaipiu si Josepa sau. Ko pa liguna sa resa beto sa bei poko poni sa sa kamu turu pa moena i Pero.

¹⁵ Poni i Pero sa parangia si Josepa, pira sau, <<Kai putagita sa qa putagitania ara ba kepotu sa kame bi ruvatia sa na putagita taqu. Ba ara qa nongoronigo sao sa tonai qu nongoria sa na putagita sa qu boka ruvatia,>> saunia.

¹⁶ Sa oea i Josepa si Pero, pira saunia, <<Nake ara sa.>> <<Na Tamasa tu mina oea na mua nyorogua sao Pero,>> saunia.

¹⁷ Beto sa pira saunia i Pero si Josepa, <<Pa qua putagita sa, qa korapa turuqua pa tutuqelena na ovuku pa Naili sara,

¹⁸ poni qai votu sale ka vitu bulumakau nyonyobokodi beto momorutu babata jongadi ko qai korapa ngoja pa buburu pie.

¹⁹ Pa ligudi ira sa qai votu tuti saleria ira sa ka vitu bulumakau na mamaleidi beto qai batikare jola beto qai liqiri betodia. Qa oqoro tugu batiria ara sira na bulumakau babatikaredi vevei inara pa doru eqa pa ijipi

²⁰ Beto qai lao tu ka vitu bulumakau liliqiri batikaredi ko qai gani beto paleria sa ka vitu bulumakau nyonyobokodi qai votu sale momoe.

²¹ Ba pa liguna qai tei gani ponyoloria tu pa iapadi ba sake tadogoro pikata sa vei bai tei ponyolo gorenia tu pa iapadi, na dorodi sa korapa tugu batikare qai vei perangana. Beto sa qa dorava sara.>>

²² <<Ego beto qa batia mule pa qua putagita vinarua sa api, Qa batiria sa ka vitu batu vuiti

mamaladorurudi beto na jojongadi sa qai toa votu sae pa kai gogouna gu.

²³ Ego beto sa qai takelai votu tuti liguria mutu sa ka vitu batu vuiti mamaleidi, liliqiridi beto matedi sa veiniria na gava dadanga pa sagere tapo.

²⁴ Ira na batu vuiti liliqiridi pira sa qai poko amuria sa ka vitu batu vuiti jojongadi inara. Qa pojaniria sira na tinoni roroiti potana ba kepotu sa kame vei bi ruvata vanisiu,>> saunia.

²⁵ Poni sa pira saunia i Josepa si Pero, Ego! <<Na putagita tao Pero sa kame gu beto vaitoto gu. Na Tamasa sa vadogoronigo sa na sa tata mina roitinia isa sau.

²⁶ Ka vitu bulumakau jojongadi sa ka vitu aoro sira, beto ka vitu batu vuiti jojongadi ba ka vitu aoro tugu sira ko kame gu beto vaitoto tugu sa karu putagita inara.

²⁷ Ka vitu bulumakau liliqiridi beto babatikaredi qai votu tuti saleria sa ka vitu aoro sira beto ka vitu batu vuiti ikikeredi sa vamateria na gava dadanga pa sagere tapo sa ka vitu aoro tugu sira. Ko ka vitu aoro songe sira.>>

²⁸ <<Ko isatugu vei qa tei pojanigo tu ara ao Pero perangana sa na Tamasa sa vadogoronigo sa na sakasa mi roitinia sau.

²⁹ Ka vitu aoro totooso masuru sa sa korapa lame pa doruna ia pa Ijipi,

³⁰ ba ka vitu aoro tana totooso songe sa mina tuti lameria. Ko doru na masurudi na gagani pa Ijipi sa kode mai taroqu muma pale, beto na songe sa mina piaria na ia.

³¹ Ko na masuruna na gagani sa minake taro-roqu ura na songe isa mina tuti lame sa mina neqi jola sosoto.

³² Ko na ginuana vei beto na putagita tao Pero sa votu karu toতোসা ura na Tamasa sa tei vatoqoa tu sa na toতোসা mina raja ko nake sovaina gu beto mina vagore votua sisa.>>

³³ <<Ko sa vei sa, kopira tugu sa ao sa mu doria sa kai tinoni sa boka rorove beto na tinoni tatavagigalana ko mu vania na neqi ko mina kuta uanania sa na ia pa Ijipi.

³⁴ Ao Pero mu uđukuria sira na tinoni mamata ko mai mamataniria na ia ko ira sa mai tekua sa kame pa lima pa dorudi na ababu pa Ijipi pana ka vitu aoro masuru.

³⁵ Ira sa mai boko vaikamuniria sa doru na gagani pa aoro jongana qai lame aipira beto na neqi muna vaniria ao sa, mai boko vaikamuniria sa na vuiti ko mai kopuniria pa ruma vavakoleni gagani pa doru gugusu lavata.

³⁶ Ko na gagani aipira sa mai tavakole kale vananama vaniria na tinoni ko mai tekuria pana ka vitu aoro songe mina kamua pa ia pa Ijipi ko na songe mike nganguluria ira na tinoni,>> sau.

³⁷ Poni sa rove vajonganaia i Pero beto ira doru tinoni lalavata tana sa na rorove tai Josepa.

³⁸ Ko sa nanasaria i Pero sira nona tinoni lavata, pira sau, <<Ai vei tana boka batia tu gita sa kai tinoni sa vevei na tinoni api, isa sa kolea na galalana na Tamasa?>> sau.

³⁹ Beto pira saunia i Pero si Josepa, <<Na Tamasa sa vabatinigo ao sa doruna na sakasava aipira ko

kepore mule sa kai tinoni rorove beto tatavagi-galana vevei ao.

⁴⁰ Ao gu sa muna kuta uanania sa na ruma taqu, beto na parangamu ao sa mai tuti vaiketia sira doru tinoni taqu. Goto isa tugu na totoqona binangara sa, ara qa ululu jolanigo sao,>> sau sisa.

I Josepa Na Kuta Pa Ijipi

⁴¹ Beto pira saunia i Pero si Josepa, Vainongoro! <<Qa udukigo ara sao ko muna kuta uanania ao sa na ia doruna pa Ijipi,>> saunia.

⁴² Beto sa unusu vagorea i Pero sa na ringi sa kolea na vinagigila vinaruana na bangara pa kakarusu limana ko sa vasolapania pa kakarusu limana i Josepa. Beto sa vasaenia na poko gojo kokoregana beto sa vapakunia kai papaku qolo pa ruana.

⁴³ Beto sa vakoi lekogia sisa pa totopili tana tinoni vinarua pa nona binangara beto ko qai kukuku pa moena isa sira na tinoni, pira qarigu, <<Kokotungu gore beto,>> qarigu. Ko sa vakuta uanania isa sa na ia doruna pa Ijipi.

⁴⁴ Beto pira saunia i Pero si Josepa, <<Ara si Pero, ba pa vinamalum gu tamu sa mai boka ovulia na limadi beto mai vakanokia na nenedi sira na tinoni pa leona na ia pa Ijipi,>> saunia.

⁴⁵ Beto sa vaisongonia i Zapenati Panea si Josepa beto ko sa vania ko na maqotana isa si Asenati na tuna rereko i Potipera isa na iama pa Oni. Ko sa lekogo ovikiria i Josepa sira na ia pa Ijipi.

⁴⁶ Ka uengavuluputa aorona si Josepa totonai sa podalai roiti sisa tai Pero na bangara pa Ijipi. Ko sa koko tai Pero si Josepa ko sa lekogia isa sa doru na ia pa Ijipi.

⁴⁷ Ko na peso sa masuru vatatale pa leona ka vitu aoro totošo masuru.

⁴⁸ Sa boko vaikamuniria i Josepa sira na gagani qai vua pa leona ka vitu aoro totošo masuru pa ia pa Ijipi ko sa vakoleniria pa gugusu lalavata. Na gagani qai tavakole kale pa okokoto gugusu lavata ira sa qai tateku tugu pa ia qai kole pa vailivutaina na gugusu isa.

⁴⁹ Ko sa boko vavaikamuniria i Josepa sa na kiko vei tu na nagasa pa poanana tinganai sa jola vivitigi ko sa nogoto tu kuti vagoreria isa ura sa jola sosoto pa pada.

⁵⁰ Totonai sa oqoro raja na songe, poni sa karu marene sa i Josepa sa vaporeniria tai Asenati na tuna rereko i Potipera isa na iama pa Oni.

⁵¹ I Josepa sa vaisongonia i Manase sa isa pa moa ura pira sau, <<I Tamasa sa varoqumuma palenisiu pa doru na qua tapata beto ira doru na tatamana tana tamaqu,>> sau sisa.

⁵² Na vinarua marene sa sa vaisongonia i Eparemi ura pira sau, <<Na Tamasa sa vavuasiiu pa ia ketakoi qa gosoro tapata,>> sau sisa.

⁵³ Ego ko sa lame okoto sira ka vitu aoro totošo masuru pa Ijipi,

⁵⁴ beto ko sa podalai gu sa ka vitu aoro totošo songe, vei puputa tugu sa pojai i Josepa. Ko doru ia sa sa raja sa na songe ba pa ia doruna pa Ijipi sa kole gu sa na gagani.

⁵⁵ Ba totonai qai podalai burana mamate sira na tinoni pa Ijipi, poni sa qai lukana uui lao tai Pero tepagadia gagani. Poni sa garunuria i Pero sira doru tinoni pa Ijipi, pira sauniria, <<Mu lao

tai Josepa ko isa mina ule vanigou na sa muna roitinia,>> sau.

⁵⁶ Totonai sa uli kamuria na songe sa na gugugusu doruna pa vailivutaina, poni sa sa revan-garia i Josepa sa doru ruma vavakoleni gagani beto ko sa vavainiria tadira na tinoni pa Ijipi sa na vuiti, ura sa neqi viva sa na songe sa raja pa ia pa Ijipi.

⁵⁷ Ko ira doru tinoni sa qai lame pa Ijipi ko mai vai vuiti tai Josepa qarigu, ura sa neqi viva sa na songe pa doruna ia.

42

Ira Na Tugana Marene i Josepa qai Gore Pa Ijipi

¹ Ego totonai sa gigilai i Jekopi sa na kiko sa sa kole pa Ijipi poni, sa pira sauniria sira na tuna marene, <<Ai sa vei ko qu kole gu togo vaidoke tari lana?>> sauniria.

² Beto sauniria mule, <<Qa nongoria sa na kiko sa kole pa Ijipi qarigu. Ko mu gore vai vanigita kaki kiko ketakoi, ko ta toania ko take mate,>> sau.

³ Poni sa ira ka manogaputa tugana i Josepa sa qai gore ko mai vai kiko pa Ijipi qarigu.

⁴ Ba i Jekopi sake vatutiniria ira si Benisimani isa na tasina i Josepa ura kita vei ko mi gosoro tapata sau.

⁵ Ko ira na tuna marene i Izireli sa qai somana tutiiria sira kaki goto tinoni qai gore vai kiko pa Ijipi ura pa ia pa Kenani ba sa raja tugu sa na songe.

⁶ Ego i Josepa sa na tinoni mamata pa ia pa Ijipi, ko isa sa vavainiria tadira doru na tinoni pa ia sa na kiko. Ko totonai qai kamu pa Ijipi sira na

tugana i Josepa, poni saqai lao titi opo gore pa peso pa moena isa.

⁷ Isa tugu sa batiria na tugana si Josepa sa, sa gighalariaona ba sa roiti vei kai tinoni karovona sisa ko sa paranga sasasururia, pira sau, <<Pai qu koko lame vei sagou?>> sauniria.

Poni pira qarigu sira, Koi! <<Agei na koko lame vei mei pa ia pa Kenani,>> <<Ko me vai kiko qeu,>> qarigunia.

⁸ I Josepa sa gighalariaona sa na tugana goto ira sa qaike gighalia sisa.

⁹ Beto isa sa sa roroqu kamua i Josepa sira nona putagita veveidi ira na tugana ko pira sauniria, <<Na tinoni qu tome golomo sagou. Mu tome ko mu doro poaria gu ketakoi mina boka pururu tome vei na kana qugu,>> sauniria.

¹⁰ Poni qai oea sisa, pira qarigu, Koi <<Dai! mei tinoni lavata.>> <<Agei na mua nabulu aipira sa qe kamu ko me vai kiko gu qeu sa.

¹¹ Agei doru pira sa na tuna marene beto gu kai tinoni. Na sosotona sa qe pojanigo api ko nake tinoni me lame tome golomo doro poai na miu ia qeu,>> qarigunia.

¹² Ba pira sauniria mutugu sira, <<Dai!>> <<Qu seke. Qu lame ko mu batia ketakoi mina boka pururu tome vei na kana qugu,>> sauniria.

¹³ Ba pira qarigu mutugu sira, <<Agei na mua nabulu aipira sa ka manogarua tamatasi na tuna marene beto gu kai tinoni sa suvere pa Kenani. Isa pa ligu beбето sa sa korapa suvere tana tamamei goto kame sa tei kepore tu,>> qarigunia.

14 Sa pira sauniria i Josepa sira, <<Isa tugu vei qa tei pojanigou tu ara. Na tinoni qu tome golomo tugu sagou.

15 Ba jongana, pira mana podeke veinigou ara sagou: Pa isongona i Pero na bangara toana sa, munake isongo taloa lani sagou tinganai mina kamu tu lani sa na tasimiu pa ligu.

16 Ko mu garunia sa kame agou ko mi riu toni vakamua sa na tasimiu goto agou doru mule sa muna takopu pa ruma vaipiu ko ta doria vei sosoto tugu sa na paranga qu pojaria ba dai, sauniria. Vei munake vei sa pa isongona i Pero na bangara toana sa, na tinoni qu tome golomo tugu sagou.>>

17 Beto ko sa vatomeria pa ruma vaipiu ka ue rane.

18 Pa vinaue rane poni sa pira sauniria i Josepa sira, Jongana, <<Mu roitinia gu agou sa na sakasava ma pojanigou ara api qau ko mu toa ura ara ba qa matagutunia na Tamasa.

19 Vei mina tinoni tarangemiu sosoto sagou sa kame agou sa mina suvere jola pa ruma vaipiu goto agou doru mule sa mu pogoso muleniria na kiko pa miu gusu tadira na miu tatamana qai korapa burana vaivasevi.

20 Ba muna isongo toni kamunia taqu sa na tasimiu pa ligu bebetu soni vei tu sa na sosotona tugu sa na miu vavakato managu sara beto vei tu sa munake tavamate,>> sauniria. Poni qai vaegoa gu ira sa na sakasava sa pojaniria isa.

21 Beto qai kole vaipaparanga mekadi sira ka manogaputa tamatasi, pira qarigu, <<Inana sa, taqe tekua na vinakilasa sa gita pa laena na tasida.

Taqe batioda sa ai sa vitigi veinia isa sa na tapata taqe roiti laonia gita tana totonai sa tepa vivitigi gita ko take vaia sau, ba tazeke vainongoro ko sa vei sa taqe gosoronia na tapata gita sa na ginugua isa,>> qarigu mekadi.

²² Poni sa oeria i Rubeni sira, pira sauniria, <<Qa pojanigou tugu sara boko tasiq, pira qaunigou, muke kotia na koburu qaunigou. Ba agou quke vainongoro. Ko kopira sa tana isongo laea tugu gita sa na orunguna isa,>> sau sisa.

²³ Qaike gigilai ira sa i Josepa sa sa korapa nonongoriaona sa na sa qai korapa pojai ira ura isa sa kai goto tinoni tu sa sa ruruvata vakarovo vania.

²⁴ Ko sa rijo vasou tadira ko sa podalai lukana, beto sa gabala muleria ko sa parangaria. Beto sa tekua si Simioni ko sa piua pa moedi ira.

²⁵ Ego beto sa vaigarunu si Josepa ko qai vapugeleni kiko sa na baiki tadira, qai kura muleniria pa leo baiki sa na dia poata siliva beto qai vatana vaniria na besa pa dia rerege mule. Pa liguna sa roiti veiniria isa inara,

²⁶ poni sa qai vamakeleria pa dia dongiki sa na dia kiko beto ko qai taloa riu.

²⁷ Pa kai ia ketakoi qai vajola bongi, poni sa kame ira sa sa revangia nona baiki ko mi vagagania nona dongiki sau sa, sa batia sa nona poata siliva pa mangana nona baiki.

²⁸ Ko pira sauniria sira na tugana na tasina, Koi! <<Sa tavamule sa na poata siliva taqu.>> Dotu! <<Pa leo qua baiki api,>> sauniria.

Poni sa tadungana na bulodi ko qai matagutu neneqere ko pira qarigu, <<Na sa pu vei pira ko na Tamasa sa roiti veinigita tu pira?>> qarigu.

²⁹ Totonai qai mule kamu tai Jekopi na tamadi pa ia pa Kenani sa, qai vavakato vania sa doru sakasaa sa taroiti tadira. Pira qarigu,

³⁰ <<Na tinoni isa sa bangarana na ia isa sa sa paranga sasasurugei beto sa roiti veinigei tu kale agei qe korapa lao tome golomo doro poai na dia ia sau.

³¹ Ba pira qeunia, Na sosotona sa agei nake tinoni qe korapa tome golomo pa ia tamugou.

³² Ka manogarua tamatasi sagei na tuna beto gu kai tinoni. Kame sa tei kepore tu goto isa pa ligu bebetto sa sa korapa suvere tana tamamei pa ia pa Kenani qeunia,>> qarigu.

³³ <<Beto pira saunigei sa na tinoni sa bangarana na ia isa, <Ego pa soana vei api sa mana gigilai ara sa na tinoni tarangemiu sagou: Kai tasimiu sa muna loai taqu goto agou doru sa mu pogoso mule vaniria na gagani na miu tatamana qai korapa burana vaivasevi.

³⁴ Ba muna tonia lame taqu sa na tasimiu pa ligu bebetto ko mana vasosotoa ara sa na tinoni tarangemiu sosoto tugu sagou beto nake tinoni sa tome golomo doro poai na ia. Poni mana ruvata vamule vanigou sa na tasimiu, beto muna boka rijo lao lame pa ia lani sau>> qarigu.

³⁵ Totonai qai kole vuvaniria na dia baiki sa, korapa kura koledia pa okoto dia baiki sa na kukurani poata sa kolea na siliva. Ko totonai qai batia ira beto na tamadi sa na kukurani siliva, poni sa qai matagutu.

³⁶ Poni sa parangaria i Jekopi na tamadi sira, pira sau, <<Qu tei tekua beto paleniria tu sira na tuqu. I Josepa sa tei kepore tu, i Simioni sa tei kepore tu ko kopira mu tekua mutu si Benisimani qugu. Doru tapata sa qai raja gu taqu,>> sau sisa.

³⁷ Poni sa parangia na tamana si Rubeni, pira sau, <<Vei maneke toni mulenia tamu sa na koburu sa muna boka vairia gu sa karu tuqu marene ara inara. Mu vakolea pa limaqu ara sisa beto kode ara mana toni mulenia tamu,>> saunia.

³⁸ Ba pira tu sau si Jekopi, <<Na tuqu sa minake gore tavitigou ura na tugana ba sa tei mate tu ko mekana gu isa kopira sa suvere. Ko vei mina gosoro kalea kaki tapata pa soana totonai qu korapa gore sa, na takulanga gu sa kode muna vagorenisiu pa leo pou ara sagou,>> sauniria.

43

Na Rerege Gore Vinarua Pa Ijipi

¹ Ego na songe sa sa korapa neqi pa doruna na ia.

² Totonai qai tekua vabectoria sa doru na kiko qai tekuria pa Ijipi, sa pira sauniria na tamadi sira, <<Mu mule gore ko mu vai vanigita mule ka visa tetekuna,>> sauniria.

³ Ba sa parangia tu i Jiuda sisa, pira sau, <<Na tinoni isa sa paranga vaneneqi gei sagei, Pira saunigei, <Vei munake tonia sa na tasimiu sa minake batia na isumataqu ara sagou>.

⁴ Ko vei muna garunu vatutinigei sa na tasimeisa, mene gore vai vanigo sa na tetekuna.

⁵ Goto vei munake garunu vatutinigei sisa, meneke gore ura na tinoni isa sa pira saunigei,

<vei minake tutigou sa na tasimiu sa muneke bati ligua na isumataqu saunigei>,>> qarigunia.

⁶ Poni sa nanasa si Izireli, pira sau, Ai sa vei ko qu ule vania tu sa na tinoni isa koleona kai tasimeiqugunia ko qu vanisiu na tapata sara? sau.

⁷ Poni qai oea ira sisa, pira qarigu, <<Na tinoni isa sa nanasa vivitiginia sa na veveimei agei beto na mei tatamana. Pira sau, <Na tamamiu sa korapa toaona?> <Koleona mule kai tasimiu?> saunigei. Ko agei qe oeria gu sa na sa sa nanasanigei isa. Ai vei mene gigilai agei sa isa kode pira minagu, <Muna toni lagerenia na tasimiu minagunigei>,>> qarigunia.

⁸ Beto sa pira saunia i Jiuda si Izireli na tamana, <<Mu garunu vatutiniisiu ara sa na koburu ko agei me qaqiri ko me riu kopira, ko agei beto ao beto ira na tuda ta toa ko take mate.

⁹ Ara mekaqu mana tapogosonia beto ao muna boka jutunisiu gu sa na toa tana koburu. Ko vei maneke toni mulenia tamu beto munake batia lani pa moemu sa, ara mana tajutunia sisa pa moemu ao kamua na kamua.

¹⁰ Ko inara gu sa vei, goto vei beke vavabongi agei sa, be tei boka riu tu kopira beto ko be tei rua vidulu tu,>> sau sisa.

¹¹ Poni sa pira sauniria i Izireli na tamadi sira, <<Ego vei mina vei tugu isa sa, pira mu roiti vei: Mu kuraniria pa baiki sa kaki vuvua pa mumuqu beto mu pogoso gore vania na tinoni isa, na juki miu vaivana tana sa- iapeki oela beto iapeki muji, kaki oela umumanga jonga beto na moa, kaki vua ngari beto na alimoni.

¹² Mu tamo ruai sa na poata siliva qu aruria perangana ura na poata siliva qai kole pa mangana na miu baiki sa muna kaqama muleniria pa limamiu. Palu qai kura kaleniria gu sinara.

¹³ Beto mu tonia sa na tasimiu inana ko mu qairi ko mu mule gore tana tinoni isa.

¹⁴ Beto na Tamasa neqina jola mi vanigou na jongana totonai muna turu pa moena na tinoni isa ko mina vamalumu vanigou ko mai tuti mulegou sa na tugamiu i Simioni beto na tasimiu i Benisimani. Goto ara sa, vei maneke isongoria sa, maneke isongoria tugu,>> sau sisa.

¹⁵ Ko qai teku pogosoria ira na tuna sa na vaivana beto na poata siliva tamo rua beto qai tonia si Benisimani ko qai qaqiri ko qai gore pa Ijipi ko qai lao turu pa moena i Josepa.

¹⁶ Totonai sa batia i Josepa si Benisimani sa kamu tavitiria ira sa, sa pira saunia sa na tinoni kopu pa nona ruma, <<Mu toni laoniria na tinoni pira pa ruma beto mu kubolia kai papausu ko mu vatanai na tetekuna ura kode korapa rane mai teteku tavitisiu ara sira na tinoni aipira,>> saunia.

¹⁷ Ko na tinoni kopu sa roitinia sisa vei sa pojanina i Josepa ko sa toni laoniria pa ruma tai Josepa sa na tinoni aipira.

¹⁸ Ego qai matagutu sira na tinoni aipira totonai qai toni laoniria pa ruma tai Josepa. Ko pira qarigu, <<Isatugu pa laena na poata siliva qai kole pa leo oda baiki pa totooso momoe sa qai teku lamenigita lani. Ko sa nyorogua rapatagita beto vakilasagita beto mi tekunigita nona pinausu beto mi tekuria na oda dongiki sau basava,>> qarigu.

¹⁹ Ko qai lao kamua sa na tinoni kopu tai Josepa ko qai parangia pa totomena na ruma tana.

²⁰ Pira qarigunia, <<Koi iviva,>> be parangigo mai. <<Pa totooso momoe sa qe lagere vai kiko lani sagei.

²¹ Ba kai ia ketakoi qe puta, poni sa qe ruvataria na mei baiki qeu sa, agei doru sa qe okoto batiria pa mangana na mei baiki sa na mei poata siliva isa qe vavainiria. Ko qe pogoso muleniria pa limamei aipira.

²² Na poata siliva mene vai liguni kiko sa qe posoria pa limamei aipira. Qe ke gigilai i sei sa vakoleria sa na poata siliva pa leodi na mei baiki,>> qarigu.

²³ Poni sa pira sauniria, <<Koi jongana gu sina.>> <<Muke matagutu. Na miu Tamasa, na Tamasa tadira na tamamiu sa vakoleria pa leo baiki tamugou sa na poata inara, goto ara na poata siliva tamugou sa qa tekuria tu,>> sau. Beto ko sa vavotu vaniria si Simioni.

²⁴ Sa toni tomeniria na tinoni kopu pa leona na ruma tai Josepa sira na tinoni pira, sa vatana vaniria na pie ketakoi mai loqaria na nenedi beto sa vaniria na gagani sa na dongiki tadira.

²⁵ Qai vatanai sa na dia vaivana verania mina kamu i Josepa na korapa rane ura qai tei nongoronia tu sa kode mai teteku tavitia isa sira pa nona ruma qarigu.

²⁶ Totonai sa kamu pa ruma si Josepa sa, qai valaoa sa na dia vaivana qai pogoso tomeniria pa ruma beto qai titi opo gore pa peso pa moena isa.

²⁷ Sa nanasaria ai qai veveigadia, beto poni sa pira sauniria, <<Ai sa korapa veveigana sa na

tamamiu babaragoso qu vavakato vanisiu? Ai vei sa korapa toaona?>> sauniria.

²⁸ Poni qai oe lao sira, pira qarigu, <<Na mua nabulu na tamamei sa sa korapa toaona beto sa korapa suvere vataleona gu,>> qarigunia. Beto ko qai titi opo gore ko qai valavatia.

²⁹ Totonai sa dogoro laolame ko sa batia si Benisimani na tasina isa kai tinadi gu ira karu poni sa sa nanasa, <<Isa na tasimiu pa ligu bebetu qu pojanisiu sapi?>> sauniria. Beto pira saunia, <<Na Tamasa mi mananigo tuqu,>> sau.

³⁰ Beto sa koi vei kanoko na bulona si Josepa totonai sa batia na tasina ko, sa sisiqarai votu nyaqoa kai eqa ko mi lukana sau. Ko sa tome pa ona lose mekana ko sa lukana ketakoi.

³¹ Pa liguna sa puqa vapidilia sa na isumatana sa sa votu lame beto sa kole aru tamana mulenia mekana sa sa paranga, pira sau, <<Mu iai na tetekuna,>> sau.

³² Ko qai ia vania na tetekuna sisa mekana kai ia, ira na boko tamatasi sa kai ia qai togo mekadi, beto ira na tinoni Ijipi qai teteku tavitia isa sa kai ia qai togo mekadi, ura ira na tinoni Ijipi sa qaike boka teteku tavitiria sira na tinoni Hiburu ura na ikerena jola tadira na tinoni Ijipi sa sa vei isa.

³³ Beto ira na tugana na tasina sa qai vatoqoniria pa moena isa tuti pa aorodi podalai pa moa ko sa kamu tana isa pa ligu ko qai okoto vaidogoro lao lame mekadi beto qai gabara.

³⁴ Totonai qai taiania sa na tetekuna sa tavatana pa tevolo tai Josepa sa, na iana i Benisimani sa ka lima totošo sa mota jola jolaniria ira doru qai

teteku. Ko qai teteku beto buku qeqera tavitia isa sira.

44

Kai Kapa Siliva Pana Kai Baiki

¹ Ego i Josepa sa garunia sa na tinoni kopu pa nona ruma, pira saunia, <<Mu vapugeleniria na tetekuna sa na baiki tadira na tinoni inara isa vei mai boka pogosia, beto na dia poata siliva sa mu okoto kura muleniria tugu vei pa dia leo manga baiki.

² Beto sa, mu kurania sa na kapa taqu isa na kapa siliva ina pa leo manga baiki tana tinoni isa pa ligu bebetu, vei tugu nona poata siliva sa vainia na kiko,>> sau. Poni sa roitinia tugu isa sa na manugu sa garununia i Josepa.

³ Totonai sa kabere vuvugei, poni sa qai loa variuria tavitiria na dia dongiki sira na tinoni ira.

⁴ Ego qai votu loai ira sa na gugusu lavata ba totonai qai oqoro taloa vasou sa, pira saunia i Josepa sa na ona tinoni kopu, <<Qaqiri ko kopira tugu mu adu tutiria sa na tinoni pori, beto totonai muna kamuria sa pira munaguniria, <Ai sa vei ko qu beinia tu na ikerena sa na jongana?

⁵ Ko isa tugu na kapa sa bubukunia na tinoni lavata taqu beto sa dodogoro votuniria na sakasava golomodi sisa. Na roiti ikikerena sa qu roitinia agou inara munaguniria>> saunia.

⁶ Ko totonai sa riu kamuria, poni sa sa pojaniria tugu sa na paranga tai Josepa aipira.

⁷ Ba pira qarigu tu sira, <<Ai sa vei ko sa paranga vei tu inara sa na tinoni lavata? Bi maragovi tu

mene roitinia agei na mua nabulu sa na sakasava vevei inara.

⁸ Na poata siliva tu qe batiria pa leo mei manga baiki ba qe pogoso mule vanigo tu ao koko pa ia pa Kenani tu Ko ai vei beto mene boka iko siliva babi na qolo mutu pa ruma tana tinoni lavata tamu?

⁹ Ba vei kame agei na mua nabulu sa bi tapoa sa tekua sa, mina mate tugu sisa beto agei doru mule sa mene ona pinausu gu na tinoni lavata,>> qarigu.

¹⁰ Poni pira sau sisa, <<Ego jongana ropi, kopira ta roiti vei isa qu pojai agou. Isa na tinoni sa tapoa sa tekua sa mina pinausu taqu goto agou doru sa munake tajutunia sa na tapata isa,>> sauniria.

¹¹ Ko qai okoto sisiqarai vagorea pa peso sa na dia baiki beto qai okoto ruvata revangaria sa na dia baiki.

¹² Beto sa podalai nyaqo sa na tinoni kopu podalai tana isa pa moa ko sa kamu tana isa pa ligu bebeto, poni sa sa tabata pa leo baiki tai Benisimani sa na kapa.

¹³ Poni qai ririkataria sa na dia poko beto qai okoto susurana pa dia kameli sa na dia sakasava ko qai mule pa gugusu lavata.

¹⁴ Ego i Jiuda beto ira na tugana beto na tasina sa qai tome pa ruma ti Josepa ko i Josepa sa korapa tugu ketakoi ko qai gona oponiria pa peso pa moena isa.

¹⁵ Poni sa pira sauniria i Josepa, <<Na sa sa qu roitinia agou? Quke gigilai agou sa na tinoni vevei ara api sa mana boka dogoro votuniria gu sa na sakasava golomodi?>> sauniria.

¹⁶ Poni pira sau si Jiuda, <<Na sa mule menegu agei tana qua tinoni lavata?>> <<Na sa mene boka pojai agei? Na sa mule mene roitinia ko mene boka talegasamei sagei? Ko kopira na Tamasa sa poai sa na sela tamigei. Ko kopira sa agei sa na pinausu gu tamu ao na qua tinoni lavata- agei doru tavitia tugu isa na tinoni sa tapoa sa tekua na kapa,>> sau sisa.

¹⁷ Ba pira tu sau si Josepa, <<Bi maragovi tu mana roitinia ara sa na roiti api. Isa gu na tinoni sa tapoa sa tekua na kapa sa mina pinausu taqu. Goto agou doru sa muna mule sae, vabubulemiu tana tamamiu,>> sau sisa.

¹⁸ Poni sa kanoko tata lao tana si Jiuda ko pira sau, <<Muke veinisiu qua tinoni lavata. Bu va-malumusi ko ma parangigo mai ao na qua tinoni lavata. Muke kokoranisiu ara na mua nabulu ura ao sa vaitoto vei gu i Pero sao.

¹⁹ Qua tinoni lavata! Perangana qu nanasagei sagei na mua nabulu, <Ai vei korapa suvereona na tamamiu beto koleona kai tasimiu marene?> qugunigei.

²⁰ Poni pira qeunigo sao qua tinoni lavata, <E! Korapa suvereona na tamamei babaragoso beto kai tuna marene isa sa podo totonai sa tei baragoso vivitigi tu isa. Na tugana sa tei mate tu ko mekana gu isa sa korapa suvere sa ira karu kai tinadi ko na tamana sa roroqu vivitigia sisa,>> qeunigo.

²¹ <<Poni pira qugunigei sagei na mua nabulu, <Mu toni lagerenia taqu ko ma batini mataqu sisa> qugunigei.

²² Poni pira qeunigo sao qua tinoni lavata, <Na koburu sa tapata mina loai na tamana ura vei mina loai sisa sa kode mina mate gu sa na tamana>, qeu.

²³ Ba pira qugunigei tu sagei na mua nabulu, <Vei mineke tuti lageregou sa na tasimiu sa muna nake bola bati ligua na isumataqu ara,> qugu.

²⁴ Ko totonai qe mule sae kamua sa na mua nabulu na tamamei, poni sa qe vavakato vania sa doru na paranga qu pojai ao na qua tinoni lavata.>>

²⁵ Ego sa sovai, <<poni sa pira sau sa na tamamei, <Mu mule gore ko mu vai vanigita mule ka visa tetekuna,> saunigei.

²⁶ Ba pira qeunia, <Agei meneke boka gore. Vei mina tutigei tu na tasimei pa ligu sa mene gore. Ura agei meneke boka batia na isumatana na tinoni isa vei mineke tutigei na tasimei pa ligu>,>> qeunia.

²⁷ <<Poni pira saunigei sa na mua nabulu na tamamei, <Qu gigilaimiu agou sa karu tuqu marene sa sa vapodo vanisiu ara na maqo-taqu>.>>

²⁸ Kame ira karu sa sa taloa taqu ko totonai pira qau, <<Vavagila kaki manugu pirudi qai tei garata pipiara pale tu sisa.>> Ko qake batia ara sisa kamua tugu pa ngeni alepi.

²⁹ Ko vei muna teku variunisiu mule sapi ko mina gosoro kalea na tapata sisa sa na mamata takulanga gu sa, kode mina vagoreniisiu pa leo pou ara, saunigei.

³⁰ Ko sa vei sa, <<Vei mana mule sae tana mua nabulu na tamaqu sara ko na koburu minake

tutigei sagei sa na toa tana tamana sa piulai
vaikamu gu pana toa tana tuna gu api ke,

³¹ ko totonai mina batia na tamamei kepore sa
na koburu poni sa kode mina mate gu sisa. Ko na
takulanga gu mene vagorenia pa leo pou agei na
mua nabulu sa na mua nabulu na tamamei,

³² Ura ara na mua nabulu qa tapogosonia tana
tamaqu sa na koburu api.>> Pira qaunia Vei
maneke toni mulenia sa na koburu alepi sa ara
mana tajutu tarinia pa moemu ao na tamaqu
kamua na kamua qaunia.

³³ <<Ko ai vei bi ara na mua nabulu ba beia sa
na koburu ko ba suvere vei na pinausu tamu ao
na qua tinoni lavata goto na koburu bi tuti mule
saeria sira na tugana.

³⁴ Ai mana boka roiti vei mana mule kamua na
tamaqu vei maneke toni mulenia sa na koburu?
Dai! Qake nyorogua batia na takulanga mina
gosoria na tamaqu,>> saunia.

45

I Josepa sa ulevotu mulenia mekana

¹ Ego sake boka sosoto aru mulenia pa moedi ira
doru ona tinoni roiti si Josepa, ko sa kukuria, pira
sau, <<Mu vaiolo voturia pana taqu sira doru,>>
sau. Ko kepotu sa kame bi suvere sa totonai sa ule
votu mulenia mekana tadira na tugana na tasina
si Josepa.

² Beto sa lukana uui viviva si Josepa ko ira na
tinoni tu pa Ijipi ba qai nongoria beto ira pa ruma
tai Pero ba qai nongoria tugu.

³ Beto pira sauniria i Josepa sira na tugana na tasina, Ara Josepa sapi! Ai vei sa korapa toaona na tamaqu? sauniria. Ba ira na tugana na tasina sa qai kununu gu koledia ura qai matagutu vivitiginiria pa moena isa.

⁴ Beto isa sa pira sauniria i Josepa sira na tugana na tasina, <<Lame tata taqu,>> sau. Totonai qai lame tata tana sa, pira sauniria, <<Ara na tasimiu i Josepa sapi, isa qu vavai lagerenia pa Ijipi agou.

⁵ Ba munake takulangania beto munake tagigiri mulenigou mekamiu sa vei qu vavai lagerenisiu ara lani ura na Tamasa tu sa garunu valagere momoesiu sara ko mai tavasare sa na toa.

⁶ Kopira sa tei karu aoro tu sa raja pa ia sa na songe ko ka lima aoro mutu sa kole totonai mina kepore tugu sa na umuma beto na lolokete pa inuma.

⁷ Ba na Tamasa sa garunu valagere momoesiu sara ko mi kole jola sa kai minete tinoni tamugou pa nabana beto mi tavasare sa na toa tamugou pa kai soana vaivagabarana jola,>> sau.

⁸ <<Ego ko, nake agou qu garunu valageresiu lani sara, goto na Tamasa tu. Ko isa sa vatoqosiu sara ko ara sa na tamana i Pero beto na tinoni lavata tadira doru ona tatamana isa beto na tinoni mamata pa doruna ia pa Ijipi.

⁹ Ko mu sisiqarai mule sae tana tamaqu ko mu pojania sisa, Pira sau sa na tumu marene i Josepa; Na Tamasa sa vatoqosiu ko na tinoni lavata pa Ijipi sara. Ko mu gore lagere taqu, muke vavabongi.

¹⁰ Muna suvere pa pikata ia pa Qoseni ko muna boka suvere tata taqu- ao, ira na tumu beto na

mabusu beto ko ira na miu sipi, na qoti, na bulumakau beto doruna sakasava qu isongoria.

¹¹ Ko ara mana dodogorogou ketakoi pa kalena na tetekuna ura ka lima aoro tu sa sa kole beto sa mina jola sa na songe api, kita vei ko mu malanga vaivasevi sa ao, ira na mua tatamana beto doru na vei qu isongia, munagunia.>>

¹² <<Ko na matamiu mekamiu sa batisiu beto vei tugu na matana mekana i Benisimani na tasiqu alepi sa, ara Josepa sosoto tugu sa qa korapa paparangagou alepi.

¹³ Ko muna ule vania na tamaqu sa veveidi doru na vinalavata qa taiania ara pa Ijipi beto veveidi doru na sakasava qu batiria. Beto ko muna sisiqarai toni lagerenia lani sa na tamaqu,>> sauniria.

¹⁴ Beto isa sa sa boru lulukania si Benisimani na tasina ko i Benisimani ba sa boru lulukania tugu sisa.

¹⁵ Beto sa ao memekaria na paparadi sa doru tugana beto sa lukana tatariria. Pa liguna isa poni sa ira na tugana na tasina sa qai parangia sisa.

¹⁶ Totonai sa kamu pa ruma tai Pero sa na non-gorona na kamudi ira na tugana na tasina i Josepa sa, i Pero beto ira doru tinoni lalavata tana sa qai qera.

¹⁷ Ko pira saunia i Pero si Josepa, <<Mu pojaniria sa na tugamu na tasimu ko mai surana vapugeleni tetekuna sa na dia mamanugu mamade nene beto mai mule pa ia pa kenani,

¹⁸ beto ko mai toni lagereniria lani sa na tamamiu beto na miu tatamana beto mu lagere taqu. Ara mana vanigou na ia jojongana pa Ijipi

beto muna boka teteku vatale pa teteku jojongadi pa ia lani,>> munaguniria.

¹⁹ Beto mu pojaniria, pira muguniria, <<Mu tekuria kaki totopili pa Ijipi ketakoi muna surananiriaira na miu koburu, na maqotamiu beto sa mu surania sa na tamamiu ko mu lagere.

²⁰ Muke pavu doro roroquria sa na miu isisongo ura doru sakasava jojongadi pa Ijipi sa kode muna isongoria gu muguniria,>> sau sisa.

²¹ Ko qai roiti vei tugu sira na tuna i Izireli. I Josepa sa vaniria na totopili vei sa garununia i Pero beto vei tugu na besa pa dia rerege mule pa Kenani.

²² Sa okoto vaniria na poko kokoregadi sira na tugana goto i Benisimani sa kue gogoto poata siliva beto ka lima bebei sa na poko sa vania sisa.

²³ Beto tana tamana sa, aipira sa sa vaigarununia mai vania: ka manogaputa dongiki marene qai vasurananiria na sakasava jojongadi pa Ijipi, beto ka manogaputa dongiki rereko qai vasurananiria na kiko, na bereti beto kaki sakasa mina arua i Jekopi totonai mina rerege gore pa Ijipi.

²⁴ Beto poni, sa garunu variuria sa na tugana na tasina, beto totonai mai taloa riu qarigu sa, pira sauniria, <<Munake vaivatorasa pa soana,>> sau.

²⁵ Ko qai taloa pa Ijipi sira ko qai sae pa ia pa kenani kamua si Jekopi na tamadi.

²⁶ Beto qai ule vania sisa, pira qarigunia, <<Sa korapa toaona gu si Josepa! Ko isa sa na tinoni mamata pa doru ia pa Ijipi,>> qarigunia. Poni sa dugala vasiboro na bulona si Jekopi ura sake vasosotoria sira.

²⁷ Ba pa liguna qai vavakato vania sa doru paranga sa pojaniria i Josepa, beto totonai sa batiria sa na totopili sa vaigarununiria i Josepa ko mai surana gorenia isa pa Ijipi sau poni sa sa ngangali ligu sa na gagalana i Jekopi na tamadi.

²⁸ Poni pira sau si Izireli, Pada gu kopira! I Josepa na tuqu sa korapa toaona. <<Ara ma gore ko ma batia sisa totonai qa oqoro mate,>> sau sisa.

46

I Jekopi Sa Gore Pa Ijipi

¹ Ego ko sa taloa pa Kenani si Izireli pogosoria sa doru sakasava sa isongoria, ko sa gore vei pa Biaseba ko ketakoi sa vavakukuvu lao tana Tamasa tai Aisake na tamana.

² Ego na Tamasa sa parangia si Izireli pana kai dodogoro na bongi, pira saunia, <<Jekopi! Jekopi,>> sau.

Sa pira sau sisa, <<Api sara,>> saunia.

³ Sa pira sau sa na Tamasa, <<Ara sa na Tamasa, na Tamasa tana tamamu.>> <<Muke matagutu gore pa Ijipi, ura mana roiti veinigo kai puku tinoni lavata ketakoi ara sao.

⁴ Ara mana gore tavitigo pa Ijipi beto mana isongo toni sale mulenigo. Beto na limana tugu mekana i Josepa kode mina voporia sa na matamu ao,>> sau.

⁵ Ego ko sa qaqiri si Jekopi ko sa taloa pa Biaseba, ko ira na tuna marene qai tonia si Jekopi na tamadi, beto doru dia koburu beto na maqotadi pana totopili sa garunu vasalea i Pero ko mina surania i Jekopi saunia.

⁶ Qai toniria tugu vei sa na dia papausu beto na isisongo qai teku isongoria pa Kenani ko qai gore pa Ijipi sira Jekopi beto ira doru na vuana.

⁷ Sa toni goreniria pa Ijipi isa sira na tuna marene na tuna rereko beto doru na mabusu-doru na vuana isa.

⁸ Aipira sa na isongodi ira na tuna marene i Izireli (i Jekopi beto ira na tuna marene isa) qai gore pa Ijipi.

I Rubeni na tuna pa moa i Jekopi.

⁹ Ira na tuna marene i Rubeni sa: I Hanoki, i Palu, i Hezironi beto i Kami.

¹⁰ Ira na tuna marene i Simioni sa: I Jemueli, i Jamini, i Ohadi, i Jakini, i Zoha beto i Saulu isa na tinana sa kai rereko pa Kenani.

¹¹ Ira na tuna marene i Levi sa: I Qesoni, i Kohati beto i Merari.

¹² Ira na tuna marene i Jiuda sa: I Ere, i Onani, i Sela, i Perezi beto i Zera (ira Ere beto i Onani sa qai tei mate tu pa ia pa Kenani).

Ira na tuna marene i Perezi sa: I Hezeroni beto i Hamulu.

¹³ Ira na tuna marene i Isaka sa: I Tola, i Pua, i Jasubi beto i Simironi.

¹⁴ Ira na tuna marene i Zebuluni sa: I Seredi, i Eloni beto i Jahaleli.

¹⁵ Aipira sa na tuna marene i Jekopi sa vaporeniria tai Lia pa Padani Arami tavatia kai tuna rereko nisongona i Dina. Ko na vaikamudi ira na tuna marene na rereko sa ka uengavulu kue.

¹⁶ Ira na tuna marene i Qadi sa: I Zeponi, i Haqi, i Suni, i Eziboni, i Eri, i Arodi beto i Areli.

¹⁷ Ira na tuna marene i Asa sa: I Imina, i Isiva, i Isivi beto i Beria. Na luludi rereko si Sera. Ira na tuna marene i Beria sa: I Hebe beto i Malakiele.

¹⁸ Aipira sa na tuna marene i Jekopi sa vaporeniria tai Zilipa isa na nabulu rereko i Labani sa vania i Lia na tuna rereko. Ko na vaikamudi sa ira ka manoga vonomo.

¹⁹ Ira na tuna marene i Jekopi sa vaporeniria tai Resolo sa: Ira Josepa i Benisimani.

²⁰ Pa Ijipi sa, ira Manase beto i Eparemi sa karu tuna marene i Josepa sa vaporeniria tai Asenati na tuna rereko i Potipera isa na iama pa Oni.

²¹ Ira na tuna marene i Benisimani sa: I Bela, i Beke, i Asibeli, i Qera, i Namani, i Ehi, i Rosi, i Mupimi, i Hupimi beto i Aradi.

²² Aipira sa na tuna marene i Jekopi sa vaporeniria tai Resolo. Ko na vaikamudi sa ira ka manoga made.

²³ Na tuna marene i Dani sa: i Husimi.

²⁴ Ira na tuna marene i Naputali sa: I Jaziele, i Quni, i Jeze beto i Sileme.

²⁵ Aipira sa na tuna marene i Jekopi sa vaporeniria tai Biliha isa na nabulu rereko i Labani sa vania i Resolo na tuna rereko. Ko na vaikamudi ira doru sa ka vitu.

²⁶ Ko dorudi ira qai gore pa Ijipi tavitia i Jekopi vei ira na orunguna sosoto isa goto nake anye tavitiniria na maqotadi ira na tuna marene sa ka vonomo ngavulu ka vonomo na vaikamudi.

²⁷ Ko vei mina anye tavitiniria sa karu tuna marene i Josepa qai podo pa Ijipi sa, ira na tinoni pa tatamana tai Jekopi qai gore pa Ijipi sa ka vitu ngavulu puta na vaikamudi.

²⁸ Ego i Jekopi sa garunu valao momoea tai Josepa si Jiuda ko mi ule momoe vania sa na soana sa lao vei pa Qoseni sau. Ko totonai qai kamu pa pikata ia pa Qoseni sa,

²⁹ I Josepa sa vananama vakolea sa nona totopili isa mina lao gosoronia i Izireli na tamana pa Qoseni saunia. Ko isa tugu sa lao bola votu pa moena na tamana si Josepa sa, sa boru lulukana-nia sisa.

³⁰ Beto pira saunia i Izireli si Josepa, <<Kopira mana boka matequa gu ura kopira qa batia mekaqu na isumatamu sa qu korapa toamua sao,>> saunia.

³¹ Beto pira sauniria i Josepa sira na tugana na tasina beto ira doru na tavitina i Jekopi, <<Ara sa mana lao parangia si Pero beto mana pojanian sa agou na tugaqu na tasiq beto doru tavitina na tamaqu qu suvere pa ia pa kenani sa qu tei kamusiu tu ara.

³² Ko na tinoni aipira sa na tinoni kokopu sipi, na papausu ko qai toniria tugu vei sa na dia gogodo sipi na bulumakau beto doru sakasava qai isongoria managunia.

³³ Ko vei mina kukugou si Pero ko pira minagu, <Na sa na miu roit sagou minagu sa,>

³⁴ pira munagunia, Agei na mua nabulu aipira sa podalai tu na iketemei sa na kokopuniria gu na papausu qai vevei ira na tamamei sa na mei roiti munagu. Poni sa kode mina malumu vasuveregou sa pa pikata ia pa Qoseni, ura na sakasava ikikerena jola tadira na tinoni Ijipi sa na roiti tadira na tinoni kokopu sipi,>> sauniria.

47

¹ Ego ko i Josepa sa lao pojanía si Pero, pira sau, <<Na tamaqu beto íra na tugaqu na tasiqu tavitiria na dia gogodo sipi na bulumakau beto doru na sakasava qai isongoria sa qai tei kamu tu koko pa ía pa Kenani ko qai korapa pa Qoseni sa kopira,>> saunia.

² Beto sa vileria sira ka lima tugana ko sa toni laoniria tai Pero.

³ Sa nanasaria i Pero sira ka visa tamatasi, pira sauniria, <<Na sa sa na miu roiti sagou?>> sau.

Poni pira qarigunia si Pero, <<Agei na mua nabulu aipira sa na tinoni kokopu sipi,>> <<Na roiti tugu qai roroitinia na tamamei,>> qarigunia.

⁴ Beto pira qarigunia mutu, <<Qe kamu suvere vei na tinoni karovomei lani sagei, ura na songe sa raja vaneneqi sa pa Kenani ko na mei papausu ba kepore sa na buburu vei ketakoi bai gagani. Ko sa vei sa, bu vamalumugei ko be suvere pa ía pa Qoseni sagei na mua nabulu,>> qarigu.

⁵ Poni pira saunia i Pero si Josepa, <<Na tamamu beto íra na tugamu na tasimu sa qai kamu tamu,

⁶ ko na ía pa Ijipi sa pa moemu inana, ko mu vasuvereria pa kai kobu ía vavaguana sa na tamamu beto íra na tugamu na tasimu mu vasuvereria pa Qoseni beto vei muna gigilaria koledia sa kaki tinoni boboka, poni sa mu udukuria ko mai tinoni kopuniria na papausu taqu,>> sau sisa.

⁷ Ego beto sa tonia i Josepa si Jekopi na tamana ko sa lao turu pa moena i Pero ko i Jekopi sa manania si Pero.

⁸ Poni i Pero sa nanasia si Jekopi, pira sau, <<Ka visa na aoromu sao?>> saunia.

⁹ Poni pira saunia i Jekopi si Pero, <<Na aoro qa suvere vei na tinoni karovoqu ara sa kai gogoto uengavuluputa. Qai papaka beto sa koleria na tapata sa na aoro qa toania ara beto qaike kakasa vei na aoro qai toania ira na tamaqu vei na tinoni karovodi,>> saunia.

¹⁰ Beto poni sa manania i Jekopi si Pero beto sa votu taloa tai Pero sisa.

¹¹ Ko sa vasuvere togasaria i Josepa pa Ijipi sira na tamana, na tugana na tasina beto sa vaniria na kobu ia vavaguana pa Ijipi isa na pikata gugugusu pa Ramisisi tutia tugu vei sa pojai i Pero.

¹² Ko i Josepa sa kole dodogororia pa tetekuna sira na tamana, na tugana, na tasina beto pa doru na tatamana tana tamana, tutia tugu na anyedi ira na dia koburu.

I Josepa Beto Na Songe

¹³ Ego doruna na pipikata ia sa kepore sa na gagani ura sa raja vaneneqi sa na songe ko na ia pa Ijipi beto na ia pa Kenani sa qai burana vaivasevi beto sa veiniria na songe.

¹⁴ Ko i Josepa sa tekuria sa doruna poata qai kole pa Ijipi beto pa kenani qai vainiria na kiko ko sa pogoso laoniria pa ruma tai Pero.

¹⁵ Ko totonai sa pidili sa na poata tadira na tinoni pa Ijipi beto pa Kenani sa, doruna pa Ijipi sa qai kamu tai Josepa ko pira qarigunia, <<Mu vanigei na gagani. Ai sa vei ko mene mate vuvusu tu pa moemu ao lani ura kopira na mei poata sa beto pudala,>> qarigunia.

¹⁶ Poni pira sauniria i Josepa, <<Ego mu vakamuria na miu papausu ropi. Ko ara ma vanigou na

gagani beina na miu papausu ura sa beto pudala na miu poata qugu,>> sau.

¹⁷ Ko qai pogoso kamuniria tai Josepa sa na dia papausu ko sa vaniria sa na gagani vaibeiniria na dia hose, na sipi, na qoti, na bulumakau beto na dongiki. Ko inara sa toka veiniria isa sa pa aoro doruna, sa vaibeiniria na gagani sa doruna dia papausu.

¹⁸ Totonai sa okoto sa na aoro isa sa, qai kamu mule tana sa pa aoro pa liguna isa ko pira qarigunia sisa, <<Meneke golomia tamu na mei tinoni lavata sa, na mei poata sa beto pudala ko na mei papausu sa na mua ao na mei tinoni lavata, kepore mule sa kai sa mene vanigo ao goto na tinimei tugu beto na kobu ia tugu qe isongoria.

¹⁹ Ai sa vei ko mene mate vuvusu tu pa moemu ao- Agei beto na mei kobu ia. Ko mu vainigei na gagani sagei beto na mei kobu ia ko agei beto na mei kobu ia sa mene pinausu vanigo gu ao Pero. Ko mu vanigei na kiko ko me boka toa beto meke mate beto na kobu ia sa mike qasania kai sa,>> qarigunia.

²⁰ Ko i Josepa sa vai beto vania i Pero sa doru na ia pa Ijipi ura ira dodoru tinoni pa Ijipi sa qai vavainiria sa na dia ia ura sa raja vaneneqiria sa na songe. Ko na ia pa Ijipi sa i Pero sa isongoria,

²¹ beto i Josepa sa vapinausuria sira na tinoni podalai pa kai uquna pa ia pa Ijipi ko sa lao kamu pa kai kalena tu.

²² Goto na ia tugu tadira na Iama sa sake vaia isa ura i Pero tugu sa vavaniria iapeki ia sira na iama ko qai boka tetekuni gagani sa ketakoi na ia

sa vaniria isa. Ko sa vei sa qaike vavainia sa na dia ia sira.

²³ Pira sauniria i Josepa sira na tinoni, <<Kopira pa ngeni alepi sa qa vaigou ara sagou beto na miu ia ko na ona i Pero sagou. Ko aipira sa na kiko ko mu umai sa na ia.

²⁴ Ba totonai mina kamua sa na totoaso ababu sa, kame pa lima sa muna vania i Pero goto ka made pa lima sa muna kopuniria ko muna umuma sogu beto na tetekuna tugu vei tamugou mekamiu na miu tatamana beto na miu koburu.>>

²⁵ Poni pira qarigu sira na tinoni, <<Qu aloria ao sa na toa tamigei.>> <<Qu roiti vajongana lame tamigei sao na mei tinoni lavata ko agei sa nona pinausu gu i Pero sa kopira,>> qarigu.

²⁶ Ko i Josepa sa vaturua sa kai vavanau veveina na ia pa Ijipi sa korapa tugu tavaraiti kamua pa rane pa ngeni alepi. Ko na vavanau isa sa kame pa lima pa dorudi na sakasava qai tateku pa inuma sa tana na bangara i Pero. Na ia tugu qai taiania ira na Iama sa sake isongia i Pero.

²⁷ Ego ko qai suvere togasa pa Ijipi pa pikata ia pa Qoseni sira na tinoni Izireli. Qai isongodia sakasava ketakoi beto qai vua ko qai soku vatatale.

²⁸ Ka manogavitu aoro sa sa suvere pa Ijipi si Jekopi ko na kakasana na toa tai Jekopi sa kai gogoto made ngavulu vitu aoro.

²⁹ Totonai sa tata kamua na totoaso mina mate si Izireli sa, sa kukua si Josepa na tuna beto pira saunia, <<Vei muna qeranisiu ara sao sa, mu vakolea na limamu pa kauru avaqu ara beto mu taringungutinia sa ao muna vatadogoronia na

mua roroqu beto na mua rarange lame taqu ko munake golomosi sa pa Ijipi,

³⁰ goto totonai mana mate ko mana kamuria na tamaqu sa, muna pogoso votunisiu tu pa Ijipi beto ko muna sae golomosiu ketakoi qai tagolomo ira,>> sau.

Poni pira saunia i Josepa sisa, Jongana! <<Kode mana roitinia ara sa isa vei qu pojai ina,>> saunia.

³¹ Ko pira sau si Izireli, <<Mu maulunisiu,>> sau sisa. Ko sa maulunia i Josepa sisa beto sa titi opo gore pa batuna nona opata si Izireli ko sa vatarasaea na Tamasa.

48

Ira Manase I Eparemi

¹ Ego pa liguna aipira, pira qarigunia si Josepa, <<Koi sa vioro sa na tamamu,>> qarigu. Poni sa sa toniria isa sa karu tuna marene ira Manase i Eparemi.

² Totonai qai ule vania si Jekopi, pira qarigunia, <<I Josepa na tumu marene sa kamu tamu sau,>> qarigu, poni sa sa vaipera tatakole ko sa togo pa lovu si Izireli.

³ Beto pira saunia i Jekopi si Josepa, <<Na Tamasa neqina jola sa sa votu taqu pa Luzi pa ia pa Kenani, beto ketakoi sa mananisiu,

⁴ beto pira saunisiu, <Mana vavuago beto mana vasokugo beto mana roiti veinigo kai puku minete tinoni ara sao beto mana vanigo ara sa na ia api ko ira na vuamu ao vuka risa mai isongia kamua na kamua>>

⁵ <<Ego ira karu tumu marene ao qai podo pa Ijipi totonai qa oqoro lagere ara tamu pa Ijipi sa

taqu sira ko ira Eparemi i Manase sa taqu, vaitoto puputa vei tugu ira Rubeni i Simioni sa taqu.

⁶ Ira na koburu qu vaporeria ao pa ligudi sa tamu sira goto ira karu sa na ia mai isongia vuka risa sa na isongodi sa mai taanye tavitiniria na isongodi ira na tugadi.

⁷ Totonai qa korapa mule koko pa Padani sa, qa mamata takulanga jola sara ura sa mate si Resolo pa ia pa Kenani totonai tu qe korapa rererege lame mei, na souna iapeki koko pa Eparati. Ko qa golomonía tugu ketakoi pa keketai soana sa lao pa Eparati>> (isa pa Betilihema sisa), sau sisa.

⁸ Totonai sa batiria na tuna marene i Josepa si Izireli sa, sa nanasa, <<Ira sei sa pira?>> sau.

⁹ Poni pira saunia i Josepa sa na tamana, <<Ira na tuqu marene ara na Tamasa sa vanisiu lani sinara,>> saunia.

Poni pira sau si Izireli, Mu valameria ko ma mananiria, saunia.

¹⁰ Ego sake kakabere vatale na matana si Izireli koi vei sa baragoso vivitigi ko sake boka batia kai sa. Ko sa toni vatata laoria tu tana i Josepa sira karu, ko na tamana sa aoria beto sa boruria.

¹¹ Beto pira saunia i Izireli si Josepa, <<Qake rove veinia mana bati ligua ara sa na isumatamu ao, ba doro kopira na vuamu tu ba na Tamasa sa vabatinisiu,>> saunia.

¹² Beto isa sa, sa teku varijoria i Josepa sa karu tuna pa tutungu nenena na tamana beto sa titi opo gore pa peso sisa.

¹³ Ego i Josepa sa aruria sira karu, i Eparemi pa kale matuana lao vei pa kale lima merina i Izireli beto i Manase pa kale merina lao vei pa kale

lima matuana i Izireli, beto sa sa toni laoniria tana tamana.

¹⁴ Ba i Izireli sa alaka laonia tu sa na lima matuana ko sa vaoponia pa batuna i Eparemi tu ba isa pa ligu sisa, beto sa vaipiqosavalania sa na limana ko na merina sa vaoponia pa batuna i Manase ba i Manase tu sapa moa.

¹⁵ Beto poni sa manania si Josepa, pira sau, <<Na Tamasa isa qai rererege pa moena,

Ira na tamaqu i Ebarahami beto i Aisake, Na Tamasa isa sa paususi

Pana doru na qua toa kamu pa ngeni alepi,

¹⁶ Na mateana isa sa alosiu ara pa doruna na tapata

Mi mananiria sa na koburu marene aipira. Mai takukunia na isongoqu ara

Beto na isongodi ira na tamaqu ira Ebarahami i Aisake,

Beto mai vua vasosoku pa abana,>> sau sisa.

¹⁷ Totonai sa batia i Josepa sa na tamana sa vaopoa sa na lima matuana pa batuna i Eparemi sa, sake qera ko sa arua sa na limana na tamana pa batuna i Eparemi ko mi vakarovo laoa pa batuna i Manase sau.

¹⁸ Beto pira saunia i Josepa sa na tamana, <<Dai Tamaqu! Api tu sa pa moa! Vaoponia na lima matuamu pa batuna isa,>> saunia.

¹⁹ Ba sa daiona tu sa na tamana, pira sau, <<Qa gigilaiqua tuqu, qa gigilaiqua. Isa ba mina lame kai puku minete tinoni tugu beto mina kai tinoni poreveveina sisa. Ba isa tugu, na tasina sa mina tinoni poreveveina jola jolania isa, beto na vuana isa sa mai kai minete puku tinoni lavata,>> saunia.

²⁰ Beto ko sa mananiria sa pa rane isa, pira sau,

<<Pa isongomu ao sa ara Izireli qa parangania sa na mana api

<Na Tamasa mi roiti veinigo ira Eparemi beto i Manase sao>> saunia.

Ko sa vamomoea isa si Eparemi beto sa valiligua isa si Manase.

²¹ Beto isa sa, pira saunia i Izireli si Josepa, <<Ara sa tata gu mana mate, ba na Tamasa mina vavaburogou ko mina toni mulenigou pa ia tana tamamiu.

²² Beto ara qa vanigo ao jolaniria ira na tugamu na tasimu sa kai kobu ia pa Sekemu isa na ia qa teku variuniria ara ira na tinoni Amorai pa qua benisi beto na bokala,>> saunia.

49

I Jekopi Sa Mananiria Na Tuna Marene

¹ Ego beto sa, sa kukuria i Jekopi sira na tuna marene ko pira sauniria, <<Mu vaikamu ko ma ule vanigou sira na sakasava muna gosororia pa rane qai lame pori.>>

² <<Mu vaikamu ko mu vainongoro, sagou na tuna marene i Jekopi;>>

<<Mu nongoria i Izireli na tamamiu.>>

³ <<Rubeni, ao sa na tuqu moa,
Na qua viva, na neqi momoe taqu,
Qu iolo pana vavagua, iolo pa neqi,>>

⁴ Qu tuara pipiara vei na kolo,
Ko munake iolo sao
Ura qu kesai na lovu tana tamamu,
Ko qu vapajia na qua kokolena.

⁵ <<Ira Simioni i Levi sa na tamatasi-
Na dia benisi sa na dia vavaipiaraina.>>

- ⁶ Make tomea na dia vavavanau ikerena,
Make somanania na dia vavaikamu,
Ura pa dia kokora qai vamatea na tinoni
Pa dia qegera qai pano vapapalekaria na pa-
pausu.
- ⁷ Mi taleve sa na dia kokora, ura sa manginina jola
Beto na dia tagigiri ura sa iku vuvurungu!
Mana vaipikatainiria tai Jekopi
Beto mana vaipiarainiria pa Izireli.
- ⁸ <<Ao Jiuda, na tugamu na tasimu mai
vatarasaego;
Na limamu mina pidururia na mua kana.
Mai titi opo gorenigo sira na tuna na
tamamu.>>
- ⁹ Ao Jiuda sa na laione kokoregamu;
pa liguna qu tekua na mua boso qu mule
kamu.
Vei na laione kokoregana sa gona toqo kole,
Vei na laione rereko- i sei mina nyorogua
vatorasia sa?
- ¹⁰ Na kolu bangara minake taloa tai Jiuda,
Ko na opata bangara mina lame pa tutina isa
Tinganai mina lame kamu si Silo
Beto ira na tinoni mai vatabea sisa.
- ¹¹ Mina piko vaturunia pa gou qurepi nona
dongiki,
Nona tuni dongiki pa gou qurepi vua vatatal-
ena;
Mina puaria pa kolo vaini nona poko
Nona poko gojo pa kolo jimirina na qurepi.
- ¹² Na matana mina jimirini kolo vaini,
Na livona mina kekani meleke.
- ¹³ <<I Zebuluni sa mina suvere pa babatana
Ko mina babatana tadira na vaka;

Nona voloso mina kamu pa Sidoni.>>

14 <<I Isaka sa na dongiki pupuda tuva
Ba sa kole radonona pa vaikorapaidi karu ona
totoqona.>>

15 Totonai sa batia nona ia miminerena sa na ia
vavaguana
Beto nona kobu ia sa vavagua jola.
Poni sa poloa na pokotona ko mi pogoso sau
ko sa sugaria sa na mamata qai gona vato-
parenia.

16 I Dani sa mina pituria ira nona tinoni
Vei tugu kame ira na bubutu Izireli.

17 I Dani sa mina kai dole pa keketai soana,
Na tuni dole poisini pa rereregena,
Isa sa garatia na kikijulu nenena na hose
Ko na tinoni sa koia sa vukele pelusu mulenia.

18 <<Na mua inalo ao sa qa korapa gegelenia,
Iahova.>>

19 <<I Qadi sa mai rapatia ira na kana bola si-
borodi,
Ba isa mina rapata vapelusu ukuriuria.>>

20 <<I Asa sa vamasuria na gagani lilingina;
Isa mina vatanai na tetekuna bangara.>>

21 <<I Naputali sa na dia nake tapiko tarina
Isa sa vaporeria na paranga vavaguadi.>>

22 <<I Josepa sa na gasoro qurepi vua vatatale,
Na gasoro vua vatatale pa keketai vuvugu,
Ira na kaena qai ajara karovia na bara.

23 Qai vabatinia na kokora ko qai tupia;
Qai tagigirinia ira na kuta tinoni anga.>>

24 Ba sa toqo vamauru sa nona bokala,
Na limana sa sake kanoko kokomiti,
Ura na limana na Tamasa neqina tai Jekopi,

- Ura na sepati, na patu tai Izireli,
25 Ura na Tamasa tana tamamu, isa sa tokanigo,
Ura na Tamasa negina jola, isa sa mananigo
Na mana qai koko lagere vei pa noka,
Na mana qai vuvugu votu vei pa kauru lil-
isina,
Na mana qai lame vei pa susu beto pa iapa.
26 Ira na mana tana tamamiu sa qai poreveveina
jolaniria,
Ira na mana lame veidi pa kukubo lalavata
kokoleidi.
Jolaniria na vaitokai jongadi lame veidi pa
kukubo kokoleidi.
Ira doru sakasava aipira sa mai kole pa batuna i
Josepa,
Pa reana isa mina dodogororia ira na tugana
na tasina.
27 <<I Benisimani sa na vulupu piruna;
Na vuvugei sa gani pipiaria na mamanugu sa
vamatea
Na vevelu sa vaipikatainiria sa na isisongo sa
tekuria,>> sau sisa.
28 Ko dorudi aipira sa ka manogarua bubutu
Izireli, ko api sa na sakasava sa pojaniria na
tamadi totonai sa mananiria beto sa vaniria tugu
na okokoto mana sa pada mai tekua.

Na Mate Ti Jekopi

- 29 Ego beto i Jekopi sa sa vaniria sa na vavanau
aipira, pira sauniria, <<Ara sa sa tata gu beto
mana mate beto mana taboko lao vaikamu tadira
na qua tinoni. Ko totonai mana mate sa, muna
golomo tavitiniisu ira na qua tite pa bevi pa ia tai
Eporoni na tinoni Hitai,

³⁰ na bevi pa ia tai Makipela isa tata pa Mamiri pa ia pa Kenani isa i Ebarahami sa vainia tai Eporoni na tinoni Hitai ko na ia vavaigolomona saunia.

³¹ Ketakoi sa qai golomoniria ira Ebarahami beto i Sera na maqotana beto ketakoi qai golomoniria ira Aisake i Ribeka na maqotana beto ketakoi tugu qa golomonia i Lia ara.

³² Na kobu ia beto na bevi sa kole pa leo ia isa sa qai tavai tadira na tinoni Hitai,>> sauniria.

³³ Totonai sa vaokotia i Jekopi sira na vavanau tadira na tuna marene sa, sa polo saenia pa nona kokolena sa na nenena, sa vasaenga bebetoko sa mate ko sa taboko lao vaikamu tadira nona tinoni.

50

¹ Ego sa opo gore borua i Josepa sa na tamana ko sa ao lulukania.

² Beto sa garunuria i Josepa sira nona nabulu dokita ko mai roitia beto mai orani mereseni sa na kokobu tinina na tamana ko mike nyabo sauniria. Ko qai roitia beto qai orania na mereseni sa na kokobu tinina i Izireli,

³ ko sa tekuniria ka made ngavuluputa rane sa na roiti isa beto sa okoto sa na roitina na kokobu tini. Beto ka vitungavuluputa rane sa qai kole lukania ira na tinoni pa Ijipi si Jekopi.

⁴ Totonai sa jola sa na totoaso qai kole lukania ira sisa sa, pira sauniria i Josepa sira na tinoni lalavata tai Pero, <<Vei muna tavaraguanisiu ara sagou sa, mu paranga vanisiu i Pero,>> pira mugunia,

⁵ Na tamaqu sa vamaulusiu sara pira sau, <<Ara sa tata mana mate ko pa bevi ketakoi qa kori vaogilia mekaqu pa ia pa Kenani sa ketakoi sa muna golomonisiu,>> sau. Ko kopira bi vamaalumusiu ko ba sae golomia na tamaqu beto ba mule bugunia, sau.

⁶ Poni pira sau si Pero, <<Mu sae ko mu golomia na tamamu isa vei sa vamaulunigo ko muna roitinia sau,>> saunia.

⁷ Ko sa sae golomia na tamana pa Kenani si Josepa. Doru tinoni lalavata tai Pero, ira na tinoni poreveveidi pa ruma tana beto doru tinoni poreveveidi pa Ijipi sa qai tutia sae i Josepa

⁸ beto ira na tatamana tai Josepa, ira na tugana na tasina beto ko ira na tavitina na tamana. Na tudia gu beto na dia papausu gu sa qai loaria pa ia pa Qoseni.

⁹ Ira qai kokoi pa totopili beto pa hose ba qai tutia sae tugu isa ko na minete lavata sosoto sa qai sae.

¹⁰ Totonai qai kamu pa ia tatapuni kiko tai Atadi, tata pa Jodani, qai lukana roroma beto uui viviva sira beto ketakoi sa i Josepa sa kole suvere lukania sa na tamana ka vitu rane.

¹¹ Totonai qai batiria ira na tinoni qai lulukana pa ia tatapuni kiko tai Atadi sira na tinoni Kenani qai suvere ketakoi sa, pira qarigu, Koi! <<Ira pa Ijipi sa qai korapa roitinia na dia roiti tututi pa toto so takulanga,>> qarigu. Sa vei isa sa, na ia isa kai kalena pa Jodani sa qai vaisongonia Ebolo Miziraimi.

¹² Ko ira na tuna marene i Jekopi sa qai tutia tugu sa na sa sa pojaniria na tamadi.

¹³ Qai surana saenia pa ia pa Kenani beto ko qai golomonía pa bevi pa ia tai Makipela tata pa Mamiri isa i Ebarahami sa vai tavitini ia tai Eporoni na tinoni Hitai perangana ko na ia vavaigolomona saunia isa.

¹⁴ Pa liguna sa golomia na tamana si Josepa sa, sa mule gore pa Ijipi sisa, ira na tugana na tasina beto ira doru tinoni qai tutia sae isa golomia na tamana.

I Josepa Sa Vamanotoria Na Tugana.

¹⁵ Ego totonai qai batia ira na tugana i Josepa sa mate sa na tamadi, poni sa pira qarigu, <<Ai vei vei bi korapa tu tagigirinigita i Josepa sa gita pa doru sela tage roiti laonia tana ko bi vaibeiona biu?>> qarigu.

¹⁶ Ko qai valao paranga tai Josepa, pira qarigunia, <<Na tamamu sa pira saunigei sa totonai sa oqoro mate:

¹⁷ <Pira munagunia si Josepa sau: Ara qa tepago sao tuqu ko mu taleosoniria sa na tugamu pana sela beto ira na tapata qai roiti vivikere laonia tamu.> Mu taleosoniria sa na sela qai roitiniria ira na nabulu tana Tamasa isa na Tamasa tana tamamu,>> sau, qarigu. Poni sa lukana si Josepa totonai sa lame kamu tana sa na nongoro isa.

¹⁸ Beto poni qai tuti lame sira na tugana ko qai gona oponiria pa moena isa beto pira qarigu, <<Agei sa na mua pinausu gu ao,>> qarigunia.

¹⁹ Ba pira sauniria i Josepa sira, <<Muke matagutu. Na Tamasa sara?

²⁰ Agou qu qaqiriniú na ikerena saraba na Tamasa sa qairinia na jongana ko mi roitinia

vei isa korapa taroiti pa ngeni alepi, na alodi na sosoku toa sau.

²¹ Ko vei sa muke matagutu. Ara mana dodogorogou sagou beto ira na miu koburu,>> sau sisa. Ko sa vamanotoria beto sa paranga vabubuleria sira na tugana na tasina.

Na Mate Ti Josepa

²² Ego ko sa suvere pa Ijipi si Josepa, isa beto ira na tatamana tana tamana. Sa suvere kai gogoto manogaputa aoro sisa,

²³ ko sa bati kamua isa sa na vinaue popodo tadiria na tuna i Eparemi beto vei tugu ira na tuna i Maki isa na tuna marene i Manase qai vakoleniria pa tutunguna i Josepa totonai qai podo.

²⁴ Ego beto pira sauniria i Josepa sira na tugana na tasina, <<Ara sa tata gu mana mate. Ba na Tamasa kode mina lame sosoto tokanigou ko mina toni votunigou pa ia api lao pa ia sa mauulu tariniri-aniria ira Ebarahami, i Aisake beto i Jekopi,>> sau.

²⁵ Beto ko sa vamauluria sira na tuna i Izireli, pira sau, <<Na Tamasa mina lame sosoto tokanigou ko totonai muna taloa lani sa muna pogoso vaioloria lani sa na pupudaqu ara,>> sauniria.

²⁶ Ko kai gogoto manogaputa aorona si Josepa beto sa sa mate. Ko qai roitia beto qai orani meresen i sa na kokobu tinina beto qai kurania pa kai kesi vavakoleni tinoni matena pa Ijipi.

CXC

Luqa Full Bible

The Holy Bible in the Lungga language of the Solomon Islands

copyright © 2024 The Seed Company and Islands Bible Ministries

Language: Luqa (Lungga)

Contributor: Islands Bible Ministries

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.

- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 9 May 2025 from source files dated 10 May 2025

5d1e81f5-a5ad-515f-b060-b232902280e1